

Kristo Kpilala Baŋ Tom Kpilala

¹ Kegyia Teyofilose, maŋ Luka ne ŋmarase na tōne kei mee yelee neŋ. Me tōne gyangbate keŋ man nɛ, ma wola abɔɔ ŋan pou Yesu be yɛɛ na ŋan ɔ ba wolo debaŋ keŋ ɔ be fi ɔ tom asee, ² mo kelii wee keŋ Wurubuaɛ ba mo e laŋ adido nɛ. Pɛ Wurubuaɛ ka mo Yesu gyu adido nɛ, Wurubuaɛ felin ŋon tɛwɔ ŋon Yesu dɔɔ wola ɔ kpilala baŋ ɔ ba lese nɛ tom keŋ baa yɛɛ. ³ Yesu Kristo ka yeŋ wole weeya sɔŋola man nɛ, ɔ lese ɔ wose wola ɔ kaseela baŋ agbaatee agbaatee lee gbɛnenɛ burum man wola nyi ɔ delena, keŋ nyi ŋolo be tale lɛɛ ka aŋmaarenɛ ya. Be naa e na be sia, te ɔ kolosiwɔ fa wɔ lee Wurubuaɛ gyoorobiiri keŋ wose man. ⁴ Ba kekyaa man nɛ, wee daale ɔ faree ɔ kaseela baŋ nyi “ɛ na lee Gyerusalem donɔɔ man ya, mɔna ɛ kyaa botɔɔ daa kpene keŋ me kya be yako see nyi waa fa ŋon nɛ.” Me wulaa yako ŋon ka wose man nombia nyi, ⁵ loŋ te Gyɔn moowɔ sɔ ŋon Wurubuaɛ loŋ, mɔna weeya akalansɛɛ ŋaale wole na Wurubuaɛ waa mo ɔ felin ŋon bo sɔ ŋon Wurubuaɛ loŋ.

Yesu adido kegyu

Maake 16:19-20; Luka 24:50-53

⁶ Debaŋ keŋ Yesu na ɔ kpilala baŋ be yilaa nɛ te be boose e nyiaa, “De Gbengyoo, mena dɔɔ nɛnɛ n ka besena gyoori keŋ fa Iseraetena?”

7 Botɔɔ te Yesu tiranɔɔ fa wɔ nyi, “Ka te yɛɛ kpene kenj nyi ε ka gyenj debanj kenj ya, nawolo nyi debanj kenj na wee kenj mena nombii kei gyae ke kɔnj dɔɔ, kyae me kya gyanj. ɔ donj dɔɔ te ɔ see ηa. 8 Mɔna debanj kenj Wurubuarɛ waa mo ɔ felinj ηon do ε man nɛ, ε ke nyinj donj. Na ε ka bese ma adansɛtɛna Gyerusalem donɔɔ man, na Gyudia na Samaria tɛɛlese pou dɔɔ mo kelii tɛɛle pou ɔto.” 9 ɔ kekolosi kenja pou tanj na, te Wurubuarɛ mo e lanj adido be popou siaman ka gyoo ηɔma man. Mena dɔɔ ba te naa e bela ya. 10 Be ka senj botɔɔ be sɛɛ bɛɛ kɛɛ adido fee nɛ, karatetee na tewulɛɛ bala baale senjɛɛ laa ba yɛnanj na ba doona abɔɔ wolomɛɛ. 11 Te be bɔɔse Yesu kpilala banj nyi, “Galeliatena, weera te ε senjɛɛ ε ne kɛɛ adido fee mena? Yesu kei, ηon Wurubuarɛ ba mo e lee ε gyanj lanj adido nɛ, mena ke te waa bese kɔnj ηgba mena kenj ε be naa e ɔ ne gyu adido nɛ.”

Ba lese Matiase nyi waa kyaa Gyudase nawɔɔ man

12 Te ɔ kpilala banj besewɔ lee oliifi bula kenj dɔɔ kɔnj Gyerusalem. Lee botɔɔ kɔnj Gyerusalem donɔɔ kenj man benaa na dɔnja. Gyae ke yɛɛ ηgba wɔɔ ηmeesenj sao na kufu nɛ. 13 Ba ke kɔnj kaa gyoo Gyerusalem donɔɔ kenj man nɛ, te ba gyenjawɔ gyu abansoro deni be dɛɛkyae kenj man. Balanj banj be kyaa botɔɔ yɛna, Pita na Gyɔn na Anderiase na Filipo na Tomase na Batolomeo na Mateo na Alfeose bu Gyemisi na Simɔn ηon ɔ ne gyae ɔ balanj nideli nɛ, na Gyemisi bu Gyudase. 14 Be popou na ala baale na Yesu ɔ naa

Mεερε, na Yesu ɔ naabia ne yεε na nɔɔdokolon yilaa fane debaη kamase.

¹⁵ Wee daale balan baη baɔ lεε Yesu di ne kaa yilaawɔ, na baa yεε ηgba balan soηonoη na balan sao ne (120). Botɔɔ te Pita korowɔ seη yako wɔ nyiaa, ¹⁶ “Me tebia, nombia ηan Wurubuare nombia be yako see lee Gyudase wose man ne, kaboena nyi ηe dεε kɔη mena. Gyudase kei wose man te gyoo Defidi yakowɔ see nyiaa, ηon ne gyae la waa ta balan baη baa gyu ke kyaη Yesu ne siaman.” ¹⁷ Nafɔ na Gyudase kei kpuε de man, nawolo nyi Yesu lese na ηon mɔ nyi waa kpu na daa na dεε yεε tom kei. ¹⁸ Kɔba keη ηon Gyudase be nyim lee ɔ nombiakumεε keηa keyεε man ne, te ɔ moowɔ lεε tεεle. Tεεle kenan man te ɔ yalawɔ te ɔ tɔɔ bεεwɔ te ɔ loobia pou leewɔ. ¹⁹ Balan baη pou be kyaa Gyerusalem donɔɔ man ne nyii mena nombii kei, mena dɔɔ ba doo botɔɔ yele be dεε dei man nyi Akεledama, keη nawolo nyi Fatabo tεεle. ²⁰ Gyoo Defidi yako Gyudase wose man nombia Wurubuare Nɔɔneη tone keη man nyi,

“ɔ dekpaηalan dεε doo yakaa keη ηolo na kyaa ke man ya.”

ɔ besewɔ yako nyi,

“Walan wɔle waa kyaa ɔ nawɔɔ man na waa yεε ɔ tom.”

²¹⁻²² “Mena dɔɔ kaboena nyi ηolo waa kyaa ɔ nawɔɔ man kpu na daa, na dee di de Gbeηgyoo Yesu kefoη lee yeη man keη adanseε. Kaboena nyi walan ηonan waa yεε walan ηon na ɔ kpuε na daa debaη keη pou daa na de Gbeηgyoo Yesu ne gyu dεε kɔη, lee debaη keη Gyɔn be so e

Wurubuare lon kelii deban ken Wurubuare ba mo e lee de gyan gyu adido ne.”

²³ Mena dɔɔ ba lese Gyosefo non beɛ baake e nyi Basabase yaa Gyustuse ne na Matiase. ²⁴ Te be fanewɔ nyi, “De Gbengyoo, nyan gyenja na walan kamase konɔɔ man. Mena dɔɔ wola daa tewuleɛ bala kewɔ man non n ba lese nyi waa yeɛ Yesu kpilale, ²⁵ na waa kyaa Gyudase non ɔ be tina ɔ tom yela te ɔ be lam gyu botɔɔ ken kaboena e ne nawɔɔ man.” ²⁶ Mena dɔɔ be loɔ boe, te boe ken yalawɔ Matiase yele dɔɔ. Kei nawolo nyi non te Wurubuare lesewɔ, te ba moo e kpu Yesu kpilala kufu daale ban man.

2

Wurubuare felin non kekɔn

¹ Gyudatena wee dinaa ken beɛ baake ke nyi Pentekosite ken kelii ne, ban pou boɔ lee Kristo Yesu di ne ke yilaawɔ debodokolon. ² Karatetee dokolon te be nyii nkan daale lee adido ngba felin dinaa daale ne gyɔɔ la ne, te ke kaa lee dekpanalan ken man be kyaa ne pou. ³ Botɔɔ te be naa kolo ngba boalan laakemse ne, te ne yaaseewɔ kaa gyakaa walan kamase nyee dɔɔ. ⁴ Te Wurubuare moo ɔ felin non do be popou man, te be fiaseɛ beɛ kolosi deise kpookpoo ngba mena ken Wurubuare felin non be fa wɔ ne.

⁵ Deban kenan na Gyudatena ban bee yee Wurubuare te boɔ lee teele kei dɔɔ pou ne, kyaa Gyerusalem donɔɔ ken man. ⁶ Be kenyii mena nkan kei ne, te balan burum kaa yilaawɔ. Balan ban pou wose yenja wɔ nawolo nyi walan

kamase nyiiwɔ ɲgba bee kolosi ɔ dɛɛ dei nɛ.
⁷ Yɛɛ wɔ gyakolonɔ te be bɔɔse dɔɲa nyiaa, balan
 anekolosenɔ kɛwɔ pou te yɛɛ Galeliatenawɔ yee?
⁸ Te weera de man walanɔ kamase ne nyii bee
 kolosi ɲon gbagba ɔ dɛɛ dei? ⁹ De popou lee
 tɛɛlese kpookpoo dɔɔ. De man baale lee Patia
 na Media na Elam te baale mɔ lee Mesopotamia
 na Gyudia na Kapadosia, te baale mɔ lee Pɔntuse
 na Esia. ¹⁰ Baale lee Firigia na Pamfilia na
 Igyipite te baale mɔ lee Libia tɛɛlese ɲaale ɲan
 benaa na donɔɔ keɲ bɛɛ baake ke Kirene nɛ man.
¹¹ Gyudatena na banɔ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya te
 bɔɔ kyɛɛkee gyoo Gyudatena ɔsom man nɛ, man
 baale mɔ lee Roman donɔɔ man kɔɲ. De baale
 mɔ lee Kreti na Arebia, mɔna dee nyii bee kolosi
 nombia dinaana ɲan Wurubuare be yɛɛ nɛ daa
 gbagba de deise man. ¹² Gyakolonɔ gyoo wɔ te
 ba nyeeya man mɔ yɛɛ wɔ basaa te be bɔɔse
 dɔɲa nyiaa, na nombia keɲa aseɛ yɛna sena baa?
¹³ Mɔna be man baale mɔ kulu wɔ nyi kei dɔɔ be
 dɛɛsee.

*Pita kekolosi lese nombia ɲan man wola balan
 banɔ*

¹⁴ Botɔɔ te Pita na ɔ tebia Yesu kpilala kufu
 daale banɔ korowɔ senɔ, te ɔ gyinaa ɔ woya kolosi
 fa balanɔ dikpii keɲ nyiaa, “Me tebia Gyudatena
 na emɛɛ banɔ pou ɛ kyaa Gyerusalem nɛ, ɛ
 tei me gyanɔ nideli na maa wola ɲon kpene
 keɲ nombii kei nawolo. ¹⁵ Ne yɛɛ ɲon nyi
 balanɔ kɛwɔ dɛɛsee, mɔna na be dɛɛsee ya.
 Nawolo nyi nebo weese gba yaa, nɛnɛɛ te gyoo
 debanɔ kadaale. ¹⁶ Mɔna nombii kei yɛna kpene

keŋ Wurubuare dekenkenkyoo Gyowele be kolosi see nyi ke gyae ke koŋ ne. ¹⁷ Wurubuare dekenkenkyoo Gyowele yakowo see nyi, 'Wurubuare kpa,

“Teele kei na benaa ko oto na,
maa mo me felin do walaŋ kamase man.
E bia ala na baala baa kolosi nombia see ma yele man.

E tewulee baa naa me nombia ŋan ŋe doo na ŋe gbee ne na be sia
ngba dosee man ne.

Akpegyiina mo baa doosi naa me nombia ŋan ŋe doo na ŋe gbee ne.

¹⁸ Debaŋ kenan man ne maa mo me felin do ma alebia na me tewulee man na baa kolosi nombia see ma yele man.

¹⁹ Maa yee yakolon nombia adido,
na maa lese me wole wola teele kei doo.
E gyae e kena fatabo na boalan na nyoose tuum.

²⁰ Weesetenen gyae ka bese ditente tuum
na gyaalan ke yase ngba fatabo ne.

Nombia kena pou gyae ke koŋ,
pete wee dinaa keŋ de Gbenkyoo waa lese o gyoorobiiri wola ne kelii.

²¹ Te walaŋ kamase ŋon waa baake de Gbenkyoo Wurubuare yele na,
waa lee o nyee.” ’

²² Pita gyina o kekolosi keŋ doo nyiaa, Iseraetena, e tei nombia kena nideli. Wurubuare teewo Yesu Nasarete baale ŋon doo yee yakolon nombia lese o wole wola e man ngba mena keŋ emee gbagba e gyen ne. Kena diina adanse nyi Wurubuare kpila na e. ²³ Lee Wurubuare

gbagba kegyaebii na ɔ ka gyeŋ man te ɔ wulaa bakewɔ see nyi baa lese Yesu fa ŋon, te ε yela balan kumεε gyoo e ɔpaŋdan dɔɔ ko. ²⁴ Mɔna Wurubuare gyuuu e lee yeŋ man, te ɔ lese e lee yeŋ weelen man, nawolo nyi yeŋ be tale kyan e see ɔ gyan kekpaakekpa ya. ²⁵ Gyoo Defidi yakowɔ lee Yesu wose man nyi,

'Me naa de Gbengyoo ŋon me siaman deban kamase.

ɔ senεε ma yenan mena dɔɔ kolo be tale tεεse man ya,

²⁶ mena dɔɔ me wɔe te fεε man,
me sia mɔ ta gye.

Me yeε walan ŋon maa yeŋ wee daale,
mɔna me sia yakaa abɔɔ ŋan Wurubuare waa kaa fa man nε dɔɔ.

²⁷ Nawolo nyi n be gyae n ke yela maa dɔɔ yebɔɔ man ya.

N be gyae n ke yela n walan ŋon ayimεε be doo ɔ man ya nε ke doo yebɔɔ man dala ya.

²⁸ N ta wola man nyeedon gbεε.

Nawolo nyi n kpue na man dɔɔ te yeε man gyon nideli.'

²⁹ Me tebia, mεε gyae maa yako ŋon kolo lee de naana Defidi wose man, ɔ yeŋawɔ te be wuu e, ɔ yebɔɔ sεε doo de gyan kebo kaa lii na gyeŋ. ³⁰ Na ɔ yeε Wurubuare dekpenkpenngyɔɔre e, te ɔ gyeŋ nombia ŋan Wurubuare be kan ntam yako see lee ɔ wose man nyi, waa mo Defidi duulun man ŋolo see gyoo na waa kyaa ɔ gyoorogbeli ken dɔɔ di gyoori ŋgba ŋon Defidi nε. ³¹ Gyoo Defidi naa kpene ken Wurubuare waa kaa yeε, mena dɔɔ ɔ kolosiwɔ lee Kristo kefon lee yeŋ man wose man

nombia nyi, ‘Wurubuare te tina e yela yebɔɔ man na waa dala ya.’ ³² Wurubuare te gyusu Yesu kei lee yen man, te de popou ne di adanseɛ nyi nombii kei yee ampan. ³³ ɔ kya Wurubuare gyinaa e adido te ɔ moo e see ɔ dunolun dɔɔ te ɔ moo ɔ felin non fa e ngba mena ken ɔ be kan ntam see ne. Mena felin kei yaa Yesu moowo do de man gyen. Wurubuare felin kei tom yaa e ne naa te e ne nyii ne. ³⁴ Gyoo Defidi gbagba te gyu adido ngba Yesu ne ya, mona ɔ talewo yako Yesu wose man nombia nyi,

‘De Gbengyoo Wurubuare non yako me Gbengyoo nyi,

“Kyaa me dunolun dɔɔ,

³⁵ kelii deban ken maa mo

ban bee kola nen ne do n nawɔɔ tee.” ’

³⁶ Mena dɔɔ emee Iseraetena pou e gyen nideli nyi, Yesu kei non e be gyɔ e nyeelabia ko ɔpanɔan dɔɔ ne, non ke te Wurubuare moowo yee de Gbengyoo na da nyeelere non ɔ be yako see nyi waa kon ne.”

³⁷ Balan ban kenyii nombia ken ne, takaa wo nideli te be boose Pita na Yesu kpilala akan ban nyiaa, “De tebia, sena yaa dee yee?” ³⁸ Te Pita tiranɔɔ fa wo nyi, “Walan kamase waa kyeeke le ɔ nombiakumee man, na baa so e Wurubuare lon lee Yesu Kristo yele man, na Wurubuare ka mo ɔ nombiakumee kyee e, na waa mo ɔ felin non do ɔ man. ³⁹ Wurubuare nombii ken ɔ be yako see nyi waa mo ɔ felin do e man ne, yee emee na e bia na ban pou be kyaa lelem, na ban pou de Gbengyoo Wurubuare waa baake wo

kon ḡon ḡbagba ḡyan ḡe wui.” ⁴⁰ Pita kolosiwo fa wo nideli te o faree wo te o sola wo nyi, “E lese e wose lee teelee kei doo balan kumee kewo man, na Wurubuaee ke lee e nyee.” ⁴¹ Be man balan burum lee o nombia ḡan di, te be soo wo Wurubuaee lon. Balan kakpoḡse batooro (3000) kaa kpu la na Kristotena dikpii keḡ mena wee kenan.

Ban booo lee Yesu di ne kekyaabii man

⁴² Be kyaḡa Yesu kpilala ban kawola man nideli, te be popou ne yee noodokolon ḡyanee deban kamase. Bee yee noodokolon di weenee ḡan Yesu kpa baa di na baa mo toose e ne, te bee bese yee noodokolon ḡyanee fane.

⁴³ Yesu Kpilala ban yee gyakolon nombia burum, te gyakolon gyoo balan ban pou. ⁴⁴ Ban pou booo lee Yesu di ne, yee noodokolon ba kekyaa man, na bee kee ba aboo ḡan be dana ne nyi yee be popou wui. ⁴⁵ Te be yoo ba aboo ḡaale mo, na bee kpala koba keḡ fa walan kamase ḡgba mena keḡ ne hia e ne. ⁴⁶ Wee kamase na, be dikpii keḡ ne ḡyanee be Wurubuaee osom deni dinaa keḡ man. Bee yee noodokolon te bee mo konoo kpaakpaa, na sia kagye di weenee bom ba akpaḡalanse man. ⁴⁷ Bee lese Wurubuaee yele, te balan pou mo ne kelee wo. Te wee kamase mo ne, de Gbenḡyoo na mo balan wolee ban o ne lee ba nyeeya ne kaa kpu na wo.

3

otakase ḡolo kawee kekyo

¹ Wee daale balinɔɔ weese ɲgba debaŋ atoorote man nɛ, Pita na Gyɔn korowɔ gyu Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man nyi be kaa fane. Debaŋ kenan ɣɛna kefane debaŋ. ² Na balee ɲolo kyaa keŋ ɔ yɛɛ ɔtakase e leenaŋ ɔ biatɛɛ. Wee kamase nɛ bɛɛ mo e kaa see Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa denanɔɔ keŋ bɛɛ baake ke nyi Denanɔɔ Kyeote nɛ man, na waa sola kɔba lee balan ban bɛɛ gyoo deni kenan man nɛ gyaŋ. ³ Debaŋ keŋ ɔ be naa nyi Pita na Gyɔn ne kɔŋ be kaa gyoo deni dinaa keŋ man nɛ, te ɔ sola wɔ nyi baa fa e kɔba. ⁴ Keŋte be kɛɛ e yididi te Pita yako e nyiaa, “Kɛɛ daa.” ⁵ Te balee ɲon mo kɛɛ wɔ gyakaa loo nyi, waa nyin kolo lee be gyaŋ. ⁶ Te Pita yako e nyi, “Nyi kɔba na, moɔ dana ɲaale maa fa neŋ ya, moɔna kpene keŋ me dana nɛ te maa fa neŋ. Lee Yesu Kristo Nasarɛte baale ɲon yele man nɛ, koro seŋ na n ke ta,” ⁷ Te Pita kyaŋa ɔ dunoluŋ nyinmaa man kyɔ e te ɔ korowɔ seŋ. Debokenan man te ɔ doona na ɔ nawɔɔ pou yɛɛ e doŋ. ⁸ Karatetee dokolon te ɔ toŋawɔ seŋ ɔ nawɔɔ doɔ, te ɔ fiasɛɛ ɔ ne tɛɛ. Keŋte ɔ sila wɔ gyoo Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man ɔ doŋɛɛ na ɔ na toŋee na ɔ na lese Wurubuarɛ yele. ⁹ Balan ban pou be kyaa botɔɔ nɛ, naa e na ɔ doŋɛɛ ɔ na lese Wurubuarɛ yele. ¹⁰ Te be ka gyeŋ e nyi ɲon ɣɛna walaŋ ɲon nafa ɔ ne kyaa Denanɔɔ Kyeote keŋ man solee abɔɔ nɛ, ba wose yeŋa wɔ gbaa, te gyakolon gyoo wɔ lee kpene keŋ bɔɔ naa ɔ man nɛ doɔ.

Pita kekolosi Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man

11 Balan ban kena balee non mataa na Pita na Gyon botoo ken bee baake nyi Solomon poto man ne, doo be popou noo te be yeuwɔ gyu be gyan botoo. 12 Pita kena balan ban ne ɔ boose wo nyiaa, "Iseraetena, weera doo te kei ne doo e noo? Yaa weera doo te e ne kee daa fee mena? E fee e sia baa e ne kee daa nyi mberem daa gbagba de don na de Wurubuarɛ keyee doo te de yela balee kei tɛwɔ? 13 De naanao Aberaham na Asiki na Gyekopo Wurubuarɛ non ɔ yee de naanao pou Wurubuarɛ e ne, lesena ɔ tobaale Yesu gyoobiiri wola. Emee moona e do Romantena kegyiise nyinmaa man, te e bee e Pilato siaman nyi baa ko e, mona nafa ɔ yee wa agyuen koran nyi waa tina e yela, nyi ɔ te naa dukum ɔ man ya. 14 E bee Yesu non ayimee be doo ɔ man ya te ɔ gbɛnenɛ tenɛ Wurubuarɛ siaman man ne, te e sola Pilato nyi waa tina awudiini Barabase non boo kyan to deni ne yela fa non. 15 Te e koo Yesu non ɔ ne fa balan nyeedon kekpa ne. Mona Wurubuarɛ gyusu e lee yen man ken de popou ne di ka wose man adanse. 16 Mena ken doo lee Yesu di doo, te Wurubuarɛ yela balee asenan e siaman kei non e gyen e ne, nyina kawee kekyo. Ke yee ampan nyi mena ken doo lee Yesu di doo, te balee kei nyina wosedon, ngba mena ken e ne naa e ne.

17 Me tebia, ma gyen nyi kpene ken emee na e siamantena be yee Yesu ne, e ta gyem bo ya. 18 Lee gyanɔba gyanɔba ken, te Wurubuarɛ tɛwɔ wa akpenkpenɔgyɔra pou doo yako see nyi, nyeelɛre non ɔ be yako see nyi waa kon ne, waa naa diyem. Wurubuarɛ ye

la nombia kenja pou kɔɔnawɔ mena. ¹⁹ Mena dɔɔ ε kyεεkee lee ε gbεenenj kumεε man, na ε kekɔɔj Wurubuare gyan, na waa gberaa ya ayimεε pou lee ε wose man. ²⁰ Na de Gbenjyoo Wurubuare kefa ηon wosefεereη na waa yela ηon ɔ yεε nyeeleere ηon ɔ be wula lese e see fa ηon nε kekɔɔj. Nɔn yena Yesu. ²¹ Kaboena nyi waa kyaa adido kelii debanj kenj Wurubuare waa yεε kpene kamase wɔle, ηgba mena kenj Wurubuare be tεε wa akpenjkenjyɔɔra dɔɔ yako see gyanjba kenj nε. ²² Na Mosesi mɔ yεε Wurubuare dekenjkenjyɔɔre e, ɔ yakowɔ see nyi, ‘ε Gbenjyoo Wurubuare waa lese dekenjkenjyɔɔre lee εmεε gbagba ε balan man fa ηon, ηgba manj Mosesi nε. ε tei kpene kamase kenj waa yako ηon nε. ²³ Walanj kamase ηon ɔ te tei kpene kenj dekenjkenjyɔɔre kei waa yako ya nε, Wurubuare waa lese e lee ɔ balan man na waa yo.’

²⁴ Wurubuare akpenjkenjyɔɔra banj Wurubuare be tεε be dɔɔ kolosi nε pou, lee Samuele dɔɔ kelii banj bɔɔ kɔɔj ɔ wɔle pou nε, be wula yako kolo see lee nombia ηan nε kɔɔj weeya kenja man nε man. ²⁵ Nombia ηan pou Wurubuare be tεε wa akpenjkenjyɔɔra dɔɔ yako see nε yεε ε wui, te εmεε mɔ kpue kebakesee kenj Wurubuare be bake na ε naanaɔ nε man. Nawolo nyi ɔ yako Aberaham nyi, ‘N duulun man te maa ta hiraa tεεle kei dɔɔ balan pou.’ ²⁶ Mena dɔɔ debanj kenj Wurubuare ba lese ɔ tobaale Yesu nε, ɔ yela ɔ tanjgbεεwɔ kɔɔj ε gyan nyi ɔ kaa hiraa ηon, na waa yela ε man walanj kamase kekyεεkee lee ɔ gbεenenj kumεε man.”

4

Be kamo Pita na Gyɔn gyu donɔɔ kegyiise siaman

¹ Deban keŋ Pita na Gyɔn sɛɛ bɛɛ kolosi fa balan ban nɛ, te Wurubuare saese na kegyia non ɔ ne kɛɛ balan ban bɛɛ gyee Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ nɛ, na balan ban bɛɛ baake wɔ nyi Sadukiitena nɛ baale koŋawɔ be gyaŋ. ² Ba gyeŋa ban nideli nawolo nyi, Pita na Gyɔn na wola balan ban nyi, Yesu te fom lee yeŋ man, keŋ nawolo nyi balan pou baa foŋ lee yeŋ man bela. ³ Mena dɔɔ be kyaŋa Pita na Gyɔn ka do deni man, na tɛɛ te lam dɔɔ, be yela be doowɔ kelii tɛɛ kena. ⁴ Mɔna balan ban bɔɔ nyii nombia ŋan Pita na Gyɔn be yako nɛ, be man burum lɛɛ ŋa di, mena dɔɔ balan ban pou bɔɔ lɛɛ Yesu di nɛ, be man baala wukuwɔ kelii balan kakpoŋse banon (5000).

⁵ Tɛɛ kena keŋ nɛ, Gyudatena kegyiise na be siamantena na ba mmaraa wolala ban gyaŋeewɔ Gyerusalem donɔɔ man. ⁶ Be gyaŋeewɔ na saese pou kegyia Anase na Kaifase na Gyɔn na Alekesanda na baala baale ban bɔɔ lee saese pou kegyia non dekpajalan man nɛ. ⁷ Be yela ba moo Pita na Gyɔn kaa seŋ be siaman te be bɔɔse wɔ nyi, “Won wɔɔle yaa amɔte yele man yaa ɛ kyɔɔ balee non?” ⁸ Te Pita non Wurubuare felin non doo ɔ man nideli nɛ, tiranɔɔ fa wɔ nyi, “Kegyiise na siamantena, ⁹ akpaa gyɛŋ ɛ te baake daa kaa seŋ ɛ siaman ɛ ne bɔɔse daa lee kolo kpaakpaa keŋ dɔɔ yɛɛ, te ɔtakase non be nyin don koro seŋ nɛ dɔɔ na, ¹⁰ kenan na mɛɛ gyae emɛɛ na

Iseraetena pou ka gyeŋ nyi, Yesu Kristo ñon ɔ ba lee Nasarete ne yele man yaa balee aseŋaŋ ε siaman kei nyiŋa doŋ ne. Ñon te ε gyooŋo saka ɔpaŋdaŋ doo ko, te Wurubuaε gyuuusu e lee yeŋ man. ¹¹ Yesu yena walaŋ ñon Wurubuaε nombia tɔne be yako nyi,

‘Boe keŋ εmεε deni maara baŋ be beε ke ne,
keŋ kaa bese na deni mokoo kasee boe keŋ
ne yeli deni keŋ ne yeε doŋ nideli.’

¹² Yesu waageŋ kooŋ yena nyeelεere, ñon waageŋ kooŋ te Wurubuaε lesewo tεele kei doo nyi de baake ɔ yele na waa lεε da nyee.”

¹³ Mena keŋ Pita na Gyɔn be kolosi nideli te ba te yee gyakolon ya, te kegyiise baŋ kenyii nyi be yeε balan yakaa nyibaŋwo keŋ be te gyu sukuu ya ne, ba wose yeŋa wo. Botoo te be naawo nyi baŋ na Yesu tεε la. ¹⁴ Mona ba kena balee ñon boo kyɔ e seŋεε Pita na Gyɔn gyaŋ botoo ne, ba te tale nyiŋ nombiikum daale yako lee ba wose man ya. ¹⁵ Mena doo be yako wo nyi baa lee nombia dedii deni keŋ man, botoo te kegyiise baŋ moo ba nyeeya baŋ na doŋa. ¹⁶ Beε boose doŋa nyi, “Won ya dεε yeε balan kewo? Walaŋ kamase ñon ɔ kyaa Gyerusalem donoo man ne, gyeŋ nyi baŋ yeena gyakolon nombii kei, te doo gyae dεε tale lεε ka aŋmaaren ya. ¹⁷ Mena keŋ doo ne gyae nyi baa mo nombia keŋa kpenkpelen doo ya ne, ε yela dεε to wo nideli nyi be na tekaa kolosi Yesu kei nombia fa walaŋ na walaŋ ya.” ¹⁸ Mena doo be baake wo gyoo be gyaŋ bela, te be too wo nyi be na tekaa kolosi Yesu nombia, yaa baa wola balan kolo lee ɔ yele man korakora

bela ya. ¹⁹ Kenje Pita na Gyɔn tiranɔɔ nyi, “Emɛε gbagba ε keε nombia kenja man nideli nyi won̄ti dei la Wurubuarε siaman? Dee nyii ε wui yaa dee nyii Wurubuarε wui? ²⁰ Nawolo nyi daa dɔɔ, dɔɔ tale tina kpene ken̄ dɔɔ naa, na ken̄ dɔɔ nyii nε kekolosi yela ya.” ²¹ Mena dɔɔ kegyiise ban̄ tɔɔ wɔ nideli bela, te be tina wɔ yela. Be te nyin̄ gbεε ken̄ baa mo wɔn̄ ba deɲela ya, nawolo nyi balan̄ ban̄ pou na lese Wurubuarε yele lee kpene ken̄ ɔ be yεε nε dɔɔ. ²² Balee ɲon bɔɔ kyɔ e kawee kei nε, kela kulutooneɲ sɔnola (40).

Kristotena ban̄ kefane

²³ Be ke tina Pita na Gyɔn yela nε, te ba besewɔ gyu be tebia gyan̄ keyako wɔ kpene kamase ken̄ saese kegyiise na donɔɔ kegyiise ban̄ be yako wɔ nε. ²⁴ Kristotena ban̄ kenyii nombia ɲenan̄ nε, be popou moo nɔɔdokolon̄ fane fa Wurubuarε nyi, “De Gben̄gyoo, nyan̄ ɲon n be yεε adido na ateta, na epo na kpene kamase ken̄ doo ɲe man. ²⁵ Nyan̄ tεε la n felin̄ ɲon dɔɔ te n yela de naana Defidi ɲon ɔ yεε n tobaale e nε yakowɔ nyi, ‘Weera dɔɔ te tεεle kei dɔɔ balan̄ na gyen̄ee ban̄se,
te bεε bake nombiakumεε yakaa yakaa,
mona ɲe bee dee ya nε?’

²⁶ Tεεle kei dɔɔ gyoon̄eɲ ne desina ba wose fa yoo,
te siamantena ban̄ mɔ na koro sen̄ tia de Gben̄gyoo
Wurubuarε na nyeeleεre ɲon ɔ be yako see nyi waa kɔn̄ nε.’

²⁷ Ampan te gyoo Herode na Pōntiose Pilato na Iseraetena na ban mɔ ba te yee Iseraetenawɔ ya ne, gyañeewɔ donɔɔ kei man te be bakewɔ tia n tobaale Yesu ñon ayimɛɛ be doo ɔ wose man ya, te nyan Wurubuarɛ ba mo e yee nyeelɛɛre na gyoo ne. ²⁸ Be gyañeewɔ te be yee kpene ken nyan Wurubuarɛ n be wula yako see nyi gyae kekɔn ne, lee n don na n kegyaebii man. ²⁹ Nɛnɛɛ de Gbenjgyoo Wurubuarɛ, keɛ mena ken bɛɛ ñmaase daa na n ka do daa n tewulɛɛ kakyen na dɛɛ tale gyɔ de konɔɔ kolosi n nombia ñan. ³⁰ Wurubuarɛ koro sen na n kekyɔ kaweeɛ, na n ke ta de dɔɔ yee gyakolon nombia lese n wɔɔle wola lee n tobaale Yesu ñon ayimɛɛ be doo ɔ wose man ya ne ye le man.” ³¹ Ba ke fane tan ken ne, te botɔɔ ken bɔɔ gyañee ne wosiwɔ te Wurubuarɛ felin ñon kaa gyooowɔ be popou man nideli te be gyɔɔ be konɔɔ kolosi Wurubuarɛ nombia ñan.

Kristotena ban nɔɔdokolon keyɛɛ

³² Balan ban pou bɔɔ lɛɛ Kristo Yesu di ne, kyaawɔ nɔɔdokolon man te ba agyuen mɔ yee dokolon. Nɔlo bɛɛ yako nyi ɔ kolo yee waagen wui ya, mɔna be kpɛɛɛ ba abɔɔ pou fa dɔɔna. ³³ Yesu kpilala ban moo Wurubuarɛ don dinaa ken di adanɛɛ nyi, de Gbenjgyoo Yesu te fom lee yen man, te Wurubuarɛ moo ɔ berɛɛ boele ban pou bɔɔ lɛɛ Yesu di ne. ³⁴ Kolo te hia be man nɔlo ya, nawolo nyi ban be dana denɛɛ na tɛɛlese ne yɔɔ ña na bɛɛ mo kɔba ken bɔɔ nyim ne, ³⁵ kɔna Yesu kpilala ban na be ta mo kpala fa wɔ. Bɛɛ fa walan kamase ñgba mena ken ne

hia e ne. ³⁶ Mena ke te Lewi baale ḡolo ḡon ɔ ba lee Saiporɔse tɛele man, te ɔ yele yena Gyosefo ne yeewɔ. Yesu kpilala ban doo e yele nyi Banabase, keḡ nawolo nyi walaḡ ḡon ɔ na do balan kakyeḡ. ³⁷ Ḣon mɔ ka moo ɔ tɛele keḡ ɔ dana ne yɔɔ, te ɔ moo kɔba keḡ ɔ be nyim ne kaa fa Yesu kpilala ban.

5

Ananiase na Safira

¹ Balee ḡolo kyaawɔ keḡ be baake e nyi Ananiase, na ɔ wɛele mɔ yele yena Safira. Ban mɔ gyuuwɔ ka mo ba agyapadɛɛ daale yɔɔ. ² Ḣon na ɔ wɛele yeɛ nɔɔ te ba moo kɔba keḡ bɔɔ nyim ne man ḡaale weese, te baale ḡon moo akan keḡ gyu kefa Yesu kpilala ban. ³ Botɔɔ te Pita bɔɔse e nyi, “Ananiase, weera dɔɔ te n yela ɔbɔnsam dii n dɔɔ mena, te ɔ yela n dii dekara fa Wurubuarɛ felin ḡon, te n moo n kɔba keḡ n be nyim lee agyapadɛɛ keḡ n be yɔɔ ne man ḡaale weese? ⁴ Agyapadɛɛ keḡ te yeɛ n wui peɛ te n yɔɔ ke yee? N yɔɔ ke taḡ mɔna kɔba keḡ n be nyim ne te yeɛ n wui yee? Nenɛɛ weera n bakewɔ n konɔɔ man te n yeɛ nombiikum kei mena? Na denibalaḡ te n dii dekara fa ya, Wurubuarɛ te n dii dekara fa.” ⁵ Ananiase ka betaa nyii nombia keḡa pe, te kara e lɔ te ɔ yeḡawɔ. Mena dɔɔ gyakolon gyoo ban pou bɔɔ nyii nombia ḡenaḡ ne. ⁶ Keḡte tewulɛ kɔḡawɔ kaa mo kolo milii e, te be gate e lee gyu kewuu.

⁷ Te kyare ya te ɔ wɛele ḡon mɔ kaa gyooɔ botɔɔ mɔna ḡon ba gyen kpene keḡ be kɔḡ

ya. ⁸ Te Pita bɔɔse alo ɲon nyiaa, “Yako maɲ, kɔba keɲ emɛɛ na n baale Ananiase be nyim lee agyapadɛɛ keɲ keyɔɔ man pou yaa ɔ moowɔ kɔɲ nɛ?” Te ɔ tiranɔɔ nyi ayi, mena te de yɔɔ ke. ⁹ Botɔɔ te Pita bɔɔse e nyi, “Weera te emɛɛ na n baale yɛɛ nɔɔ nyi ɛ kekɛɛse de Gbenɲgyoo felinɲ ɲon kɛɛ! Kɛɛ, balanɲ banɲ bɔɔ moo n baale kewuu nɛ, banɲ seɲɛ la denanɔɔ man nɛ, baa seele nyanɲ mɔ lee.” ¹⁰ Karatetee dokolonɲ te kara ɲon mɔ lɔ Pita nawɔɔ tɛɛ te ɔ yenawɔ. Tewulɛɛ banɲ kekɔɲ kaa gyoo te ba kena nyi ɲon mɔ ta yem nɛ, te ba mo e lee gyu kewuu ɔ baale yenanɲ. ¹¹ Mena dɔɔ gyakolonɲ dinaa daale gyoo Kristotena dikpii keɲ pou, na banɲ pou bɔɔ nyii nombia keɲa nɛ.

Kristo kpilala banɲ kekyɔ kaweesetena

¹² Yesu kpilala banɲ yɛɛ gyakolonɲ nombia na nombia dinaana burum balanɲ banɲ man. Te banɲ pou bɔɔ lɛɛ Yesu Kristo di nɛ, ne gyu ke yilaa Solomɔn poto keɲ man. ¹³ Na balanɲ ne bu wɔ nideli, mɔna balanɲ yenaasetena banɲ yee mena keɲ baa kaa kpu na wɔ. ¹⁴ Mɔna ala na baala burum lɛɛ de Gbenɲgyoo Yesu di, te Wurubuare moo wɔ kaa kpu na Kristotena banɲ. ¹⁵ Lee gyakolonɲ nombia ɲan Yesu kpilala banɲ ne yɛɛ dɔɔ, balanɲ na mo be kaweesetena kaa doosi afonɔɲse na mpase dɔɔ gbɛɛnaa nɔɔman, na akpaa Pita de kɔɲ ɔ ne lam na ɔ wɔɲtaa ke yala be man baale dɔɔ, na baa nyinɲ kawee kekyɔ. ¹⁶ Balanɲ lee donɔɔse ɲan benaa na Gyerusalem nɛ kɔɲ Gyerusalem donɔɔ keɲ man, te ba moo be kaweesetena na banɲ felinɲkumɛɛ ne naase wɔ diyem nɛ kɔɲ te be kyɔɔ wɔ pou.

Kristotena ban diyem kena

17 Mena dɔɔ Wurubuare sae kegyia non, na ɔ kegyiise na ban bɔɔ lee Sadukiitena dikpii man ne sia yɛɛwɔ Yesu kpilala ban dɔɔ, te be bakewɔ see nyi baa gyae kolo yɛɛ wɔ. 18 Mena dɔɔ be kyaŋa Yesu kpilala ban te ba moo wɔ keto deni. 19 Mɔna ke nelim ne, de Gbenɔgyoo Wurubuare kpilale kɔŋawɔ kaa toro deni keŋ fa wɔ, te ɔ moo wɔ lee deni keŋ man, te ɔ yako wɔ nyi, 20 “E gyu ka seŋ Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ man na e kekolosi nyeedoŋ wɔle kei wose man nombia fa balan ban pou.” 21 Yesu Kristo kpilala ban yɛɛwɔ nɔgba mena keŋ Wurubuare kpilale non be yako ne, mena dɔɔ nebo nebo fuu te be gyuuwɔ Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ man, te be fiasɛɛ beɛ wola balan ban. Wurubuare Sae kegyia non na ɔ kegyiise baake Gyudatena kegyiise ban pou, te be gyaŋeewɔ te be kpilawɔ nyi be ka mo Yesu kpilala ban lee deni keŋ man kɔŋ. 22 Mɔna balan ban bɔɔ kpili ne gyuuwɔ kelii botɔɔ na, ba te naa Yesu kpilala ban deni keŋ man ya. Mena dɔɔ ba besewɔ kɔŋ kaa yako kegyiise ban nyi, 23 “De gyuu botɔɔ keŋ bɔɔ kyaŋ wɔ do ne na disim keŋ tɔɛ kiin, na ban mɔ bee gyee ke ne seŋɛɛ be dasenae man. Mɔna da toro disim keŋ na, da te naa Yesu kpilala ban deni keŋ man ya.” 24 Deban keŋ kegyia non ɔ ne keɛ balan ban beɛ gyee Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ dɔɔ ne, na saese kegyiise ban be nyii nombia keŋa ne, ta seŋ wɔ nideli ya. Te be bɔɔse dɔŋa nyi, “Na won yena tewulɛɛ kewɔ baa?” 25 Botɔɔ te balee nolo kɔŋawɔ kaa

yako wɔ nyi, “E nyii, balan ban ε be kyam do deni man ne, seɲεε Wurubuaε ɔsom deni dinaa keɲ man beε wola balan Wurubuaε nombia.”
²⁶ Mena dɔɔ kegyia ηon ɔ ne keε balan ban bee gyee Wurubuaε ɔsom deni dinaa keɲ dɔɔ ne, na ɔ tewuleε gyuuwɔ ka moo wɔ kɔɲ kegyiise ban gyaɲ, mɔna be ta mo wɔ don man ya, nawolo nyi bee yee nyi balan ban baa funjii wɔ boya. ²⁷ Be ka mo wɔ kɔɲ nombiadiira ban siaman ne, te sae kegyia ηon yako wɔ ²⁸ nyi, “De faree ηon nyi ε na wola kolo lee Yesu yele man ya, mɔna ε keε ya aneyεεɲ, ε ta mo ɔ nombia ηan ε na wolo ne wulu Gyerusalem donɔɔ pou, te ε ne gyae ε ka mo ɔ yeɲ seele daa.” ²⁹ Botɔɔ te Pita na Yesu kpilala akan ban tiranɔɔ nyi, “Kaboena nyi dee nyii Wurubuaε dei kela balan wui.” ³⁰ De naanaɔ Wurubuaε ηon gyusu na Yesu ηon ε be gyɔɔ e sakaa ɔpanɔɔɲ dɔɔ ko e ne lee yeɲ man. ³¹ Wurubuaε gyina e adido te ɔ mo e see ɔ dunolun dɔɔ, te ɔ moo e yeε siamante na nyeelεere, na waa yela Iseraetena ke nyin gbεε kyεkee lee be nombiakumεε man na baa kɔɲ Wurubuaε gyaɲ, na waa mo be nombiakumεε kyεε wɔ. ³² Daa ne diina nombia keɲa adanseε. Wurubuaε felin ηon ɔ ba mo do ban bee nyii ɔ dei man ne, mɔ ne di nombia keɲa adanseε.

³³ Kegyiise ban bɔɔ gyaɲee ne nyii nombia keɲa na ba gyeɲa ban nideli, mena dɔɔ be gyaewɔ nyi baa ko Yesu kpilala ban. ³⁴ Mɔna be man ηolo, ηon ɔ doo Farasiitena dikpii keɲ man te beε baake e nyi Gamaleli, te ɔ yeε Wurubuaε mmaraa keɲ wolale e, te ɔ wose man dana obuo

donɔɔ kenj man nɛ, korowɔ senj be man. Botɔɔ te ɔ yela ba lese Yesu kpilala banj yenanj. ³⁵ Te ɔ yako kegyiise banj nyi, “Me tebia Iseraetena, ɛ keɛ kpene kenj ɛ ne gyae ɛ ke yɛɛ balanj kɛwɔ nɛ nideli. ³⁶ Debanj dugunj daale kaa lanjawɔ na, balee njon bɛɛ baake e nyi Teudase nɛ korowɔ senj te ɔ yɛɛ ɔ wose njgba walanj dinaa njolo nɛ, te balanj sɔnjononj akpenj anaara (400) korowɔ sila e. Mɔna be ka ko e na ɔ balanj banj pou mɔ yaaseewɔ, kenje ɔ kawola kenj pou mɔ kaa yɛɛwɔ yakaa. ³⁷ Kei mɔ wɔle debanj kenj bɛɛ kala balanj nɛ, te Galelia baale Gyuda korowɔ senj, te njon mɔ kaa beo balanj burum sila ɔ wose. Be ka ko njon mɔ nɛ, ɔ balanj banj pou bɔɔ sila e nɛ yaaseewɔ. ³⁸ Mena dɔɔ nombia kenja man nɛ, mɛɛ yako njon nyi ɛ na yɛɛ balanj kɛwɔ kolo ya. ɛ yela baa ta, nawolo nyi akpaa kpene kenj bɛɛ wolo te bɛɛ yɛɛ nɛ, lee deniwalanj gyanj na, kenj mɔ gyae ke yɛɛ yakaa bo mena. ³⁹ Mɔna akpaa ka lee Wurubuare gyanj na, ɛ be gyae ɛ ke tale tɔ wɔ gbɛɛ ya. ɛ kena bo nyi ɛ ne yoo bo na Wurubuare.” Mena dɔɔ kegyiise banj mɔ yɛɛwɔ njgba mena kenj Gamaleli be yako wɔ nɛ.

⁴⁰ Mena dɔɔ be baake Yesu kpilala banj kɔnj te be yela be tuku wɔ, te be tɔɔ wɔ nyi be na kolosi kolo lee Yesu yele man bela ya. Te be tina wɔ yela. ⁴¹ Yesu kpilala banj ka lee kegyiise banj gyanj nɛ na be sia ta gye, nawolo nyi Wurubuare te keɛ wɔ nyi banj mɔ kaboena nyi baa do wɔ desɛnj lee Yesu dɔɔ. ⁴² Te wee kamase na, bee gyu Wurubuare ɔsom deni dinaa man na balanj akpanalanje man. Bɛɛ wola nombia kpaakpaa njan nyi Yesu yena Kristo, nyeeleere

ɲon Wurubuare be yako see nyi waa kɔɲ nɛ. Te be te tina nombia keɲa kawola yela ya.

6

Ba lese balan nyetooro nyi baa kyɔ Yesu kpilala ban

¹ Weeya ala ɲenanɲ man na ban bɔɔ lɛɛ Yesu di nɛ korowɔ bee wuku te kekolosi kaa gyoo Gyudatena ban bɛɛ kolosi Giriki dei, na Gyudatena akanɲ ban man. Gyudatena ban bɛɛ kolosi Giriki dei nɛ, kpa Gyudatena akanɲ ban ne wuritii wɔ weenɛɛ kekpala man, nawolo nyi be kpa wee kamase weenɛɛ ɲan bɛɛ kpeɛɛ nɛ, bee tunɲ ban wui liala ban ya. ² Keɲte Yesu kpilala kufu bala ban baake ban pou bɔɔ lɛɛ Yesu di nɛ gyanɛe, te be yako wɔ nyiaa, “Tekaboena nyi daa dɛɛ bese tina Wurubuare nombia ɲan keyako yela, na dɛɛ kɔɲ kaa kɛɛ abɔɔ kekpɛɛɛ dɔɔ bela ya. ³ Mena dɔɔ de tebia, ɛ kɛɛ ɛ man na ɛ ka lese baala nyetooro ban ba wose man dana obuo, te Wurubuare felinɲ ɲon doo be man nideli te be sia be kare mɔ nɛ, na dɛɛ mo mena tom kei do be nyinmaa man. ⁴ Na daa ke nyinɲ mo de donɲ pou do kefane, na Wurubuare nombia ɲan keyako man.” ⁵ Nombia nanɲ Yesu kaseela ban be yako nɛ, seɲa balanɲ ban pou nideli. Te ba lese Sitifin ɲon ɔ ne lɛɛ Wurubuare di nideli te Wurubuare felinɲ doo ɔ man nideli nɛ. Te ba besewɔ lese Filipo na Prokoro na Nikanɔ na Timon na Pamena na Nikolase ɲon ɔ ba lee Antioke te ɔ ba mo ɔ wose kpu Gyuda ɔsom keɲ man nɛ. ⁶ Keɲte ba moo balanɲ nyetooro kewɔ

kaa sen Yesu kpilala ban siaman. Te ba moo be nyinmaase yakaa be dɔɔ te be fanewɔ fa wɔ.

⁷ Mena dɔɔ Wurubuare nombia njan yaaseewɔ bilenbilen, te ban bɔɔ lɛɛ Yesu di nɛ wukuwɔ burum Gyerusalem donɔɔ ken man. Te Wurubuare saese burum baale mɔ lɛɛ Yesu di.

Ba kekyan Sitifin

⁸ Te Sitifin njon Wurubuare ba mo ɔ berɛɛ boele e nideli, te ɔ don doo ɔ man nɛ yɛɛ gyakolon nombia na nombia dinaana balan ban man. ⁹ Mɔna Gyudatena baale ban bɛɛ gyanɛe Gyudatena ɔsom deni ken bɛɛ baake ke nyi gbenja ban bɔɔ tina wɔ yela nɛ ɔsom deni man nɛ, fiasɛɛ bɛɛ lɛɛ anmaaren na Sitifin. Balan benan baale lee Kirene na Alekesanderia na Silisia na Esia tɛɛlese man. ¹⁰ Mɔna Wurubuare felin njon faa Sitifin nyansa te ɔ kolosiwɔ nideli mena dɔɔ be te nyin ken baa yako bela ya.

¹¹ Ken dɔɔ be gyuuwɔ ke feefu do balan baale nyi baa di dekaa yakaa ɔ dɔɔ nyi, “De nyiiwɔ ɔ ne kolosi mmusuo nombia yakaa de naana Mosesi na Wurubuare dɔɔ.” ¹² Nnɛ te be wɔlɛɛ e fa balan ban na ɔsom kegyiise na mmaraa wolala ban pou, te ba korowɔ sen ɔ dɔɔ te ba kyanja e gyu donɔɔ kegyiise siaman. ¹³ Mena dɔɔ be gyae balan baale kɔn, te be kaa dii akɛɛɛ yakaa ɔ dɔɔ nyi, “Deban kamase na balee kei ne kolosi bo tia de Wurubuare ɔsom deni dinaa ken, na Wurubuare mmaraase njan Mosesi ba wola daa nɛ.” ¹⁴ Nawolo nyi de nyiiwɔ nɔgba ɔ ne yako nyi, “Yesu njon ɔ ba lee Nasarete nɛ, waa yɛlɛɛ Wurubuare ɔsom deni dinaa kei lɔ, na waa kyɛɛkee abɔɔ njan pou Mosesi ba mo see daa nɛ.”

¹⁵ Te nombiadiira ban be kyaa deni ken man ne, kee Sitifin ne yididi te be naawo ngba o sia gbɛɛ te kyɛɛkee yɛɛ ngba Wurubuarɛ kpilale sia gbɛɛ ne.

7

Sitifin kekolosi donoo kegyiise ban siaman

¹ Kenɛte Wurubuarɛ sae kegyia non boose Sitifin nyi, “Mena doo nombia ba ayakon ken pou yɛɛ ampan?” ² Botoo te Sitifin tiranoo nyi, “Me tebia na me kyao, e tei me gyan. Wurubuarɛ non o ne di gyoori ne lese na o wose wola de naana Aberaham, deban ken o kyaa Mesopotamia tɛɛle man ne, kenan wole pɛte o korowo gyu kekyaa Haran donoo man, ³ botoo te Wurubuarɛ yako e nyi, ‘Koro lee n tɛɛle man na n lonɔtona gyan, na n ke tu gyu ke kyaa tɛɛle ken maa wola nen ne doo.’

⁴ Mena doo Aberaham korowo lee Kaldea tɛɛle man, te o gyuuwo kekyaa Haran donoo man. O kya yen wole ne, Wurubuarɛ moo e kaa see tɛɛle ya akyan ke doo kei doo. ⁵ Tɛɛle naetoo dokolon koran o te fa e botoo nyi dɛɛ bese non gbagba o wui ya. Mona Wurubuarɛ yakowo see nyi, waa mo tɛɛle kenan fa non na o duulun man balan. Deban kenan mo na Aberaham be dana bu koran gba ya. ⁶ Kenɛte Wurubuarɛ yako e nyi, ‘N duulun man balan baa kyaa dei wole daale tɛɛle doo bese noola. Baa moo wo yɛɛ gbenja, na baa yɛɛ wo nyeemandon na akpanyanpanyan kulutooneɛ soɔnonon akpen anaara (400). ⁷ Mona maa won tɛɛle kenan mantena ban baa mo n duulun man balan ban yɛɛ gbenja ne denjele.

Kenan wole na, n duulun man balan ban baa lee tæele kenan man, na be kaa som man kebo kei.’ ⁸ Te Wurubuarɛ na Aberaham bakewo see nyi, non na o duulun man balan pou baa kara ba baala wose. Mena doo Aberaham ka lola o bu Asiki weeya gyanaarate ne te o kara o baala wose. Kenan wole Asiki mo kaa lola Gyekopo, te Gyekopo mo lola de naanao kufu bala ban.

⁹ Gyosefo mo yee de naanao kufu bala ban man nolo e. Ken o kegyiise ne kola e doo ne te ba mo e yoo te o ka bese gbeni Igyipite tæele man, mona Wurubuarɛ senawo o wole, ¹⁰ te o lese e lee o diyem pou man. Te o fa e nyansa, te o yela Igyipitetena gyoo Faaro gyae o nombia, mena doo gyoo non moo o dekpanalan na Igyipite tæele ken pou do non Gyosefo nyinmaa man nyi waa kee ne doo.

¹¹ Deban kenan te tanam dinaa daale kaa yalawo Igyipite na Kaanan tæelese pou doo, te ka moo kaale dinaa mo kaa lo be doo. Mena doo de naanao ban te nyin weenɛ baa di ya.

¹² Deban ken Gyekopo be nyii nyi weenɛ kyaa Igyipite ne, te o kpila o bia de naanao ban botoo.

¹³ Be ka bese gyu Igyipite bolate ne, Gyosefo lese o wose wola o kegyiise ban, te gyoo Faaro mo kaa gyeɲa Gyosefo o lonɲona ban. ¹⁴ Mena doo Gyosefo doo o kya Gyekopo tiila nyi non na o balan pou baa tu koɲ Igyipite. Be yaanwole pou yee balan soɲotooro na kufu banon (75). ¹⁵ Mena doo Gyekopo gyuuwo ke kyaa Igyipite, te non na o bia pou yekeewo botoo. ¹⁶ Ba besena ba woya ban koɲ Sekyem donoo man, te be kaa wuu wo boe boo ken Aberaham be kala koba lee lee Hamo

bia gyan ne man.

¹⁷ Deban ken Wurubuare nombii ayakon see fa Aberaham ken na benaa kekɔn ampan ne, te de balan ban be kyaa Igyipite ne wukuwɔ nideli.

¹⁸ Kenan wɔle ne, gyoo wɔle ɲolo ɲon ɔ ba gyen kolo lee Gyosefo wose man ya ne, kaa dii gyoori Igyipite tɛele ken dɔɔ. ¹⁹ Mena dɔɔ ɔ yɛɛ de naanaɔ ban nyeemandon na akpanyanɲan, te ɔ ɲere wɔ dekanɲkpasare man nyi baa tirii be bia wɔlɛɛ leki na baa nyin yɛn. ²⁰ Mena deban kenan man mɔ te ba lola Mosesi, mɔna ɔ te yɛɛ bu yakaate e Wurubuare siaman ya. Ba weese e ɔ kya deni man te be kɛele e botɔɔ gyaalanɲa batooro. ²¹ Lii deban daale na, be tira e leki debɔɔ man, te gyoo Faaro bu alebu naa e mo ke kɛele ɲgba ɲon gbagba ɔ bu ne. ²² Ba wola e Igyipitetena nyansa pou. Te ɔ kaa bese walan dinaa ɔ kekolosi na ɔ tom keyɛɛ pou man.

²³ Mosesi kedi kulutooneɲ sɔɲola ne, te kɔɲawɔ ɔ nyeeman nyi waa koro gyu ke kɛɛ ɔ tebia Iseraetena kekyaa man. ²⁴ ɔ ke gyu ken ne, ɔ ke naawɔ ɲgba Igyipite baale ɲolo ne naase Iserae baale ɲolo diyem na, te ɔ gyuuwɔ ke lɛɛ ɔ dɛɛ baale ɲon nɔɔ te ɔ koo Igyipite baale ɲon. ²⁵ Mosesi agyuen man na, ɲon gyen nyi ɔ balan ban baa nyii aɛɛ nyi Wurubuare waa ta ɔ dɔɔ bo lese wɔ lee be kaale man, mɔna be te nyii aɛɛ mena ya. ²⁶ Ke tɛɛ naa ne, ɔ ke naa Iseraetena wolɛwolɛ bala mɔ ne yoo, te ɔ gyuuwɔ ɔ kaa pataa wɔ te ɔ yako wɔ nyiaa, 'Me tebia e kɛɛ, e wolɛwolɛɛ. Weera dɔɔ te e ne yɛɛ dɔɲa akpanyanɲan mena?' ²⁷ Mɔna ɲon ɔ ne yɛɛ ɔ dɔɔ akpanyanɲan ne tɛɛse Mosesi lee

yenaj te ɔ boose e nyiaa, ‘Amote moona neŋ yɛɛ de siamante na de nombiadiiri?’ ²⁸ ‘N ne gyae baa n ka ko maŋ ngba mena keŋ dana n ba ko Igyipite baale ŋon nɛ?’ ²⁹ Mosesi kenyii nombii kei nɛ te ɔ korowɔ yeu gyu ke kyaa Midian tɛɛle man bese ŋɔɔle botɔɔ. Botɔɔ te ɔ yalawɔ te ɔ lola bia baala bala.

³⁰ Kulutooneŋ soŋola wole nɛ, Wurubuare kpilale ŋolo kaa lese ɔ wose wola Mosesi, boalaŋ daale keŋ ne kpaa deponfa daale man depampaa nsana Sinai bula keŋ gyaŋ nɛ. ³¹ Mosesi naa ke na, gyakolon kyaŋa e. Te ɔ tuuwɔ benaa ke na waa nyiŋ naa ke nideli. Botɔɔ te ɔ nyii de Gbenjyoo Wurubuare woya nyiaa, ³² ‘Maŋ yena n naanaɔ Aberaham na Asiki na Gyekopo Wurubuare ŋon.’ Te gyakolon gyoo Mosesi te ɔ sereewɔ, mena dɔɔ ɔ te tale kɛɛ ke bela ya. ³³ Te de Gbenjyoo Wurubuare yako e nyiaa, ‘Kpee nyaŋ nkyokotase lee n naawɔ man, nawolo nyi maŋ Wurubuare gbagba kyaa botɔɔ keŋ n seŋɛɛ nɛ. ³⁴ Ampaŋ, ma te naa me balan ban be kyaa Igyipite nɛ kaale te me te nyii mena keŋ mo bɛɛ toron, mena dɔɔ me te tisi lee adido kɔŋ me kaa lɛɛ wɔ. Desina n wose na maa kpila neŋ Igyipite!’

³⁵ Mosesi kei nombia te be bɛɛwɔ, te be boose e nyi, ‘Amote yɛɛ na neŋ de siamante, na de nombiadiiri.’ Wurubuare tɛɛwɔ ɔ kpilale ŋon ɔ ba lese ɔ wose wola Mosesi deponfa keŋ man nɛ dɔɔ, yɛɛ e siamante na nyeeɛɛre. ³⁶ Mosesi kei yena gyakolon nombia na nombia dinaana debaŋ keŋ ɔ ba mo Iseraetena lee Igyipite ta be siaman mo wɔ kaa toŋ epo yayam keŋ, gyu ke ta depampaa dinaa keŋ man kulutooneŋ soŋola

(40) nɛ. ³⁷ Mosesi kei yako na Iseraetena nyiaa, 'Wurubuare waa kpila ɔ dekpɛŋkpɛŋgyɔɔre ɲolo ε gyaŋ ɲgba mena keŋ ɔ be kpila maŋ nɛ. Waa lee bo εmεε gbagba ε balan man.' ³⁸ Mosesi kei na Iseraetena baŋ ke kyaa depampaa keŋ man nɛ, Wurubuare kpilale kaa kolosiwɔ na e Sinai bula keŋ dɔɔ te ɔ lεε Wurubuare nyeedoŋ nombia ɲan fa de naanaɔ, te ɲe kaa tunja daa mo.

³⁹ Mɔna de naanaɔ yεε deŋele doŋ te be bεε ɔ nombia ɲan, te be tεεse e see yenaŋ. Te baŋ be konɔɔse man na, nafa be gyaewɔ nyi baa bese gyu Igyipite. ⁴⁰ Mena dɔɔ be yako Aaron nyi, 'Yεε bεeneŋ fa daa na baa ta de siaman, nawolo nyi dɔɔ gyen kpene keŋ be yεε Mosesi ɲon ɔ ba mo daa lee Igyipite nε ya.' ⁴¹ Weeya ɲenaŋ man te be yεε nunkyue bu mo yεε be bane, te be faa ke kedi te be dii be nɔɔ mo lese kpene keŋ baŋ gbagba ba mo be nyiŋmaase yεε nε yele. ⁴² Mena dɔɔ Wurubuare lese ɔ sia yela wɔ, te ɔ moowɔ fa adido kyolobiise kasom, ɲgba mena keŋ bɔɔ ɲmarase do Wurubuare akpɛŋkpɛŋgyɔɔra tone keŋ man nɛ. Ba ɲolo ɲmarasewɔ nyi Wurubuare kpa,

'O Iseraetena, na maŋ te ε koo wonembia deesi
fa
kulutooneŋ soŋola (40) depampaa dinaa keŋ
man ya.

⁴³ ε bane Molɛki te ε yεε kanyaŋ deni do ke,
na ε bane Refan wulu keŋ ke yεε ɲgba
kyolobii nɛ,
te ε moowɔ sila ε wose.

Baŋ yena banεε baŋ ε be yεε nyi ε ka som!

Mena dɔɔ maa yela baa mo ɲon gyu lemlem,
naɲ Babilɔn donɔɔ keɲ wole.'

⁴⁴ Depampaa dinaa keɲ man nɛ, na de naanaɔ dana kanyaɲ deni dinaa daale keɲ ne di wɔ adansɛɛ nyi Wurubuaɛ kyaa be gyaɲ. Be yɛɛ kanyaɲ deni dinaa kei ɲgba mena keɲ Wurubuaɛ ba lese wola Mosesi nyi waa yɛɛ ke nɛ.

⁴⁵ De naanaɔ ke lɛɛ kanyaɲ deni dinaa kei lee be kyaa gyaɲ nɛ, ba moo ke sila be siamante Gyosua kelii tɛɛle keɲ Wurubuaɛ be yeli bɔɔ yoo gegi ke balan te ɔ be lɛɔ ke fa wɔ nɛ man. Kanyaɲ deni dinaa kei doowɔ botɔɔ kelii debaɲ keɲ Defidi be kaa di gyoori nɛ. ⁴⁶ Defidi kei nombia gyoo

Wurubuaɛ sia, te ɔ yako Wurubuaɛ nyi waa fa e gbɛɛ na waa baɲ ɔsom deni dinaa gbagba fa ɔ naana Gyekɔpo Wurubuaɛ ɲon. ⁴⁷ Mɔna ɔ bu Solomon kaa baɲa na ɔsom deni dinaa kenaja.

⁴⁸ Mɔna Wurubuaɛ ɲon ɔ kela kpene kamase nɛ, bɛɛ kyaa deni keɲ bɔɔ mo nyiɲmaase ma ke nɛ man ya. Wurubuaɛ dekpenkpengyɔɔre ɲolo yako mena nombii kei nyiaa,

⁴⁹ De Gbenjyoo Wurubuaɛ kpa,
'Adido te me gyooro gbeli kyaa,
te tɛɛle dɔɔ yɛna me nae dɛɛsee.

Wonɲ deni dinɔɔ yaa ɛ ke ma fa maɲ,
yaa alɛɲ te maa kyaa fɛɛfo?

⁵⁰ Na maɲ gbagba yɛɛna abɔɔ keɲa pou yee?' "

⁵¹ Te Sitifin yako wɔ bela nyiaa, "Ɛmɛɛ konɔɔyɲntena, ɛ dana konɔɔyɲ ɲgba balan baɲ bɔɔ ne nyii Wurubuaɛ dei ya nɛ, te ɛ ne yɛɛ deɲele donɲ ɲgba ɛ kyaa nɛ. Nawolo nyi debaɲ kamase na ɛ na koro seɲ tia Wurubuaɛ

feliŋ ñon. ⁵² Wurubuare dekpɛŋkpɛŋgyɔɔre ñolo kyaawɔ keŋ ε naanaɔ te naase e diyem yee? Ba koo Wurubuare kpilala baŋ bɔɔ wula yako see nyi Yesu Kristo ñon ɔ nombia tenɛɛ nɛ waa kɔŋ nɛ, te nɛnɛɛ ε lese Yesu ñonan fa te ba koo e. ⁵³ Emɛɛ yɛna baŋ ε be nyiŋ Wurubuare mmaraase ñan lee ɔ kpilala gyaŋ, mɔna ε te di ñe dɔɔ ya.”

Be ke funjii Sitifin boya

⁵⁴ Debaŋ keŋ donɔɔ kegyiise baŋ be nyii nombia keŋa nɛ, be sia yɛɛwɔ ɔ dɔɔ te ba gyeŋa baŋ nideli. ⁵⁵ Mɔna Sitifin ñon Wurubuare feliŋ ñon doo ɔ man nideli nɛ keɛ adido na, te ɔ naa Wurubuare gyoorobiiri keŋ, na Yesu mɔ seŋɛɛ Wurubuare dunoluŋ dɔɔ. ⁵⁶ Te Sitifin yakowɔ nyiaa, “ε keɛ, mɛɛ naa ñgba adido ta toro, na Deniwalaŋ Bu ñon seŋɛɛ Wurubuare dunoluŋ dɔɔ.” ⁵⁷ ɔ keyako mena nɛ te kegyiise baŋ moo be nyiŋmaase tɔ ba deŋela, te be fae yeesa keŋkeŋ. Karateteɛ te be popou kaa wuuwɔ ɔ dɔɔ, ⁵⁸ te be wɔŋee e lee donɔɔ keŋ man ke funjii e boya. Baŋ bɔɔ gyu be kaa funjii e boya nɛ, kpee ba kegba wurikyimse ñan fa tobaale ñon bɛɛ baake e nyi Sɔɔl nɛ. ⁵⁹ Be kee funjii Sitifin boya ñan nɛ, na ɔ ne fane nyi, “Me Gbɛŋgyoo Yesu, lɛɛ ma woo.” ⁶⁰ Botɔɔ te ɔ ñminawɔ ɔ doona dɔɔ te ɔ fae yeesa nyiaa, “Me Gbɛŋgyoo Yesu, na mo nombiakumɛɛ keŋa tɔ wɔ kom ya.” ɔ kekolosi nombia keŋa taŋ pɛ, te ɔ kara weesi. Be keɛ ko Sitifin na Sɔɔl mɔ seŋɛɛ botɔɔ ɔ na do wɔ kakyeŋ.

8

Sool ke naase Kristotena diyem

¹ Lee wee kenan te be fiasεε bεε naase Kristotena dikpii ken diyem nideli Gyerusalem donoo man. Mena doo Kristotena ban pou yaaseewo lan Gyudia na Samaria tεεlese man, kaase kpilala ban baagen Gyerusalem donoo man. ² Ken te balan ban bee yee Wurubuarε nε, baale gyuuwo kewuu Sitifin te be wii o lia nideli. ³ Mona Sool korowo sen o ne naase Kristotena ban diyem nideli. O na gyoo akpanalanse man ke wonεee Kristotena ala na baala gyu keto deni.

Filipo yako Wurubuarε nombia Samaria tεεle man

⁴ Yenan kamase ken Kristotena ban be yaasee gyu nε, be kolosi Wurubuarε nombia nan fa balan. ⁵ Te Filipo gyuu Samariatena donoo dinaa daale man keyako Wurubuarε nombia nyi, Yesu Kristo yena nyeeleere non Wurubuarε be yako see nyi waa kon nε. ⁶ Deban ken balan burum ban be nyii nombia nan Filipo be yako, te boo naa gyakolon nombia nan o be yeε nε doo, be tei o nombia nan nideli. ⁷ Filipo kekolosi ken nε, balan ban felinkumεε doo be man nε fae yeesa kenken, te felinkumεε nan leewo be man. Te ban mo be baamense ba yekee, na otakasese burum mo wose yeε wo don. ⁸ Mena doo yeε donoo kenan mantena ban pou gyon nideli.

⁹ Donoo kenan man na balee nolo kyaa botoo ken bεε baake e nyi Simon. O ne yeε baalabiiri nombia wola Samariatena, ken nyi ba wose na gbirisi wo. O ne gyina o wose adido wola o wose

nyi ɔ yɛɛ walaŋ dinaa ŋolo e. ¹⁰ Mena dɔɔ walaŋ kamase, bia na kegyiise pou ne tei e te beɛ yako nyi, “Ŋon yena Wurubuare don ken beɛ baake nyi don dinaa ne.” ¹¹ Ɔ ta mo ɔ baalabiiri nombia kenɔ wola wɔ yela ba wose te gbirisi wɔ kyare, mena dɔɔ beɛ lee e di nideli. ¹² Mɔna Filipo ke yako wɔ Wurubuare gyoori na Yesu Kristo wose man nombia ŋan ne be lee wɔ di, te be sɔɔ ala na baala pou Wurubuare lon. ¹³ Simɔn gbagba mɔ lee nombia ŋan di te be sɔɔ e Wurubuare lon, te ɔ moo ɔ wose do na Filipo nideli. Te gyakolon nombia na nombia dinaana ŋan ɔ be naa Filipo ne yɛɛ dɔɔ, ɔ wose gbirisi e.

¹⁴ Deban ken Yesu kpilala ban be kyaa Gyerusalem be nyii nyi Samariatena te lee Wurubuare nombia ŋan di ne, be kpila Pita na Gyɔn be gyan. ¹⁵ Ba kekon kaa gyoo na, be fanewɔ fa wɔ nyi Wurubuare waa mo ɔ felin ŋon do be man. ¹⁶ Nawolo nyi na Wurubuare ta moo ta ɔ felin ŋon do ban Samariatena benan man ŋolo man ya. Be sɔɔ wɔ Wurubuare lon bo lee de Gbengyoo Yesu waagen yele man. ¹⁷ Te Pita na Gyɔn moo be nyinmaase gyakaa be dɔɔ te be fanewɔ fa wɔ, te Wurubuare moo ɔ felin ŋon do be man. ¹⁸ Simɔn naawɔ nyi Yesu kpilala ban ka mo be nyinmaase gyakaa balan ban dɔɔ fane fa wɔ ne, Wurubuare moo ɔ felin ŋon do be man kenɔ ɔ lese kɔba waa fa wɔ, ¹⁹ te ɔ yako wɔ nyiaa, “E mo mena don kei fa man mɔ, na walaŋ kamase ŋon maa mo me nyinmaa gyakaa ɔ dɔɔ na, Wurubuare ka mo ɔ felin ŋon do ɔ man.” ²⁰ Te Pita yako e nyi, “Wurubuare waa

yela emεε na n koba pou ka gyoo boalan man. Nawolo nyi n te yεε nya agyuenj nyi n ka mo koba lεε Wurubuare kolo anefanj. ²¹ N be dana dedii yaa dasenae da tom kei man ya, nawolo nyi n konɔɔ man nombia ba tenεε Wurubuare siaman ya. ²² Kyεεkee nya agyuenj lee n nombiikum kei man, na n kefane fa de Gbenjyoo Wurubuare na waa mo ke kyεε nej. ²³ Nawolo nyi ma te naa nyi n dana sibiikum, te nombiakumεε te di n dɔɔ.” ²⁴ Te Simɔn yako wɔ nyi, “Mεε waase nɔn bo ε fane fa de Gbenjyoo Wurubuare fa man, na njan pou ε be yako nε man dokolonj gba be konj me dɔɔ ya.” ²⁵ Pita na Gyɔn kekolosi Wurubuare nombia njan di adanseε lee Yesu Kristo wose man tanj nε, te ba besewɔ lanj Gyerusalem donɔɔ man. Be ka bese bee gyu kenj nε, be kolosi Kristo nombia kpaakpaa njan Samariatena akuraase burum man.

Filipo na Itiopia baale njolo wose man nombia

²⁶ De Gbenjyoo Wurubuare kpilale njolo lee adido kaa yako Filipo nyiaa, “Koro desina n wose na n ka mo ata yenanj gbεε bene kenj ba lee Gyerusalem ne gyu Gasa donɔɔ man nε.” ²⁷ Kenjte Filipo korowɔ desina ɔ wose moo gbεε. ɔ kee gyu kenj na te ɔ ke gyanjεe na Itiopia baale saayεte njolo. ɔ yεε Itiopia ala gyoo nɔn bεε baake e nyi Kandase nε wose man walanj kegyia njolo e. Nɔn ne kεε na ala gyoo nɔn koba pou dɔɔ. Balee kei gyuu Gyerusalem bo ka som Wurubuare, ²⁸ te ɔ besewɔ kaa lanj ɔ ne gyu ɔ dεε. Na ɔ kyaa anebilinjinbii daale man kenj dεekyɔnjse ne wɔnjεe na ke. ɔ kyaa

o ne kala Wurubuaɛ dekpɛŋkpɛngyɔɔre Yesaya tɔne. ²⁹ Te Wurubuaɛ felɪŋ ŋon yako Filipino nyi, “Tuu benaa anebiliŋinbii keŋ.” ³⁰ Keŋte Filipino yeuwɔ gyu botɔɔ, te o ke nyiiwɔ ŋgba balee ŋon ne kala kolo lee Wurubuaɛ dekpɛŋkpɛngyɔɔre Yesaya tɔne keŋ man nɛ te Filipino bɔɔse e nyi, “Mena dɔɔ n ne nyii kpene keŋ n ne kale nɛ man?” ³¹ Te balee ŋon tiranɔɔ fa Filipino nyi, “Sena te maa tale nyii ke man, keŋ ŋolo ta lese ke man fa maŋ ya?” Te o baake Filipino nyi waa gyɛŋ kaa kyaa o gyaŋ. ³² Na Wurubuaɛ nombia ŋan bɔɔ ŋmarase see te o ne kale yɛna nyi, “Ba te kparaa e laŋ ŋgba nam ŋon bee gyu be kaa ko e nɛ.

O yɛɛ ŋgba nambu ŋon bɛɛ kɛɛɛ o wona te o seŋɛɛ yididi nɛ.

O te wii koran gba ya.

³³ Be tisinaa e tɛɛle man, do e desɛŋ, te be sukutii o nombia do.

Amɔ ne gyae la waa tale yako kolo lee o duulun man balan wose man, ŋgba bɔɔ ko e bilen nɛ.”

³⁴ Botɔɔ te Itiopia baale kegyia ŋon bɔɔse Filipino nyiaa, “Kegyia waaseda, amɔte wose man nombia yaa Wurubuaɛ dekpɛŋkpɛngyɔɔre kei ne yako nɛ, ŋon gbagba yaa walaŋ wɔle ŋolo bo?”

³⁵ Te Filipino seŋawɔ Wurubuaɛ nombia ŋan bɔɔ kale nɛ dɔɔ yako e Yesu wose man nombia ŋan.

³⁶ Be kee gyu keŋ nɛ, te be ka leewɔ loŋ daale dɔɔ. Botɔɔ te balee ŋon bɔɔse Filipino nyiaa, “Kɛɛ loŋ daale yaa kei, wonɛ ne tɔɔ na maŋ gbɛɛ na Wurubuaɛ loŋkesɔ?” ³⁷ Te Filipino yako e nyi, “Akpa n mo n konɔɔ pou lee Kristo di na, gbɛɛ

doo nyi maa so neŋ Wurubuaɛ loŋ.” Balee ŋon mo yakowɔ nyiaa, “Mɛɛ lɛɛdi nyi Yesu Kristo yena Wurubuaɛ bu ŋon.” ³⁸ Mena dɔɔ balee ŋon yela anebiliŋinbii keŋ seŋawɔ, te ŋon na Filipino pou tisiwɔ ka gyoo loŋ keŋ man te Filipino sɔɔ e Wurubuaɛ loŋ. ³⁹ Be ka lee loŋ keŋ man nɛ, te de Gbeŋgyoo Wurubuaɛ felin ŋon moo Filipino lan debokenan man, mena dɔɔ balee ŋon te naa e bela ya. Mɔna balee ŋon besewɔ mo ɔ gbɛɛ ɔ ne gyu gyon man. ⁴⁰ Filipino kɛɛwɔ na, ɔ kyaa Asotuse donɔɔ man. ɔ tɛɛwɔ donɔɔse ŋan man kolosi Kristo nombia ŋan, kaboena ɔ gyuuwɔ ka lee Kaesaria donɔɔ man.

9

Sɔɔl keɛɛ Yesu di

¹ Weeya ŋenan pou man na Sɔɔl sɛɛ ɔ ne ŋmaase de Gbeŋgyoo Yesu silala ban nyi waa ko wɔ. Mena dɔɔ ɔ gyuu Wurubuaɛ sae kegyia ŋon gyan, ² ka sola e lɛɛ ɔ nyinmaa man tɔne keŋ gyae ke fa e don na waa mo gyu Damasekuse donɔɔ man kefa Gyudatena ɔsom denɛɛ man kegyiise ban. Na baa fa e gbɛɛ waa kyan walan kamase, ala na baala ban pou ɔ naa nyi be silana Yesu kawola wɔle kei nɛ. Na waa nyin kyan wɔ kɔŋ Gyerusalem donɔɔ man kaa tɔ deni. ³ ɔ ke gyu ka benaa Damasekuse donɔɔ nɛ, debokenan man te boalan daale lee adido kaa ŋmaale pole kilisi e. ⁴ Mena dɔɔ ɔ leewɔ yala te ɔ nyii woya ŋaale baake e boɔse nyi, “Sɔɔl, Sɔɔl, weera dɔɔ te n ne naase man diyem mena?” ⁵ Botɔɔ te Sɔɔl tiranɔɔ boɔse e nyiaa, “Nyan amɔte ŋonan me

Gbenjyoo?" Te non mo yako e nyiaa, "Man yena Yesu non n ne naase diyem ne. ⁶ Mona koro na n ke gyu donoo ken man, na baa yako neŋ kpene ken kaboena nyi nya yeε." ⁷ Balan ban ban na Sool donεε ne, ba woya yeuwo lee be gyan ken ba te tale gyuuusu be noo ya. Ban mo nyii noowoya nan, mona ba te naa nolo ya. ⁸ Sool korowo sen te o gyuuusu o sia mona o te tale naa kolo ya, mena doo be kyaŋa e o nyinmaa man, te ba moo e gyu Damasekuse donoo man. ⁹ O kyaawo botoo weeya kpaakpaa atooro ken nyi o beε naa ya, te o bee dii ya, te o beε nyoo mo ya.

¹⁰ Na Yesu silale nolo kyaa Damasekuse botoo ken beε baake e nyi Ananiase. O nyiiwo de Gbenjyoo baake e nŋba doseε man ne nyi, "Ananiase." Te o kpaawo nyi, "Me Gbenjyoo man yaa!" ¹¹ Te de Gbenjyoo Yesu yako e nyi, "Koro gyu Gyuda deε, ke kyaa gbεena ken beε baake ke nyi gbεena ken ka Tenεε ne nooman, na n ke boose Sool non o ba lee Tasuse ne doo. O kyaa botoo o ne fane. ¹² Wurubuare ta lese wola non Sool mo nŋba doseε man ne nyi, balee non beε baake e nyi Ananiase ne, te koŋ o kaa mo o nyinmaase gyakaa o doo, na waa bese naa bela." ¹³ Ananiase tiranoo nyiaa, "Me Gbenjyoo, balan burum te yako man balee kei wose man nombia, na mena ken o be yeε n balan ban be kyaa Gyerusalem donoo man ne akpanyanŋyan. ¹⁴ O lee tone ken ne fa e don baa lee Gyudatena saese kegyiise gyan koŋ Damasekuse kebo, na o kaa kyan ban pou beε som neŋ ne." ¹⁵ Kenŋe de Gbenjyoo Yesu tiranoo fa Ananiase nyiaa,

“Gyu ɔ gyan, nawolo nyi man lese na e nyi waa som man, na waa yela ban pou ba te yeε Gyudatenawo ya, na be gyoonen na Iseraetena pou ke nyii ma yele. ¹⁶ Man ne gyae la maa wola e mena ken kaboena nyi waa naa diyem nideli lee ma yele doo.”

¹⁷ Ken te Ananiase gyuuwo ka gyoo dekpanalan ken man. Te ɔ moo ɔ nyinmaase yakaa Sool nyee do fane nyiaa, “Me doo Sool, de Gbengyoo Yesu non ɔ ba lese ɔ wose wola nen gbeena man deban ken ne kon kebo ne, non kpila na man n gyan nyi me kaa fane fa nen na n kabese naa. Na Wurubuarε kenyin mo ɔ felin non do n man.”

¹⁸ Debokenan man te kolo leewo ɔ sia nan man yala ngba kpebi bɔleε bia ne, te Sool sia nan gyusuwo, te ɔ besewo ɔ ne naa bela. ɔ korowo sen te ba ke so e Wurubuarε lon. ¹⁹ Kenan wole te be faa e weenεε. ɔ ke di tan ne, ɔ wose besewo yeε e don. Te ɔ dii weeya akalansεε naale Yesu silala ban gyan Damasekuse donoo man botoo.

Sool kekolosi Wurubuarε nombia Damasekuse

²⁰ Debokenan man te Sool fiasεε ɔ ne kolosi Yesu nombia Gyudatena osom denεε man nyi, Yesu yena Wurubuarε bu non. ²¹ Ban pou boo nyii e ne wose gbirisi wo, te be boose donja nyi, “Na balee kei kyaa la Gyerusalem donoo man ɔ ne naase ban beε som Yesu ne diyem yee? Na ken doo te ɔ konawo kebo ɔ kaa kyan wo na waa mo wo gyina saese kegyiise ban yee?”

²² Te Sool besewo nyin don kpu te ɔ kolosiwo lese ne man nideli fa Gyudatena ban nyi, Yesu yena nyeeleεre non Wurubuarε be yako see nyi

waa kɔŋ nɛ. Ɔ kolosiwɔ nideli keŋ nyi Gyudatena baŋ be kyaa Damasekuse donɔɔ man nɛ, te tale gyuusuu be nɔɔ bela ya. ²³ Weeya ala ŋaale wɔle nɛ, Gyudatena kegyiise gyaŋɛwɔ yɛɛ nɔɔ nyi baa ko Sɔɔl. ²⁴ Mɔna Sɔɔl nyii be nombiakumɛɛ ŋan bɔɔ bake ɔ nyeeman nɛ. Nelim na ka weese pou na, bɛɛ deke donɔɔ keŋ anaanɔɔse ŋan na baa nyiŋ ko e. ²⁵ Mɔna nelim daale nɛ, ɔ kaseela baŋ moo e do dokyonɔlon man, te be tisinaa e mo nfansere man gbaa dekyan keŋ bɔɔ maa kilisi donɔɔ keŋ nɛ, te ɔ yeuwɔ lan Gyerusalem.

Sɔɔl kegyu Gyerusalem

²⁶ Sɔɔl ka bese gyuu Gyerusalem donɔɔ man nɛ, ɔ gyaewɔ nyi waa mo ɔ wose kpu na Yesu silala baŋ. Mɔna be popou ne yee nawolo nyi na ba te lɛɛ ta di nyi, ŋon mɔ ta bese Yesu silale gbagba ya. ²⁷ Keŋte Banabase moo e gyuu Kristo kpilala baŋ gyan. Te ɔ yako wɔ mena keŋ Sɔɔl be naa de Gbenjyoo Yesu Damasekuse gbɛɛnaa man, na mena keŋ de Gbenjyoo Yesu be kolosi na e, na mena keŋ ɔ be gyɔ ɔ konɔɔ mo Yesu yele keyako Wurubuare nombia ŋan Damasekuse donɔɔ man nɛ. ²⁸ Mena dɔɔ Sɔɔl kpuuwɔ na Yesu silala baŋ. Ɔ kyaawɔ be gyan te be gyɔɔ be konɔɔ ta na Gyerusalem donɔɔ kolosi Wurubuare nombia ŋan lee de Gbenjyoo Yesu yele man. ²⁹ Sɔɔl kolosiwɔ nideli te ŋon na Gyudatena baŋ bee kolosi Giriki dei nɛ, lɛɛ aŋmaareŋ nideli. Te be gyae gbɛɛ keŋ baa mo ko e. ³⁰ Mena dɔɔ Yesu silala baŋ ka gyen mena nɛ, ba moo e gyuu Kaesaria donɔɔ man te be yela ɔ lanja Tasuse.

³¹ Mena dɔɔ Kristotena ban be kyaa Gyudia na Galelia na Samaria tɛɛlese man nɛ, wose fɛɛ wɔ mena deban kenan man. Be lɛɛ Yesu nombia nan di nideli, te be tɛɛwɔ Wurubuare kegyaebii man, te Wurubuare felin non doo wɔ kakyen te be wukuwɔ kpu.

Pita kekyɔ Anease na Dɔkase

³² Kɔnawɔ deban daale nyi Pita keta ɔ ne kila tɛɛle ken nɛ, ɔ gyuu Lida donɔɔ man ɔ kaa kɛɛ Kristotena ban be kyaa botɔɔ nɛ. ³³ Kenɛte ɔ ke naa balee nono na ɔ yele yena Anease non ɔ wose pou ba yem nɛ. ɔ doowɔ dofonon dɔɔ kulutoonen gyanaara ken ɔ bɛɛ tale koro ya. ³⁴ Botɔɔ te Pita baake e nyiaa, "Anease kɛɛ, Yesu Kristo te kyɔ nen n kawee. Koro sen na n ke bo n dofonon!" Debokenan man te Anease korowɔ sen. ³⁵ Balan ban pou be kyaa Lida na Saron kena Anease donɛɛ nɛ, be lɛɛ de Gbenjyoo Yesu nombia nan di te ba bese ɔ silala.

³⁶ Na alo nono mo kyaa Gyopa ken non mo yɛɛ Yesu silale e te ɔ yele yena Tabita. Giriki dei man na baa baake e nyi Dɔkase ken nawolo nyi naa. Deban kamase na alo kei ne yɛɛ deeli fa balan, te ɔ ne kyɔ ayematena mo nideli. ³⁷ Deban kenan man nɛ, ɔ gyoo kawee te ɔ yenawɔ. Te be sɔɔ e teeli abansoro deni daale man. ³⁸ Lida na Gyopa donɔɔse tan lem na donɔɔ ya. Te kaseela ban be kyaa Gyopa kenyii nyi Pita kyaa Lida nɛ, be kpila tewulɛɛ bala gyu ɔ gyan nyi, "Pita, waaseda, yɛɛ bilen na n kekɔn de gyan."

³⁹ Mena dɔɔ Pita korowɔ sila wɔ. Be ka gyoo botɔɔ nɛ te ba moo e gyu deni adidote ken man.

Te liala ban pou kaa yilaawo kilisi Pita bee wii, na bee mo kegbase na aboo nan Tabita be nare fa wo pete o ba yem ne wola e. ⁴⁰ Kenje Pita lese be popou lee deni ken man, te o nminawo o doona doo te o fanewo. Te o besenawo kee woo non te o yakowo nyiaa, “Tabita, koro!” Te woo non gyusu o sia, te o kena Pita ne, o korowo kyaa. ⁴¹ Kenje Pita kyaŋa e o nyinmaa man kyɔ e te o korowo senj. Te o baake Yesu silala ban na liala ban, te o moo Dokase do wo be nyinmaa man na o delena. ⁴² Nombia kenja yaaseewo kila Gyopa ken pou, te balan burum kaa lee de Gbenjyoo Yesu di. ⁴³ Kenan wole na Pita dii weeya burum Gyopa donoo man botoo. Na o kyae Simon non o ne yee wonembia tona wose man tom ne gyanj.

10

Pita kekolosi Wurubuarɛ nombia fa Kɔnelio

¹ Balee nolo kyaawo Kaesaria donoo man na o yelee yena Kɔnelio. O yee Itali teelee yoonootena dikpii siamante e. Na yoonootena soŋononj doo la o tee. ² O yee walan non o ba mo o wose fa Wurubuarɛ, te non na o dekanalanmantena pou ne yee Wurubuarɛ nideli. O dana woe fa Gyudatena ayematena te o ne fane fa Wurubuarɛ debanj kamase. ³ Wee daale balinoo weese debanj atoorote ne, o naa kolo na o sia ngba dose man ne. O naa Wurubuarɛ kpilale nolo ta lee adido konj o gyanj te o baake e nyi, “Kɔnelio.” ⁴ Te Kɔnelio kee e yididi gyakolonj man te o boose e nyi, “Me Gbenjyoo weera?” Kenje Wurubuarɛ kpilale non yako e nyiaa, “Wurubuarɛ te lee n

kefane. Ɔ te naa mena ken n ne yee woe fa ayematena ban, te ne ta gyoo ɔ sia. ⁵ Mena doo kpila balan gyu Gyopa donoo ken man, be kaa baake walan non bee baake e nyi Simon yaa Pita ne. ⁶ Ɔ kyaa Simon non ɔ ne yee wonembia tona wose man tom ne dee. Ɔ dee kyaa epo nooman.” ⁷ Wurubuare kpilale non kekɔn kaa kolosi fa e tan te ɔ be lam ne, Konelio baake ɔ dekanalan man tewulee bala, na yoonootena ban bee gyee e ne man nolo, non ɔ benaa na e te ɔ ne yee Wurubuare ne. ⁸ Te ɔ yako wo kpene ken pou be kɔn ne, te ɔ kpila wo Gyopa donoo man.

⁹ Tee kena weesetenjen ken be don bee gyuu te be ka benaa Gyopa donoo ken ne, deban kenan te Pita mo gyenawo lan abansoro doo ɔ kaa fane. ¹⁰ Tanam kyanja e te ɔ gyae kolo waa di, mona deban ken bee saa weenee nan ne, ɔ naa kolo na ɔ sia ngba dosee man ne. ¹¹ Ɔ naawo ngba adido ba toro na, te ɔ naa kolo ngba kyanan dinaa daale ne, na be dana ke noosebia anaara nan man lee adido, te be tisinaa ke kaa see teele man. ¹² Na wonembia kpookpoo doo ke man. Ban be dana nawoo anaara, na ban bee tuu be toose doo, na ban bee furufu ne doo ke man. ¹³ Kenje ɔ nyii noowoya naale nyi, “Pita, koro na n ka ko di.” ¹⁴ Te Pita yakowo nyi, “Koa, dee gyu lem me Gbengyoo, nawolo nyi me te dii ta kolo kum yaa kpene ken dee kole ne see ya.” ¹⁵ Te noowoya nan besewo yako e bela nyi, “Kpene ken Wurubuare be lee do nyi ke dei ne, na baake ke nyi kolo anekolan bela ya.” ¹⁶ Kei yee wo mena betabotooro. Te debokenan man ba moo kyanan

kenj lanj adido bela.

¹⁷ Pita kekyaa ɔ na gyuenj nombia njan ɔ be naa ne wose man ne, na Konelio kpilala banj mo te boose gyu kena dekpanjalanj kenj man Simɔn kyaa, te be gyuuwo ka senj ka denanoo man.

¹⁸ Kenj te baake njolo dekpanjalanj kenj man boose e nyiaa, “Kebo te balee njon be baake e nyi Simɔn Pita ne kyaa?” ¹⁹ Na Pita see ɔ na gyuenj nombia njan ɔ be naa ne wose man, te

Wurubuarɛ felinj yako e nyiaa, “Simɔn, nyii kebo, tewuleɛ batooro baale ne gyae nenj. ²⁰ Mena doo desina n wose na n ke tisi gyu be gyanj. Sila wo ta, na lee n wose anmaarenj ya nawolo nyi manj kpila na wo.”

²¹ Mena doo Pita tisiwo gyu balan banj gyanj te ɔ ke yako wo nyiaa, “Manj yena walanj njon e ne keo ne. E keta gyakolonj?”

²² Kenj te balan banj tiranoo nyiaa, “De gbenjgyoo yoonootena dikpii siamante njon be baake e nyi Konelio ne kpila na daa n gyanj. ɔ yee walanj njon ɔ ne yee Wurubuarɛ, te njon na e mo nsana dei, te Gyudatena pou ne bu e. Wurubuarɛ kpilale njolo konjala kaa yako e nyi, waa kpila kaa mo nenj konj ɔ gyanj, na waa nyii kpene kenj n dana fa e.” ²³ Te Pita moo balan banj gyu ɔ deɛ, te ɔ yela be doowo ɔ gyanj.

Tee kena kenj ne, Pita desina ɔ wose te njon na wo pou lanjawo. ɔ tebia Kristotena baale mo leewo Gyopa sila wo gyu. ²⁴ Tee kena te ba gyoo Kaesaria, na Konelio ne kee be gbee mena doo ɔ yilaa ɔ lonjtona na ɔ gyoona kpaakpaa nyibanj.

²⁵ Pita ka gyoo dekpanjalanj kenj man ne, Konelio kaa gyanjeewo na e te ɔ tisiwo bunj ɔ nawootɛɛ

obuo man. ²⁶ Kenje Pita yako e nyi “Koro, na yee mena ya. Nawolo nyi man mo yee deniwalan e ngba nyan ne.” ²⁷ Te non na Pita moo afa keyoo mo gyoo dekpajalan ken man, te Pita ke naa balan burum ban pou boo yilaa botoo ne. ²⁸ Te o yako wo nyi, “Emee gbagba e gyen nideli nyi nafa daa Gyudatena osom kee wolo man na, gbeye be doo ken nyi Gyuda baale ka mo o wose do na walan non o te yee Gyuda baale e ya, yaa waa gyu o gyan ya. Mona Wurubuaere ta lese wola man nyi, me na kee walan nolo nyi o yee walan yakaate e ya. ²⁹ Lee mena doo n ke kpila baake man na, ma te bee nyi moo kon ya. Mee gyaee maa nyii kpene ken doo n be kpili baake man.” ³⁰ Botoo te Konelio tiranoo nyiaa, “Weeya anaara yaa ngba me kyaa me dee mee fane balinoo weese ngba deban atoorote man ne, debokenan man te baale nolo kaa beewo lee me doo. Na o doona aboo nan ne nalakee ne, te o kaa senawo me siaman. ³¹ Te o yako man nyi, ‘Konelio, Wurubuaere te nyii n kefane te o ne toose n woe ken n dana fa ayematena ne, mena doo ³² kpila gyu Gyopa donoo man ke baake Simon Pita, o kyaa Simon non o ne yee wonembia tona wose man tom te o dekpajalan kyaa epo nooman ne gyan.’ ³³ Mena doo te me kpila balan n gyan debokenan man. N yee ke nideli ngba n be kon ne. Nene de popou te kaa gyanee kebo Wurubuaere siaman dee daa nen, na dee nyii noowoya nan de Gbenjyoo Wurubuaere kpa nya yako daa ne.”

Pita kekolosi

³⁴ Botɔɔ te Pita gyinaa ɔ nɔɔwoya nyi, “Nenɛɛ dɔɔ ma te naa ampan nyi balan pou yɛɛ kyɛkyɛɛ Wurubuarɛ siaman, te ɔ bɛɛ kɛɛ nɔlo siaman ya. ³⁵ Mɔna walan kamase nɔn ɔ ne yee e te ɔ ne yɛɛ abɔɔ nɔn doo na nɛ gbɛɛ na, ɔ ne lɛɛ e do. ɔ be famenɛ na ɔtenate dalee ya. ³⁶ Emɛɛ gbagba gyen nɔɔwoya kpaakpaa nɔn Wurubuarɛ ba mo fa Iseraetena nɛ. ɔ yako wɔ nyi baa sila Kristo nɔn ɔ yɛɛ walan kamase Gbenjyoo e nɛ, na ban na nɔn Wurubuarɛ nsana ke de na baa nyin wosefɛɛren. ³⁷ E gyen nombii dinaa ken be kon Iserae tɛɛle dɔɔ, ken be fiasɛɛ lee Galelia tɛɛle man deban ken Gyɔn be kolosi lee Wurubuarɛ lonkesɔ ken wose man nombia nɔn wɔle nɛ. ³⁸ E gyen mena ken Wurubuarɛ ba mo ɔ felin na ɔ don ken do Yesu Nasarɛte baale nɔn man, mena dɔɔ Yesu tɛɛwɔ yɛɛ deeli te ɔ kyɔɔ ban pou ɔbɔnsam be di be dɔɔ nɛ kaweesɛ. ɔ yɛɛ kenɔa pou nawolo nyi Wurubuarɛ kpue na e. ³⁹ Te dee di adansɛɛ lee kpene kamase ken ɔ be yɛɛ Gyudatena tɛɛle man na Gyerusalem donɔɔ man nɛ. Be gyɔɔ e sakaa ɔpanɔan dɔɔ ko. ⁴⁰ Mɔna weeya atoorote ken man nɛ, Wurubuarɛ gyuusɛ e lee yen man, te ɔ yela ɔ lese ɔ wose wola balan. ⁴¹ Na balan pou naa na e ya, mɔna daa ban Wurubuarɛ be wulaa lese nyi dɛɛ yɛɛ wa adansɛɛtena nɛ, daa daagen naa na e. Wurubuarɛ ke gyuusɛ e lee yen man mɔ nɛ, daa na e diiwɔ te de nyɔɔwɔ. ⁴² Te ɔ yako daa nyi dee kolosi ɔ nombia fa balan na dee di adansɛɛ lee ɔ wose man nyi, nɔn yena walan nɔn Wurubuarɛ ba lese nyi, waa di balan ban bɔɔ yekee na ban

be kyaa na be sia ne pou nombia. ⁴³ Wurubuarɛ akpenkpenjgyɔɔra ban pou kolosiwɔ lee ɔ wose man nyi, walaŋ kamase ŋon waa lɛɛ e di na, Wurubuarɛ waa mo ɔ nombiakumɛɛ kyɛɛ e lee Yesu yele man.”

Wurubuarɛ ta mo ɔ felin do balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya ne man

⁴⁴ Pita kegyakaa ɔ ne kolosi ne, te Wurubuarɛ felin ŋon kaa gyoo ban pou bee tei e ne man.

⁴⁵ Te Gyudatena ban bɔɔ lɛɛ Yesu di te bɔɔ sila Pita koŋ ne, wose gbirisi wɔ ŋgba Wurubuarɛ ba mo ɔ felin ŋon do balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya mo man ne. ⁴⁶ Nawolo nyi be nyiiwɔ bee kolosi deise kpookpoo, na bɛɛ lese Wurubuarɛ yele. Kenje Pita yako wɔ nyiaa,

⁴⁷ “Wurubuarɛ ta mo ɔ felin ŋon do balan kewɔ mo man, ŋgba mena ken ken ɔ ba mo do de man ne. Nolo waa tale tɔ wɔ gbɛɛ nyi be na sɔ wɔ Wurubuarɛ lon yee?” ⁴⁸ Mena dɔɔ ɔ yela be sɔɔ wɔ Wurubuarɛ lon lee Yesu Kristo yele man. Te ba sola e nyi, waa kyaa be gyan weeya ala.

11

Pita ketira ɔ nombia nɔɔ

¹ Yesu kpilala na Kristotena ban be kyaa Gyudia tɛɛle ken dɔɔ nyiiwɔ nyi, balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya ne mo te lɛɛ Wurubuarɛ nombia ŋan do. ² Pita ke gyu ka gyoo Gyerusalem donɔɔ man ne, Gyudatena ban ba seŋɛɛ nyi Yesu silala pou baa kara be baala wose ne te sɛɛ e ya. ³ Be bɔɔse e nyi, “Weera te n gyuuwɔ balan ban ba te kara be baala wose ya ne gyan, te

n ke diiwɔ bom na wɔ?" ⁴ Botɔɔ te Pita lese kpene keŋ be kɔŋ nɛ man dokolonɔ dokolonɔ fa wɔ nyiaa, ⁵ "Na me kyaa Gyopa donɔɔ man mee fane. Keŋte me naa kolo ŋgba kanyanɔ dinaa daale nɛ na me sia ŋgba dosɛɛ man nɛ, keŋ be dana ke nɔɔbia anaara ŋan man te be tisinaa ke lee adido kaa see me siaman. ⁶ Me keɛ ke man nideli na te me naa wonembia kpookpoo, ban be dana nawɔɔ anaara na ban bee tuu be tɔɔse dɔɔ na ban bee furufu na wonembia kumɛɛ pou. ⁷ Te me nyii nɔɔwoya ŋaale nyi, 'Pita, koro na n ka ko di.' ⁸ Te me yakowɔ nyiaa, 'Me Gbenɔgyoo koa, dee gyu lem, kolo kum yaa kpene keŋ dɛɛ kɔle nɛ te tinaa ta me nɔɔ see ya.' ⁹ Te nɔɔwoya ŋan besewɔ yako man lee adido bolate nyiaa, 'Kpene keŋ Wurubuare be lɛɛ do nyi ke dei nɛ, na baake ke nyi kolo anakolanɔ ya.' ¹⁰ Ke yɛɛwɔ mena betabotooro te be wɔŋa woni keŋ pou lan adido bela.

¹¹ Deban kenanɔ na baala batooro ban Konelio be kpili lee Kaesaria kɔŋ me gyanɔ nɛ, te kaa sem dekpɔnanɔ keŋ man me kyaa nɛ. ¹² Te Wurubuare felinɔ yako manɔ nyi, me na lɛɛ ma wose anmaarenɔ ya, maa sila wɔ gyu. Me tebia looro kewɔ sila manɔ lee Gyopa gyu Kaesaria te de popou gyuuwɔ ka gyoo Konelio dɛɛ. ¹³ Botɔɔ te ɔ yako daa mena keŋ Wurubuare kpilale be kaa bɛɛ lee ɔ dɔɔ ɔ dekpɔnanɔ man, te ɔ yako e nyi kpila gyu Gyopa ke baake balee ŋon bɛɛ baake e nyi Simɔn Pita nɛ. ¹⁴ Waa kɔŋ kaa yako ŋon nombia kpaakpaa ŋan gyae ke yela emɛɛ na n dekpɔnanɔmantena pou ke nyin nyeekeleɛ. ¹⁵ Me ke gyina me nɔɔ mee kolosi

pe, te Wurubuare felin non konawo kaa gyoo be man, ngba mena ken ba gyoo de man kewalan ken ne. ¹⁶ Botoo te me toose de Gbenjgyoo Yesu noowoya nan o be yako nyi, 'Lon te Gyon moowo so balan Wurubuare lon, mona Wurubuare waa mo o felin non bo so non Wurubuare lon.' ¹⁷ Mena ken Wurubuare ba mo o felin do de man deban ken man doo lee de Gbenjgyoo Yesu Kristo di ne, mena ke yaa o moowo do ban mo man. Kenan na, man yena amote non maa tale to Wurubuare gbex." ¹⁸ Be ke nyii nombia kena ne be tinaa nombia nan kewonjee yela te ba lese Wurubuare yele nyi, "Nenex doo, Wurubuare te fa balan ban ba te yex Gyudatenawo ya ne mo gbex nyi, baa kyexkee lee be gbexeney kumex man na baa nyin nyeedon."

Kristotena dikpii ken kyaa Antioke ne

¹⁹ Be ka ko Sitifin wole ne, ban boo lee Kristo di ne yaaseewo lee mena ken bex naase wo diyem doo. Baale gyuuwo nan Tunisia na Saiporose teele man, na Antioke donoo man bex yako Yesu nombia nan fa Gyudatena baagen. ²⁰ Mona ban boo lee Kristo di ne man baale ban boo lee Saiporose na Kirene ne, gyuu Antioke ke yako de Gbenjgyoo Yesu wose man nombia kpaakpaa nan fa balan ban ba te yex Gyudatenawo ya ne. ²¹ De Gbenjgyoo Wurubuare senawo be wole te balan burum lee nombia nan di te be kyexkeewo lee be gbexeney kumex man, te be konawo de Gbenjgyoo Yesu gyan.

²² Deban ken Kristotena ban be kyaa Gyerusalem be nyii nombia kena ne, be kpila

Banabase gyu Antioke. ²³ Ɔ ke gyu ka gyoo botɔɔ te ɔ kena mena keŋ Wurubuaɛ ba mo ɔ beɛɛ boele wɔ nɛ, yɛɛ e gyon te ɔ doo be popou kakyen nyi baa mo be konɔɔ pou sila de Gbenɣyoo Yesu.

²⁴ Banabase yɛɛ walaŋ kpaakpaate non ɔ be lɛɛ Kristo nombia nan di, te Wurubuaɛ felin doo ɔ man nideli. De Gbenɣyoo Wurubuaɛ moo balan burum kaa kpu na Kristotena dikpii keŋ.

²⁵ Te Banabase gyuu Tasuse ɔ kaa keo Sool. ²⁶ Ɔ kena e nɛ ɔ moo e koŋ Antioke. Kulutoo dibilin pou na Banabase na Sool ne kyaa gyanɛe Yesu kaseela dikpii dinaa keŋ na beɛ wola wɔ. Antioke botɔɔ te be tangbɛwɔ baake Yesu silala ban nyi Kristotena.

²⁷ Weeya nenan man te Wurubuaɛ akpenkpenɣyɔɔra baale lee Gyerusalem gyu Antioke. ²⁸ Keŋte be man nolo non beɛ baake e Agabuse nɛ korowɔ seŋ te Wurubuaɛ felin tɛwɔ ɔ doo yako nombia see nyiaa, tanam dinaa daale gyae kekɔŋ tɛɛle keŋ pou doo. (Tanam dinaa kei koŋawɔ mena ampan deban keŋ gyoo dinaa Klaudiuse ne di gyoori nɛ.) ²⁹ Mena doo kaseela ban yɛɛ ba agyuen nyi be man walaŋ kamase waa fa kolo ɔ ke talebii man, na baa mo yele be tebia Kristotena ban be kyaa Gyudia tɛɛle man nɛ. ³⁰ Te ampan be yɛwɔ mena. Ba moo aboo nan boo faa nɛ do Banabase na Sool nyinmaa man, te ba moowɔ gyina kegyiise ban be kyaa botɔɔ nɛ.

12

Ba kekyan Pita to deni

¹ Debaŋ kenan man te gyoo Herode fiasεε ɔ ne naase Kristotena ban baale diyem. ² ɔ yela ba moo sila ko Gyɔn ɔ kegyia Gyemisi. ³ ɔ kena nyi kpene ken ɔ be yeε ne dana Gyudatena ban gyon ne, te ɔ yela be kyaŋa Pita mɔ. Na ke yeε Gyudatena wee dinaa ken bee di bodobodo ken tee ken ne yeli bodobodo na koro ne be doo ke man ya ne. ⁴ ɔ ke kyaŋ Pita do deni man wɔle ne, ɔ moo e do yoonɔɔtɔna akpen anaara nyinmaa man nyi baa gyee e. Yoonɔɔtɔna banaara doo la dekpen kamase man. Herode yeε ke nyi akpaa be di ba nyeekelεεwee dinaa ken tan ne, na waa di ɔ nombia balan nsana. ⁵ Mena dɔɔ ɔ yela Pita doowɔ deni man botɔɔ, mɔna Kristotena dikpii ken ne fane nideli fa Wurubuare ɔ dɔɔ.

Wurubuare kpilale kalese Pita lee deni man

⁶ Nelim ken pe tεε kena, na gyoo Herode ka lese Pita lee deni man na baa di ɔ nombia ne, na ɔ doo yoonɔɔtɔna bala nsana ken bɔɔ do e agbaraagbaraase ala. Debaŋ kenan na yoonɔɔtɔna ban bee gyee denanɔɔ ken mɔ seŋεε be dasenae man. ⁷ Karatetee dokolon na te de Gbenjyoo Wurubuare kpilale ŋolo beεwɔ lee botɔɔ te deni ken man ŋmanεewɔ. Te ɔ kyaŋa Pita ɔ degbanban dɔɔ wosi e te ɔ gyusu e yako e nyi, “Koro bilen.” Debokenan man te agbaraagbaraase ŋan leewɔ ɔ nyinmaase man yala. ⁸ Botɔɔ te Wurubuare kpilale ŋon yako e nyiaa, “Mo nya abɔɔ do na n ka do nyan nkyokotase.” Te Pita mɔ yeεwɔ mena te kpilale ŋon yako e bela nyi, mo n kegba wurikyim ken do na n ke sila man. ⁹ Te Pita sila e lee debɔɔ

man. Mɔna ɔ ta gyem nyi kpene keŋ Wurubuare kpilale ŋon ne yeε ne yeε ampaŋ ya. Nawolo nyi ŋon gyaŋ na, yeε e bo ŋgba dosee ne.

¹⁰ Be tɛɛwɔ gbaa balan gyaŋgba nyibaŋ baŋ bee gyee botɔɔ ne, na baŋ be gyakaa be doɔ ne, kaboena be ke lii nyeele denanɔɔ keŋ na mo lee donɔɔ keŋ man ne gyaŋ. Be kelii botɔɔ na, te nyeele denanɔɔ keŋ torowɔ fa wɔ ka wose doɔ, te ba leewɔ laŋ. Ba ke ta bee gyuu na, te kpilale ŋon ŋaalaawɔ yela Pita karatete dokolon. ¹¹ Botɔɔ te Pita sia ŋmaŋee e te ɔ yakowɔ nyiaa, “Neneε, me ta gyem nyi de Gbenjyoo Wurubuare kpila na ɔ kpilale nyi ɔ kaa lese maŋ lee gyoo Herode nyiŋmaa man, na ŋan pou nafa Gyudatena be bake see nyi baa yeε maŋ ne.”

¹² Pita kena mena nombia keŋa ne, te ɔ gyuu Gyɔn Maake ɔ naa Mɛere deε. Debaŋ kenan na balan burum te yilaa botɔɔ beε fane. ¹³ Pita ke gyɔ be disim keŋ te alebu ŋolo ŋon beε baake e nyi Roda ne, gyuuwɔ ke keε nyi amɔte ne gyɔɔ laa. ¹⁴ ɔ ke gyu kenyii woya ŋan te ɔ ba gyem nyi Pita woya ŋenan ne, yeε e gyon nideli te ɔ woleewɔ nyi waa toro e denanɔɔ keŋ. Mena doɔ ɔ yeuwɔ keyako wɔ nyiaa, “Pita te kɔŋ ɔ seŋεε denanɔɔ man!” ¹⁵ Te be boɔse e nyiaa, “Yaa n na gyoo diteŋ bo?” Mɔna ɔ yase ɔ sia yako wɔ nyi yeε ampaŋ. Kenje be yakowɔ nyi gyae ke yeε ɔ woo bo. ¹⁶ Na Pita gyakaa bo ɔ ne gyɔ denanɔɔ keŋ. Neneε be ka toro denanɔɔ keŋ na Pita seŋεε laa, mena doɔ ba wose gbirisi wɔ. ¹⁷ Te Pita gyina ɔ nyiŋmaa adido mo yako wɔ nyi baa wu be nɔɔ. Te ɔ yako wɔ mena keŋ de Gbenjyoo Wurubuare ba lese e lee deni keŋ man. Te ɔ yako wɔ nyi,

“E yako Gyemisi na Kristotena akan ban mena nombia kenja.” Te o korowo lan yenan wole.

¹⁸ Tεε kena ken nε, te anmaaren dinaa daale gyoowo yoonootena ban nsana. Be boose donja nyi, “Alen yaa Pita moowo baa?” ¹⁹ Gyoo Herode yela be keo Pita nideli, mona ba te naa e ya. Mena doo o baake yoonootena ban boo gyee e nε, nyii be nooman nombia, te o yela ba koo wo pou. Kenan wole nε, gyoo Herode leewo Gyudia teele man gyu kekyaa Kaesaria donoo man kyomii.

Gyoo Herode yenj

²⁰ Gyoo Herode gyenja ban Taetena na Sidontena doo. Mena doo balan benan yee noo te be gyuuwo kena e. Be tanjbeewo mo nombia nenan do Bilasituse nooman nyi waa doo e teree fa wo, nawolo nyi donoose ala nenan pou ne nyin be weenε bo lee gyoo nonan teele man. Bilasituse yena gyoo non dekanalan ken pou kegysia. ²¹ Wee ken boo see kelii nε, te gyoo Herode moo o gyooro aboo do, te o gyuuwo ka gyen gyakaa o gyooro gbeli ken doo te o kolosiwo fa balan ban pou. ²² Te balan ban pou fae yeesa yako nyi, “Kei doo te yee deniwalan ne kolosi la ya, yee bane nolo e.” ²³ Debokenan man te de Gbenjgyoo Wurubuare kpilale konawo kaa gyoo e do kawee, nawolo nyi o ta lese Wurubuare yele ya. Te gyoo non wose pou gyoo feelε te o yenawo.

²⁴ Kenja pou man na, Wurubuare nombia nan see nεε yaasee na balan burum mo ne lee na di. ²⁵ Deban ken Banabase na Sool be tan ba tom ken nε, ba besewo lee Gyerusalem gyu Antioke.

Be kee gyu kenj ne, te ba moo Gyɔn Maake sila ba wose.

13

Be kekpila Banabase na Sɔɔl

¹ Kristotena dikpii kenj ke kyaa Antioke donɔɔ man ne, na be dana Wurubuarɛ akpenkpenjgyɔɔra na wolala be man. Baŋ yena Banabase na Simeɔn ŋon bɛɛ baake e nyi walaŋ bibiini ne na Lusiuŋe ŋon ɔ ba lee Kirene ne, na Sɔɔl na Manayen ŋon bɔɔ keele ŋon na gyoo Herode Antipase bom ne. Gyoo Herode Antipase yena walaŋ ŋon ɔ seŋɛ gyoo dinaa nawɔɔ man Galelia tɛele man. ² Wee daale be kee som Wurubuarɛ ne, be bake be nɔɔ bɛɛ fane te Wurubuarɛ felinj yako wɔ nyiaa, “E lese Banabase na Sɔɔl fa maŋ, na baa yɛɛ tom kenj dɔɔ mɔɔ baake wɔ ne.” ³ Mena dɔɔ ba kebake be nɔɔ fane taŋ ne, ba moo be nyinmaase gyakaa be dɔɔ fane fa wɔ te be lɔɔ wɔ gbɛɛ.

⁴ Wurubuarɛ felinj ke kpila Banabase na Sɔɔl ne, be gyuu Selusia. Botɔɔ te ba moo degbele dinaa mo loŋ dɔɔ gyu Saiporɔse tɛele kenj loŋ be kilisi ke ne man. ⁵ Be kelii Salamise ne be yako Wurubuarɛ nombia ŋan Gyudatena ɔsom denɛɛ man. Na Gyɔn Maake mɔ kpue na wɔ ɔ ne kyɔ wɔ.

⁶ Be kila tɛele kenan dɔɔ pou gbaa ke gyu ke lii Pafose donɔɔ man. Botɔɔ te ba ke naa ŋmeesente ŋolo ŋon bɛɛ baake e nyi Baa Yesu ne. ɔ yɛɛ Gyuda baale e te ɔ moo ɔ wose yɛɛ ŋgba Wurubuarɛ dekpenkpenjgyɔɔre ne. ⁷ Na ɔ yɛɛ gyoo ŋon ɔ seŋɛ gyoo dinaa nawɔɔ man tɛele kenan man ne ɔ dɔɔ e. Bɛɛ baake e nyi Segiuŋe

Poluse. Na ɔ yɛɛ walaŋ ŋon ɔ gyeŋ nombia nideli. Ɔ baake Banabase na Sool ɔ gyaŋ, nawolo nyi na ɔ ne gyae waa nyii Wurubuarɛ nombia ŋan. ⁸ Mɔna ŋmeesente ŋon ɔ yele Giriki dei man yena nyi Elimase nɛ, korowɔ seŋ tia Banabase na Sool. Ɔ gyaewɔ nyi waa lese gyoo ŋon agyuen lee Wurubuarɛ nombia ŋan man, na ɔ be nyin lɛɛ ŋa di ya. ⁹ Kenɛte Sool ŋon bɛɛ baake e nyi Pɔol te Wurubuarɛ felin doo ɔ man nideli nɛ, kɛɛ ŋmeesente ŋon diin te ɔ yako e nyiaa, ¹⁰ “Nyaŋ ɔbɔnsam bu! N ne kɔla kpene kamase ken dei, nyaŋ yena dekara na adaɔ kumɛɛ pou nyee. Woromɔ te n ke tina de Gbenɣyoo Wurubuarɛ nombia ŋan doo na ŋe gbɛɛ nɛ ketulii yela?” ¹¹ De Gbenɣyoo Wurubuarɛ waa lese ɔ donɔ wola nenɔ. N sia gyae keyɛɛɛ, te n be gyae n kena weese ya, kelii debaŋ daale.” Debokenaŋ man te ɔ sia yeɛɛwɔ, na ɔ donɔ ɔ ne lalaa ɔ ne gyae walaŋ ŋon waa kyaŋ e ɔ nyinmaa man wola e gbɛɛ. ¹² Gyoo kemaasa ŋon kena kpene ken be kɔŋ balee kei doo nɛ ɔ lɛɛ Yesu di, nawolo nyi ɔ nombia ŋan boɔ wolo nɛ yela ɔ wose gbirisi e.

Pɔol na Banabase gyuu Antioke, donɔɔ ken ke kyaa Pisidia tɛɛle man nɛ

¹³ Pɔol na ɔ tebia moowɔ lon doo lee Pafose kelii Pɛga ken kyaa Pamfilia tɛɛle man nɛ. Botɔɔ te Gyɔn Maake tinaa wɔ yela te ɔ besewɔ laŋ Gyerusalem. ¹⁴ Be ka lee Pɛga nɛ, be gyuuwɔ kelii Antioke ken kyaa Pisidia tɛɛle man nɛ, te Gyudatena keƒɛfowee ken kelii nɛ, be gyuu Gyudatena ɔsom deni man kekyaa. ¹⁵ Gyudatena baŋ kekala lee Mosesi mmaraa tone

na akpenkpengyɔɔra tɔna ŋan man taŋ nɛ, bo ɔsom deni man kegyiise ban yako Pɔɔl na ɔ tebia nyiaa, “De tebia, akpaa ε dana kolo ε ka mo do balan ban kakyen na, ε kolosi fa wɔ.”

¹⁶ Botɔɔ te Pɔɔl korowɔ sen te ɔ gyinaa ɔ nyinmaa adido nyi baa yela kekolosi. Te ɔ fiasεε ɔ ne kolosi nyiaa, “Iseraetena na εmεε ban ε te yεε Iseraetenawɔ ya, te ε ne yee Wurubuare nε ε tei man! ¹⁷ Iseraetena Wurubuare lese na de naanaɔ, te ɔ yela be nyina ba wose deban ken be kyaa Igyipite tεεle man nε. Wurubuare moo ɔ donɔ dinaa ken lese wɔ lee tεεle kenan man. ¹⁸ Te ɔ nyina konɔɔ fa wɔ kulutoonen sɔŋola (40) depampaa dinaa ken man. ¹⁹ Wurubuare yela ɔ balan dii debiise nyetooro dɔɔ Kaanan tεεle man, te ɔ lεo be tεεlese fa wɔ kekpaakekpaa. ²⁰ Lee deban ken Wurubuare ba lese ɔ balan lee Igyipite, kaa lii mena deban kei nε yεε kulutoonen sɔŋononɔ akpen anaara na sɔŋola na kufu (450). Kei wɔle nε, Wurubuare faa wɔ nombiadiira kelii ɔ dekpɛnkpengyɔɔre Samuele dɔɔ.

²¹ Kenɛte balan ban yako Wurubuare nyi waa see gyoo fa wɔ. Te ɔ moo Kisi ŋon ɔ ba lee Bɛngyamɛn dekpɛnalan man nε bu Sɔɔl fa wɔ, te Sɔɔl dii gyoori kulutoonen sɔŋola (40).”

²² Wurubuare ka lese Sɔɔl lee gyoori man nε, ɔ moo Defidi see gyoo. Wurubuare dii adansee lee ɔ wose man nyiaa, “Me te nyin Gyese bu Defidi ŋon mεε gyae e lee me konɔɔ man. Ŋon ne gyae la waa yεε kpene kamase ken mεε gyae. ²³ Defidi kei duulun man te Wurubuare lese nyeelεere Yesu, te ɔ kɔŋawɔ Iseraetena gyan ŋgba mena

ken ɔ be yako see ne. ²⁴ Pɛte Yesu ke kɔn na, Gyɔn taŋ kekolosi fa Iseraetena pou nyi, baa kyɛɛkee lee be gbɛɛneŋ kumɛɛ man, na baa kɔn Wurubuare gyaŋ na baa sɔ wɔ Wurubuare lon. ²⁵ Gyɔn keɛ gyae waa taŋ ɔ tom ne ɔ boose balan baŋ nyiaa, ‘Emɛɛ gyen nyi maŋ yena amɔte? Na maŋ yena walaŋ ŋon e ne daa ne ya. E keɛ, ŋon e ne daa ne doŋ me wɔle ɔ ne kɔn. Te maŋ Gyɔn be kaboena nyi maa buŋ booli ɔ nkyokota ŋmeesen gba ya.’

²⁶ Me tebia Aberaham duulun man bia, na emɛɛ baŋ e te yɛɛ Iseraetenawɔ ya te e ne yee Wurubuare ne, daa te Wurubuare yela ba moo nyeedon nombia keŋa kɔna. ²⁷ Nawolo nyi Gyerusalemtena, na be siamantena baŋ ta gyeɛ nyi ŋon yena nyeeɛere ŋon ya. Be te nyii noɔwoya ŋan akpenkpengyɔɔra baŋ be ŋmarase see, te bɛɛ kale ba kefeɛfowee kamase man ne ya. Mɔna be ke bu e fɔɔ ken ne, yela akpenkpengyɔɔra noɔwoya ŋan boɔ ŋmarase see lee ɔ wose man ne kɔŋawɔ mena. ²⁸ Ken koran be te nyin nombiikum baa sen ke doɔ bu e fɔɔ na ba ko e ya ne, ba sola Gyoo Pilato nyi waa lese e fa wɔ na baa ko. ²⁹ Ba ke yɛɛ ŋan pou boɔ ŋmarase lee ɔ wose man taŋ ne, ba lese e lee ɔpanɔan ken doɔ ke wuu boe boɔ daale man. ³⁰ Mɔna Wurubuare gyuuusu e lee yen man. ³¹ Te ɔ lese ɔ wose wola balan baŋ ŋon na wɔ ne kyaa ta lee Galelia gyu Gyerusalem donɔɔ man ne weeya burum man. Balan baŋ ɔ ba lese ɔ wose wola wɔ ne, ne diina ɔ wose man adanseɛ fa de balan Iseraetena gyen ne. ³²⁻³³ Wurubuare nombia kpaakpaa ŋenan yaa deɛ yako ŋon ne.

Wurubuare nombia kpaakpaa ñan ɔ be yako see fa de naanao nyi waa yee ne, nenee ɔ te yee ña fa daa ban de yee be duulun man balanwo ne, nawolo nyi ɔ te gyusu Yesu lee yen man. Be ñmarasewo Defidi nooneñ alate man nyi,

Wurubuare kpa 'Nyañ yena me bu,
gyeñ me yee n kya e.'

³⁴ Wurubuare besewo yako ɔ tone keñ yenañ daale mena keñ waa gyusu Yesu lee yen man na ɔ be doo yeboo man dala ya ne nyi,

'Maa mo me nyinmaa gyakaa e doo ampan ampan,

ñgba mena keñ moo yako see fa Defidi ne.'

³⁵ Defidi nooneñ tone keñ man yenañ daale na, ɔ besewo yako nyi,

'N be gyae n ke yela n tobaale ñon ayimee be doo ɔ wose man ya ne ke dala ya.'

³⁶ Defidi ke kyaa na ɔ sia, te ɔ ka som Wurubuare tan ñgba mena keñ Wurubuare ne gyae ne, ɔ moo ɔ kpa teeli te ba moo e ke wuu ɔ naanao gyan te ɔ dalawo. ³⁷ Mɔna walañ ñon Wurubuare be gyusu e lee yen man ne, ñon te dale ya.

³⁸ Mena doo me tebia, mee gyae e ka gyeñ nideli nyi Yesu adaworoma doo te dee yako ñon mena keñ walañ waa yee, na Wurubuare ka mo ɔ dukum kyee e. ³⁹ Lee Yesu doo walañ kamase ñon ɔ lee Wurubuare nombia ñan di na waa di denele, nawolo nyi nafa ñolo be kyaa keñ waa tale di Mosesi mmaraase ñan doo, na waa di denele Wurubuare siaman ya. ⁴⁰ Lee mena doo e kee e wose man nideli, na nombia ñan

Wurubuare akpenkpengyɔɔra be ηmarase see ne, be kɔη ε dɔɔ ya. Be ηmarasewɔ nyiaa,

⁴¹ ‘Ε κεε, ε μεε ban ε ne kulu Wurubuare ne, gyakolon gyae ka gyoo ηon, na ε ka yen futaa ε wose.

Nawolo nyi maa yee tom daale ε weeya kenja man,
ken nyi ε be gyae ε ke leedi ya.

Akpaa ηolo de yako ηon koran na,
ε be gyae ε ke leedi ya.’ ”

⁴² Mena dɔɔ deban ken Pɔɔl na Banabase ba lee bɔ ɔsom deni ken man bee gyu ken ne, balan ban waase wɔ nyi baa bese kɔη ba kefeefowee anekɔηan, na be kaa yako wɔ mena nombia kenja bela kpu. ⁴³ Balan ban ke yaasee tan ken ne, Gyudatena burum na balan ban ba te yee Gyudatenawɔ ya te bee yee Wurubuare te bɔɔ mo ba wose do Gyudatena ɔsom ken man ne, sila Pɔɔl na Banabase. Te Pɔɔl na Banabase kolosiwɔ do wɔ kakyen nyi, wee kamase na baa tɔɔse Wurubuare beree ken ɔ ba mo boele wɔ ne nideli na baa kyaa fa e.

⁴⁴ Gyudatena kefeefowee ka bese lii ne, donɔɔ ken pou kaa yilaawɔ nyi baa nyii de Gbenjyoo Wurubuare nombia. ⁴⁵ Gyudatena kena balan ban yaanɔɔle ne be sia yee wɔ be dɔɔ, mena dɔɔ be lee Pɔɔl nombia ηan ɔ ne yako ne anmaaren te ba tee e. ⁴⁶ Te Pɔɔl na Banabase gyɔɔ be konɔɔ yako wɔ nyi, “Nafɔ kaboena nyi dɛε tanjbeε kolosi Wurubuare nombia ηan bo fa ηon pe, mɔna ken ε be beε ηa te ε be keε ε wose nyi ε be kaboena nyi ε ke nyiη nyeedon kekpa ken dɔɔ ya ne, dɛε lee ε gyan dee gyu ban ba te yee

Gyudatenawo ya ne gyan. ⁴⁷ Nawolo nyi ken de Gbenjyoo Wurubuarɛ be yako daa yena nyi, 'Me ta mo neɲ yɛɛ kenmanɛe
fa balan baɲ ba te yɛɛ Gyudatenawo ya ne,
na n ka wola wo gbɛɛ ken tɛɛle kei doo balan
baa mo na baa nyiɲ nyeekeleɛ ne.'

⁴⁸ Mɔna balan baɲ ba te yɛɛ Gyudatenawo ya ke nyii nombia kenɲa ne, yɛɛ wo gyon nideli te ba lese Wurubuarɛ yele lee o nyeedon nombia ɲan doo. Te baɲ Wurubuarɛ ba lese wo nyi baa nyiɲ nyeedon kekpaɛ ken ne, lɛɛ de Gbenjyoo Yesu di." ⁴⁹ Te de Gbenjyoo Yesu nombia ɲan yaaseewo tɛɛle ken doo pou. ⁵⁰ Mɔna Gyudatena baɲ feefuwɔ do kegyiise baɲ na ala baɲ bee yee Wurubuarɛ te ba wose dana obuɔ donoo kenan man ne, te be naase Pɔɔl na Banabase diyem, te be gegi wo lee tɛɛle ken man. ⁵¹ Mena doo Kristo kpilala baɲ kpiisi be nawoo tɛɛ anasa see wo na kawola nyi ba te bɛɛ wo, te ba lese be nae botoo te be lanɲa Ikonium. ⁵² Mɔna Yesu silala baɲ be kyaa botoo ne doo, yɛɛ wo gyon nideli na Wurubuarɛ felin ɲon mo doo be man nideli.

14

Pɔɔl na Banabase kolosi Wurubuarɛ nombia Ikonium donoo man

¹ Pɔɔl na Banabase ka gyoo Ikonium donoo ken man ne, be gyuu Gyudatena osom deni ken man ɲgba mena ken bɛɛ taɲ yɛɛ ne. Be kolosi Wurubuarɛ nombia ɲan nideli, te Gyudatena na baɲ ba te yɛɛ Gyudatenawo ya ne burum lɛɛ Yesu di. ² Mɔna Gyudatena baɲ boɔ bɛɛ nyi boɔ lɛɛ Yesu di ya ne, feefuwɔ do baɲ ba te yɛɛ

Gyudatenawo ya ne te ba korowo senj tia Pool na Banabase. ³ Pool na Banabase kyaawo botoo weeya akalansɛɛ njaale, te be gyoo be konoo kolosi de Gbenjyoo Yesu nombia nan. Non mo senjawo be wole te o moo o berɛɛ boele wo, te be yɛɛ nombia dinaana na gyakolonj nombia botoo wola nyi o nombia nan bee kolosi ne doo na ne gbɛɛ. ⁴ Mena doo donoo kenj man balan kpasewo akpenj ala. Dekpenj daale senjawo Gyudatena banj wole, te daale mo senjawo Kristo kpilala banj wole. ⁵ Kenjte Gyudatena na banj ba te yɛɛ Gyudatenawo ya ne, man baale na be siamantena yɛɛ noodokolonj nyi, baa naase Pool na Banabase diyem na baa funjii wo boya. ⁶⁻⁷ Pool na Banabase ke nyii mena nombia kenja ne, be yeuwo lee donoo kenan man gyu Litra na Debi donooɛ nan kyaa Likonia tɛɛle man ne, na donooɛ nan benaa na botoo ne pou kekolosi Wurubuare nombia kpaakpaa nan.

ɔtakase njolo kawee kekyo

⁸ Be ke gyu kelii Litra donoo kenj man ne, na otakase njolo kyaa botoo kenj nyi leenanj boo lola e na, o te tale ta koro ta ya. ⁹ O ke kyaa botoo o ne tei Pool kekolosi ne, Pool keɛ e yididi te o naawo nyi o kelɛɛdi gyae ke tale yela waa nyinj kawee kekyo, ¹⁰ kenjte Pool yako e kenkenj nyi “Koro senj n nawoo doo.” Botoo te otakase non tonjawo senj o nawoo doo te o fiasɛɛ o ne tɛɛ. ¹¹ Balanj banj kena kpene kenj Pool be yɛɛ ne, be fae yeesa be dɛɛ Likonia dei man nyi, “Bɛɛnenj besena na ba wose yɛɛ denibalanj kaa senj de gyanj yaa?” ¹² Mena doo ba moo be bɛɛnenj

yela do Banabase na Pɔɔl. Ba doo Banabase nyi Sewuse, te ba doo Pɔɔl mɔ nyi Hemise nawolo nyi non yena be kolosire. ¹³ Na be bane non bɛɛ baake e nyi Sewuse nɛ deni senɛɛ donɔɔ ken nonman. Te bane Sewuse sae non moo nunkyuese na kyenkyenkwɔse kaa sen donɔɔ ken nonman, nawolo nyi non na balan dikpii ken ne gyae baa fa Pɔɔl na Banabase kedi ngba bɛenen nɛ.

¹⁴ Mɔna Banabase na Pɔɔl ke nyii nombia kenja nɛ, be kyana ba kegbase tirii na kawola nyi nombia nan te takaa wɔ, te ba moo yeesa yeu karatete dokolon kagyoo balan dikpii burum ban nsana nyi, ¹⁵ “De tebia, won nombia yaa kenja, weera ε ne yɛɛ mena? Daa mɔ yɛɛ denibalanwɔ ngba emɛɛ nɛ. De kɔnae de kaa yako Kristo nombia kpaakpaa nan fa non, na ε ke tina ε nombia kenja nan be tan tɔnɔɔ ya nɛ keyɛɛ yela, na ε ke kɔn Wurubuare non ɔ bɛɛ yem ya nɛ gyan. Non yɛna adido na ateta na epo, na kpene kamase ken doo ne man nɛ. ¹⁶ Gyangba ken na, ɔ yela balan yɛɛ kpene ken ban gbagba ne gyae. ¹⁷ Mɔna ɔ na lese ɔ wose wola nyi ɔ kyaa ampan, lee deeli ken ɔ ne yɛɛ nɛ dɔɔ, te ɔ ne fa non oga na ε wɔɔse man weenɛɛ deban kpaakpaate man. ɔ ne fa non weenɛɛ te ɔ ne yeli ε sia na gye.” ¹⁸ Kristo kpilala ban ke yako kenja koran na, yɛɛ wɔ don pete be talewɔ tɔ balan ban gbɛɛ nyi be na fa wɔ kedi ya.

¹⁹ Gyudatena baale lee Antioke ken kyaa Pisia tɛɛle man nɛ, na Ikonium kɔn botɔɔ kaa wolɛɛ balan ban agyuen te ba senawɔ be wole. Ken te be funjii Pɔɔl boya, te be tuu e na tɛɛle lee

donoo kenj man keloo donoo nooman. Na banj gyen nyi oo ta yem. ²⁰ Mɔna Yesu silala banj kekonj kaa yilaa oo gyanj ne, oo korowo bese gyu donoo kenj man. Ke tee kena na te non na Banabase lanja Debi donoo man.

Pɔol na Banabase besewoo gyu Antioke kenj kyaa Siria teelee man ne

²¹ Pɔol na Banabase kekolosi Kristo nombia kpaakpaa nan Debi donoo man ne, balan burum konawoo kaa lee Yesu di te ba bese oo silala, Kenje ba besewoo gyu Listra na Ikonium na Antioke kenj kyaa Pisidia ne. ²² Be kolosiwo fa Kristotena banj te ba doo wo kakyen nyi Kristo nombia nan booo lee di ne, baa kyanj na kenkenj. Ba besewoo do wo kakyen nyi, “Kaboena nyi dee naa diyem nideli pena dee tale gyoo Wurubuare gyoori kenj man.” ²³ Kristotena dikpii kamase man na, Pɔol na Banabase na lese siamantena fa wo. Ba lese wo tanj na, bee bake be noo fane fa wo, na be ta mo be popou do de Gbenjyoo Kristo non booo lee e di ne nyinmaa man.

²⁴ Ba ke ta kila Pisidia teelee doo tanj ne, be gyuu Pamfilia teelee man. ²⁵ Be kolosi Kristo nombia nan Pega donoo man. Be ka lee botoo na, te be gyuuwo Atalia donoo man. ²⁶ Be ka lee botoo mo ne, ba moowo lonj doo bese konj Antioke. Antioke botoo te Kristotena banj fanewoo mo wo do Wurubuare nyinmaa man nyi, waa mo oo beree boele wo na baa gyu ke yee tom kenj booo yee tanj ne. ²⁷ Ba ke konj kaa gyoo botoo ne, be yilaa Kristotena dikpii kenj pou te be yako wo tom kenj pou Wurubuare be tee be doo yee, na mena kenj oo ba toro gbeye fa balan banj ba te yee

Gyudatenawo ya, te ban mo be lee Kristo nombia nan di ne. ²⁸ Lee kenan wole na, be kyaawo be tebia Kristotena ban gyan weeya burum.

15

Ba kegyanee Gyerusalem donoo man

¹ Balan baale leewo Gyudia teele man kon Antioke donoo man bee wola Kristotena ban nyi, “Nyi akpaa e te kara e baala wose ngba mena ken Wurubuaere mmaraase nan o be yela Mosesi be nmarase see ne nawolo ya na, Wurubuaere be gyae waa tale lee e nyee ya.” ² Mena doo anmaaren dinaa daale gyoo balan benan na Pool na Banabase nsana. Kente Kristotena ban lese Pool na Banabase na Antioke Kristotena ban baale te be kpila wo Gyerusalem na be kaa naa Kristo kpilala ban na osom kegyiise ban lee nombii kei doo. ³ Kristotena ban ke lo wo gbese tan ne, ba moowo Fonisia na Samaria teelese man. Te be yako be tebia Kristotena ban be kyaa botoo ne, mena ken balan ban ba te yee Gyudatenawo ya ne ke lee Yesu nombia nan di. Kristotena ban nyii nombia kena na, yee wo gyon nideli. ⁴ Be ke gyu ka gyoo Gyerusalem ne, Kristo kpilala ban na osom kegyiise na Kristotena dikpii ken pou lee wo nideli, te ban mo yako wo kpene kamase ken Wurubuaere be tee be doo yee ne. ⁵ Te balan ban nafa be doo Farasiitena dikpii ken man te nenee boo lee Yesu di ne, man baale korowo sen te be yako wo nyi “Kaboena nyi baa yela ban ba te yee Gyudatenawo ya ne, ke kara be baala

wose na baa di Wurubuarɛ mmaraase ɲan ɔ be yeli Mosesi be ɲmarase see nɛ dɔɔ.”

⁶ Mena dɔɔ Kristo kpilala ban, na ɔsom kegyi-ise ban gyaɲeewɔ na baa gyoo nombia ɲenan man. ⁷ Ba ke kyɔɔle dɔɲa gyu siaman nɛ, Pita korowɔ sen te ɔ yako wɔ nyi, “Me tebia, ɛmɛɛ gbagba ɛ gyen nyi leenan kewalan ken, te Wurubuarɛ lese man nyi maa kolosi Kristo nombia kpaakpaa ɲan fa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ, na baa nyin nyii na baa lɛɛ Yesu di. ⁸ Wurubuarɛ ɲon ɔ gyen walan kamase konɔɔ man nombia nɛ, lesewɔ wola nyi ɔ te lɛɛ wɔ do lee ɔ felin ɲon ɔ ba mo do be man, ɲgba mena ken ɔ ba mo do daa mɔ man nɛ dɔɔ. ⁹ Wurubuarɛ te kɛɛ wɔ nyi be yɛɛ balan kpoo lee de man ya, mɔna ɔ moo be nombiakumɛɛ kyɛɛ wɔ lee ken bɔɔ lɛɛ Kristo di dɔɔ. ¹⁰ Nɛnɛɛ weera te ɛ ne gyae ɛ ke kɛɛse Wurubuarɛ kɛɛ, ken ɛ ne gyae ɛ ka mo kasolo ken daa na de naanaɔ te tale seele ya nɛ, seele ban bɔɔ lɛɛ Yesu di nɛ? ¹¹ ɛ na yeli ke kɔɲ mena ya! Dɛɛ lɛɛ di nyi de Gbenjyoo Yesu bɛrɛɛ ken dɔɔ te Wurubuarɛ lɛɛ da nyee, ɲgba mena ken ɔ be lɛɛ ban mɔ nɛ.”

¹² Balan ban pou bɔɔ gyaɲee nɛ, kyaawɔ yididi deban ken bee tei Banabase na Pɔɔl ne yako wɔ mena ken Wurubuarɛ be tɛɛ be dɔɔ yɛɛ gyakolon nombia na nombia dinaana balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya man nɛ. ¹³ Ba kekolosi tan nɛ, te Gyemisi mɔ gyinaa ɔ nɔɔ nyi, “ɛ tei me gyan, me tebia. ¹⁴ Debokeiman te Simɔn Pita yako daa mena ken Wurubuarɛ be tanjbeɛ yɛɛ wola daa nyi ɔ ne gyae balan ban ba te

yεε Gyudatenawo ya ne, te o lese be man baale mo yεε o wui. ¹⁵ Nombia kenja na Wurubuarε akpenkpengyooora nombia nan te yεε dokolon. Nawolo nyi be nmarasewo see nyi Wurubuarε kpa nyi,

¹⁶ 'Kei wole na,
 maa bese kon
 na maa bese ma Defidi dekpanalan ken be
 yεεε ne,
 na maa desina ka aboo nan be woleε ne,
 na ke ka sen nideli.

¹⁷ Denibalan akan ban
 na balan ban pou ba te yεε Gyudatenawo ya
 te moo lese wo yεε me wui ne,
 baa keo man be Gbengyoo Wurubuarε non.

¹⁸ Nne yaa man ε Gbengyoo Wurubuarε non,
 moo wulaa lese kenja wola lee gyangba ne
 ne yako! "

¹⁹ Gyemisi besewo gyina o noowoya nan doo nyi,
 "Ma agyuen man na, ε na yeli dεε mo nombia
 naale nere balan ban ba te yεε Gyudatenawo ya,
 te bεε mo ba wose fa Wurubuarε ne ya. ²⁰ Mona
 ε yela dεε nmarase wo tone nyi, be na di bane
 dεε weenε ya, na baa lese ba wose lee kafon
 nombia man. Be na di wonembu non ba te kara
 o nyee ya te o ba yem ne na wonembu fatabo
 ya. ²¹ Nawolo nyi be wula bεε kala Wurubuarε
 mmaraase nan o ba mo fa Mosesi ne Gyudatena
 osom deni man keεεfowee kamase, te bee kolosi
 o nombia nenan donoo kamase mo man."

*Tone ken boo nmarase yeleε Kristotena ban ba
 te yεε Gyudatenawo ya ne*

²² Kenje Kristo kpilala ban na osom kegyiise ban na Kristotena dikpii ken mantena akan pou yeε nɔɔ nyi baa lese be man balan baale na baa kpu na Pɔɔl na Banabase, na baa kpila wɔ Antiɔke. Mena dɔɔ ba lese Gyuda non beε baake e nyi Basabase ne, na Silase ban ba wose man dana obuɔ be man ne. ²³ Nɔɔwoya nan doo tone ken man yena nyi.

“Daa Kristo kpilala na osom kegyiise na ε tebia ban be kyaa Gyerusalem donɔɔ man ne, ne nmarasena tone kei dee yelee emεε Kristotena ban ε te yeε Gyudatenawɔ ya, te ε kyaa Antiɔke na Siria na Silisia tεelese man ne. Dεε do non nɔɔ.

²⁴ De te nyii nyi balan baale ta lee de man kɔn ε gyan, kaa mo nɔɔwoya njaale beε nje nnon te beε do non kaale, ken nyi na daa faa na wɔ gbεε ya. ²⁵ Mena dɔɔ de gyanewɔ kolosi see nyi, dεε lese balan baale kpu na de gyoona kpaakpaa Banabase na Pɔɔl, na dee kpila wɔ ε gyan. ²⁶ Be yeε balan ban lee de Gbenjyoo Yesu Kristo yele man dɔɔ, te ba moo ba wose fa yen. ²⁷ Ken dɔɔ te dee kpila Gyudase na Silase mɔ, na baa mo be nɔɔ yako non nombia nan dɔɔ nmarase do tone ken man ne. ²⁸ Daa na Wurubuarε felin non te sεε nyi dɔɔ gyae dεε mo nombia njaale nje nnon ya. Mɔna nan dεε gyae ε ke yeε yena nyi, ²⁹ ε na di bane dεε weenεε, yaa wonembu fatabo yaa wonembu non ba te kara ɔ nyee te ɔ ba yem ne ya. Nenεε mɔ ε lese ε wose lee kafon nombia man. Akpaa ε lese ε wose lee kenja pou man na, kpene

kamase gyae ke de fa ñon. De noowoya oto yaa. E kyaa nideli.”

³⁰ Be loo balan ban boo kpili ne gbεε, te be laña Antioke. Be ke gyu ka gyoo botoo ne, be yilaa Kristotena dikpii ken pou te ba moo tone ken fa wo. ³¹ Balan ban ke kala tone ken ne, yeε wo gyon lee mena ken boo do wo kakyen ne doo. ³² Gyudase na Silase ban mo be yeε Wurubuaε akpenkpengyoo rawo ne kolosiwo nideli do wo kakyen na don. ³³ Be ke di weeya akalanseε ñaale ne, Kristotena ban be kyaa botoo ne loo wo gbεε wosefεeren man te ba besewo lan balan ban boo kpila wo ne gyan. ³⁴ Mona Silase yeε wa agyuen nyi waa doo botoo. ³⁵ Pool na Banabase kyaawo Antioke kyare kyomii, te ban na balan burum baale kolosi de Gbengyoo Wurubuaε nombia ñan fa balan te ba wola wo mo.

Pool na Banabase ketira donja

³⁶ Deban daale wole ne, Pool yako Banabase nyi, “Yela deε bese gyu donoo kamase ken man doo gyu kekolosi de Gbengyoo Yesu nombia ñan ne, na de kaa keε balan ban boo lee Kristo nombia ñan di ne kekyaabii man.” ³⁷ Nafɔ Banabase gyaewo nyi waa mo Gyon Maake kpu na ba wose. ³⁸ Mona Pool keε ke nyi tekaboena nyi waa sila wo ya. Nawolo nyi ba ke kyaa Pamfilia ne, o te yeε tom na wo kelii oto ya, mona o tinaa wo yela botoo. ³⁹ Mena doo kewonjee dinaa daale gyoo ba nsana te be tira donja. Banabase moo Maake te ba moowo lon doo lan Saiporose. ⁴⁰ Te Pool mo moo Silase, te Kristotena ban fanewo nyi de Gbengyoo Wurubuaε waa

mo o berɛɛ boele wo te be loo wo gbɛɛ. ⁴¹ Pɔol tɛɛwo Siria na Silisia tɛɛlese man do Kristotena ban kakyen.

16

Timoti sila Pɔol na Silase

¹ Pɔol gyuu Debi donoo man, te o gyuu Listra donoo man mo. Botoo te o ke naa Kristo baale nolo non bee baake e nyi Timoti ne. O naa yee Gyuda alo non o be lee Yesu di, mona o kya yee Giriki baale e. ² Kristotena ban pou be kyaa Listra na Ikonium donoose man ne dii adanseɛ kpaakpaate lee o wose man. ³ Na Pɔol ne gyae waa mo Timoti sila o wose doo, o yela be kara o baala wose, nawolo nyi Gyudatena ban pou be kyaa botoo ne gyen nyi Timoti o kya yee Giriki baale e. ⁴ Ba ke ta bee lam donoose nan man ne, be yako wo nombia nan Kristo kpilala na kegyiise ban be kyaa Gyerusalem be yako see nyi baa di ne doo ne. ⁵ Mena doo Kristotena ban senawo kenken ba kelɛɛdi ken man nideli, na wee kamase na balan ne kaa kpuu na wo.

Ba ke baake Pɔol gyu Masedonia tɛɛle man

⁶ Pɔol na o tebia tɛɛwo ka mo na Firigia na Galatia tɛɛlese nan man, nawolo nyi Wurubuare felin non te fa wo gbɛɛ nyi baa gyuu kekolosi nombia nan Esia tɛɛle man ya. ⁷ Be ke gyuu kelii Misia tɛɛle wulu man ne, be yee kakyen nyi baa gbaa gyoo Bitinia tɛɛle man, mona Yesu felin non te fa wo gbɛɛ ya. ⁸ Mena doo be gbaa Misia tɛɛle man tisi lan Torase donoo man. ⁹ Ke nelim na, te Pɔol naa kolo na o sia ngba doseɛ man

ne nyi, o te naa balee nolo ta lee Masedonia tseele man kon o na sola e nyi, "Gbaa kon de gyan Masedonia na n kaa kyo daa." ¹⁰ Poul kena ke pe, te da korowo desina da wose bilen na dee gyu Masedonia nawolo nyi, de lewo di nyi Wurubuaere baake na daa nyi dee gyu ke yako Kristo nombia kpaakpaa nan fa balan botoo mo.

Lidia kelere Yesu di

¹¹ Da moo degbele dinaa lee Torase teen gyu Samoterase. Tee naawo na te de gyuu Neyapolise donoo man. ¹² De ka lee botoo na, te de gyuuwo Filipi donoo man. Filipi donoo kenan yee Masedonia tseele yenan daale donoo dinaa ke. Na Romantena kyaa donoo kenan man burum, te de kyaawo botoo weeya akalansere naale. ¹³ Gyudatena kefeefowee kelii ne, te da lewo donoo ken man gyu boo daale nooman. Na da gyan nyi dee naa Gyudatena deegyaneee fane botoo. De lii botoo na te de tisiwo kyaa. Na ala baale te yilaa botoo, te de fiasere dee kolosi Wurubuaere nombia fa wo. ¹⁴ Ala ban boo tei de nombia ne, man nolo yele yena Lidia. O lee Tiatira donoo ken man te o ne yoo agoo kanyanse naale, na o yee walan non mo o na som Wurubuaere nideli. Mena doo de Gbenjyoo toro wa agyuen, te o lee nombia nan Poul ne yako ne do nideli. ¹⁵ Mena doo be soo non na o dekpanalanmantena pou Wurubuaere lon. Te o yako wo nyi, "Akpaa e te lee man do nyi ampan ma te lee de Gbenjyoo Yesu di na, kenan na mee sola non nyi e kon kaa kyaa me dee." Te o waase daa nideli mo daa gyu o dee.

Ba kekyan Pɔɔl na Silase tɔ deni

¹⁶ Wee daale ne da korowɔ dee gyu botɔɔ ken bɛɛ fane ne, te de gyanee na alebubii nolo na ɔ yɛɛ balan baale alebu e. Felinkum daale doo ɔ man, ken ne yeli ɔ ne tale gbala. Lee ɔ kegbala dɔɔ ɔ gbenjyooona ban nyinɔ kɔba nideli. ¹⁷ Botɔɔ te alebu kei sila daa na Pɔɔl na ɔ ne fae yeesa nyi, “Balan kewɔ yena Wurubuare adidote non tewulɛɛ. Mena ken ε ke yɛɛ na Wurubuare ke lɛɛ ε nyee ne yaa bɛɛ wola non nɛ.” ¹⁸ ɔ yɛɛwɔ mena weeya burum te yɛɛ Pɔɔl ahin te ɔ gɛɛsewɔ kɛɛ e, te ɔ faree e yako nyiaa, “Lee Yesu Kristo yele man, mɛɛ yako nyan felinkum ken doo ɔ man nyi, lee ɔ man!” Debokenan man te felinkum ken leewɔ ɔ man lan.

¹⁹ Deban ken alebu non gbenjyooona be naa nyi be kɔba kenjin gbɛɛ te tɔɔ ne, te ba ke kyanɔ Pɔɔl na Silase te be wɔnɛe wɔ gyu kegyiise dɛɛgyanɛe man balan nsana. ²⁰ Ba moo wɔ gyu Roman kegyiise gyan te ba ke yako wɔ nyi, “Balan kewɔ yɛɛ Gyudatenawɔ, te ba te kɔn bɛɛ wɔlɛɛ donɔɔ ken. ²¹ Bɛɛ wola abɔɔ nan na sen tia da mmaraase. Daa yɛɛ Romantenawɔ, dɔɔ gyae dɛɛ tale di ne dɔɔ ya.” ²² Mena dɔɔ balan dikpii ken pou kaa kyɔɔ wɔ te ba senawɔ tia wɔ. Kegyiise ban yela ba kpee Pɔɔl na Silase kegbase te be yela dambiise yee wɔ nideli. ²³ Be ke tuku wɔ nideli tan ne ba moo wɔ do deni man, te be faree deni ken dɔɔ kɛɛre non nyi waa tɔ deni ken nideli na bɔɔ nyin lee ya. ²⁴ Deni ken dɔɔ kɛɛre non kenyii nombia kenɔ dɔɔ, ɔ moo wɔ do deni

toomante ken man te ɔ gyoo wo ɔpan be nawoo man.

²⁵ Kelii tee nsana ne, Pɔol na Silase korowo bee fane na bee kpee nooneɲ lese Wurubuaɛ yelee. Na balan akan ban mo be doo deni man ne ne tei wo. ²⁶ Debokenaɲ man te teelee wosiwo kenken, te deni ken mokoo wosiwo. Denee ɲan anaanooɔse pou torowo, te be nawoo leewo ɔpan ken man. ²⁷ Deni ken doo keere ɲon kefoɲ ne, ɔ naawo nyi denee ɲan ta toro te ɔ wona ɔ sila lese nyi waa ko ɔ wose. Nawolo nyi ɲon gyeɲ nyi balan ban pou be doo deni ken man ne ta lee yeu. ²⁸ Kenɛte Pɔol fae yeesa kenken yako e nyi, “Na gooli n wose ya, de popou kyaa kebo!” ²⁹ Mena doo deni ken doo keere ɲon yela ba moo kanea kona e, te ɔ yeuwo gyoo deni ken man te ɔ ke ɲminawo Pɔol na Silase nawoo tee. Na ɔ ne seree kpakpakpakpa. ³⁰ Te ɔ moo wo lee te ɔ boooɔ wo nyi, “E waase da, won te maa yeɛ na Wurubuaɛ ke lee ma nyee?” ³¹ Botoo te be tiranoo yako e nyi, “Lee de Gbengyoo Yesu di, na Wurubuaɛ ke lee emee na n dekpanalanmantena pou nyee.” ³² Te be kolosi de Gbengyoo Wurubuaɛ nombia ɲan fa deni ken doo keere ɲon na ɔ dekpanalanmantena pou. ³³ Botoo te deni ken doo keere ɲon moo Pɔol na Silase gyu ka nyekee be gyamee, te ban mo soo ɲon na ɔ dekpanalanmantena pou Wurubuaɛ loɲ. ³⁴ ɔ moo wo gyu ɔ dee ke fa wo weeneɛ. Yeɛ ɲon na ɔ dekpanalanmantena pou gyon, nawolo nyi ba te kaa lee de Gbengyoo Wurubuaɛ di.

³⁵ Tee kena te Romantena kegyiise ban kpila kotoototena kegyiise nyi, baa gyu keyako deni

keŋ dɔɔ kɛɛre ŋon nyi, “Waa lese Pɔɔl na Silase na baa ta.” ³⁶ Mena dɔɔ deni keŋ dɔɔ kɛɛre ŋon yako Pɔɔl nyi, “Kegyise baŋ te kpila balan kɔŋ nyi maa tina ŋon yela na ε ke ta, mena dɔɔ ε ke tale ta wosefɛɛreŋ man.” ³⁷ Mɔna Pɔɔl yako kotɔtɔtɔtena kegyise baŋ nyi, “Be te di de nombia ya te be tuku daa balan nsana te be kyaŋa daa ke tɔ deni, keŋ de yɛɛ Romantena gbagbawɔ. Te nɛnɛɛ bɛɛ gyae baa yo tina daa yela nyi dɛɛ ta. Koa, dɔɔ gyu ya, kegyise baŋ gbagba baa kɔŋ na be kaa lese daa.” ³⁸ Mena dɔɔ kotɔtɔtɔtena kegyise baŋ besewɔ gyu ke yako nombia keŋa fa Romantena kegyise baŋ. Te be kenyii nyi Pɔɔl na Silase yɛɛ Romantenawɔ nɛ, gyakolonj gyoo wɔ. ³⁹ Mena dɔɔ be kɔŋawɔ be gyaŋ kaa doo wɔ teree, te ba lese wɔ lee deni keŋ man, te be waase wɔ nyi baa lee be donɔɔ keŋ man. ⁴⁰ Pɔɔl na Silase ka lee deni keŋ man nɛ, be gyuu alo ŋon bɛɛ baake e nyi Lidia nɛ dɛɛ. Te ba ke naa Kristotena baŋ botɔɔ te be kolosiwɔ fa wɔ do wɔ kakyeŋ te be laŋawɔ.

17

Pɔɔl na Silase kekolosi Wurubuare nombia Tesalonika donɔɔ man

¹ Pɔɔl na Silase moowɔ Anfipolise na Apolonia donɔɔse man te be gyuu Tesalonika donɔɔ man, na Gyudatena ɔsom deni kyaa botɔɔ. ² Pɔɔl gyuu Gyudatena ɔsom deni keŋ man, ŋgba mena keŋ ɔ ne taŋ yɛɛ nɛ. Pɔɔl na balan benaŋ moo Gyudatena kefɛɛfoweeya atooro sɔɔŋ gyoo Wurubuare nombia aŋmarasenj see ŋan man. ³ Na ɔ na lese nombia ŋan man wola wɔ nyi,

“Kaboena nyi Kristo ñon Wurubuare be yako see nyi waa koñ ne waa naa diyem na waa fon lee yen man. Te o besewo yako nyi, Yesu ñon nombia mee yako ñon ne, ñon yena Kristo nyeelere ñon.” ⁴ Te Gyudatena baale agyuen kyeekeewo te be lee Yesu di, te be sila Pool na Silase. Girikitena ban bee yee Wurubuare na ala burum baale, ban ba wose man dana obuo ne mo lee nombia ñan do.

⁵ Mona Gyudatena ban ba te lee Yesu di ya ne, man baale sia yewo Pool na Silase doo, te ba korowo yilaa donoo ken man abontena, te be wosi donoo ken ampan ampan. Mena doo be gyuu balee ñon bee baake e nyi Gyason ne dee bee keo Pool na Silase baa lese wo fa balan dikpii ken. ⁶ Ken ba te naa wo doo ya ne, be wonnee Gyason na Kristotena baale gyu donoo ken kegyiise gyan na yeesa nyi, “Balan kewo yee teeleyelawo. Ba de lanæe kamase na bee loo nombia do, te nenæe ba te kaa lii de gyan kebo, ⁷ te Gyason doo ñon lee wo see o dee. Bee wolee gyoo dinaa Kaesa mmaraase ñan, te bee yako nyi gyoo ñolo kyaa bela ñon bee baake e nyi Yesu.” ⁸ Donoo ken mantena na kegyiise ban kenyii nombia kenæ ne, ba nyonowo nideli. ⁹ Mena doo be yela Gyason na balan akan ban too koba daale mo sen be wole nyi, boo tekaa yee mena bela ya te be tina wo yela.

Pool na Silase kegyu Beria donoo man

¹⁰ Tee ke yu pe te Kristotena ban moo Pool na Silase lee donoo ken man, te be gyuu Beria donoo man. Be ke gyu ka gyoo botoo ne, be gyuuwo

Gyudatena ɔsom deni keŋ man. ¹¹ Balan̄ ban̄ be kyaa Beria ne, gyen̄ nombia kela Tesalonikatena, nawolo nyi ba moo be konɔɔse pou lee Wurubuaɛ nombia ŋan. Te bee gyoo Wurubuaɛ nombia aŋmarasen̄ see ŋan man wee kamase, na bee kee nyi nombia ŋan Pɔɔl na wola wɔ ne yeɛ ampan̄? ¹² Mena dɔɔ Gyudatena balan̄ burum lee Kristo nombia ŋan di. Te Girikitena ala ban̄ ba wose man dana obuo na Girikitena baala burum mɔ lee Kristo nombia ŋan di. ¹³ Gyudatena ban̄ be kyaa Tesalonika kenyii nyi Pɔɔl ne yako Wurubuaɛ nombia ŋan Beria mɔ ne, be konɔɔ kaa wosi botɔɔ wɔlee Pɔɔl na ɔ tebia fa wɔ. ¹⁴ Debokenan̄ man te Kristotena ban̄ lɔɔ Pɔɔl gbɛɛ te ɔ lan̄a epɔ nɔɔman. Mɔna Silase na Timoti dɔɔ ban̄ dɔɔwɔ Beria botɔɔ. ¹⁵ Balan̄ ban̄ bɔɔ moo Pɔɔl ka tee ne, moo e kelii na Atense donɔɔ man. Be ka bese bee kon̄ Beria ne, Pɔɔl doo wɔ tiila nyi baa yako Silase na Timoti nyi be kaa tun̄ e bilen̄.

Pɔɔl kyaa Atense donɔɔ man

¹⁶ Pɔɔl kee gyeki Silase na Timoti Atense donɔɔ man ne, ɔ naawɔ nyi beɛnen̄ te wulu donɔɔ keŋ man mena dɔɔ takaa e nideli. ¹⁷ Mena dɔɔ ɔ gyuu Gyudatena ɔsom deni keŋ man, na ŋon na Gyudatena na balan̄ ban̄ ba te yeɛ Gyudatenawɔ ya te bee yee Wurubuaɛ ne, na gyoo Wurubuaɛ nombia ŋan man nideli. Mena te wee kamase mɔ, ɔ ne kolosi fa balan̄ ban̄ bee kon̄ botɔɔ keŋ balan̄ ne gyan̄ee ne. ¹⁸ Botɔɔ te wolala baale ban̄ bee baake wɔ nyi Epikuritena na Setɔyikitena ne, na ŋon Pɔɔl wɔŋee nombia ŋaale. Pɔɔl kekolosi

lee Yesu kabese forɔ lee yeɲ man nombia nɛ, balan baale boosewoɔ nyi “Na wonɔ yaa nkpee kei ne yako baa? Te baale mo kpa, mberem o ne kolosi beɛneɲ woleɛ baale nombia bo.” ¹⁹ Mena doo ba moo Pɔol gyu be deɛgyaɲee keɲ beɛ baake ke nyi Areopaguse nɛ, kegyiise siaman. Te be boose Pɔol nyi, “Nyanɔ ke tale lese n kawola wole kei man wola daa?” ²⁰ Nawolo nyi n nombia ɲan n na wolo nɛ, ta bese nombia woleɛ da denɛla man. Mena doo deɛ gyae nyi n ka lese ɲe man wola daa.” ²¹ Balanɔ ban be kyaa Atense donoo keɲ man na ɲoola ban be kyaa botoo nɛ, beɛ yeɛ kolo kpu na nombia woleɛ kenyii na ɲa keyako ya.

²² Kenɛte Pɔol korowoɔ seɲ kegyiise ban be kyaa Areopaguse deɛgyaɲee keɲ siaman te o yako wo nyiaa, “Atensetena, ma te naa nyi gbɛɛ kamase man na, e dana yo osom keɲ man nideli. ²³ Nawolo nyi ma keta mee kila donoo keɲ na, me naa aboo ɲan e na som nɛ, te me naawo nyi e te ɲmarase gyakaa e kedeesa boe daale doo nyi, ‘Wurubuaɛ ɲon doo gyeɲ e ya nɛ kedeesa boe.’ Mena Wurubuaɛ ɲon e ba gyeɲ e ya te e na som e nɛ, o nombia yaa mee gyae maa yako ɲon nɛ. ²⁴ Wurubuaɛ ɲon o be yeɛ teeɛle kei na kpene kamase keɲ doo ke man nɛ, ɲon yena adido na ateta Gbenɲyoo. O beɛ kyaa denɛɛ ɲan denibalanɔ be bam te beɛ som ɲe man nɛ man ya. ²⁵ Te yeɛ mo nyi kolo ne hia na e, te o ne gyae nyi denibalanɔ baa yeɛ fa e ya. Nawolo nyi ɲon ne faa na balanɔ pou nyeedoɲ na weeseɛ na kpene kamase. ²⁶ Walaɲ dokoloɲ doo, te o teeɛwo yela debiise balanɔ pou koɲawo teeɛle kei doo. ɲon see

na debanj, na botɔɔ kenj walanj kamase waa kyaa tɛele kei dɔɔ. ²⁷ Wurubuare yee kenja pou see na balan kenyinj keo e na baa naa e. Mɔna ɔ be dana lem lee de man ηolo gyanj ya. ²⁸ Ngba mena kenj ηolo be yako see nyi, ηon dɔɔ te de dana nyeedonj te dɛɛ tale wosi da wose te de kyaa ne. Ɛmɛɛ gbagba ɛ nɔɔnenj kpeere ηolo yako nombii kei nyi, daa mɔ de yee ɔ biawɔ. ²⁹ Mena dɔɔ kenj de yee ɔ biawɔ dɔɔ, de na keɛ nyi Wurubuare yee ηgba kɔba yayam, yaa nyeele wolom, yaa boe kenj balan ba mo ba agyuenj na ba adao mo ke yee bane see ne ya. ³⁰ Gyanjba kenj na Wurubuare lese ɔ sia lee nombia ηan balan ba gyenj ya te bɛɛ yee ne dɔɔ. Mɔna nenɛɛ dɔɔ ɔ ne faree balan pou yenanj kamase nyi, baa kyɛɛkee lee be gbɛnenj kumɛɛ man na baa kɔnj ɔ gyanj. ³¹ Nawolo nyi ɔ ta lese wee daale see, kenj waa ta walanj ηon ɔ ba lese see ne dɔɔ, na waa di walanj kamase nombia gbɛɛ kraakpaate man. Mena kenj balan kenyinj gyenj nyi mena nombia kenja yee ampanj dɔɔ, te ɔ gyuusuu walanj ηonanj lee yenj man.”

³² Balanj banj kenyii mena kenj Pɔɔl ne kolosi lee yenj wɔle kefonj wose man nombia ne, be man baale kulu e te baale mɔ yako e nyi, “Dɛɛ gyae n ka bese yako daa mena nombia kenja bela.” ³³ Mena dɔɔ Pɔɔl korowɔ lee balanj banj degyanjee kenj man. ³⁴ Balanj banj baale senawɔ Pɔɔl wɔle te be lɛɛ Yesu di. Be man baale yena Dinisuse ηon ɔ yee botɔɔ kenj bɛɛ gyanjee ne kegyia ηolo e, na alo ηon bɛɛ baake e Damarise ne, na be man balan burum baale.

18

Pɔɔl kegyu Korinto donɔɔ man

¹ Kei wɔle nɛ, Pɔɔl korowɔ lee Atense donɔɔ keŋ man laŋ Korinto. ² Botɔɔ te ɔ ke naa Gyuda baale ŋolo ŋon bɛɛ baake e nyi Akuila nɛ. Ɔ yɛɛ Pɔntuse baale e, te ŋon na ɔ wɛɛle Pirisila ka lee Itali kɔŋ Korinto donɔɔ man te kyare ta ya. Nawolo nyi gyoo dinaa Klaudiuse ta see mmaraa nyi, Gyudatena pou baa lee Roman donɔɔ keŋ man. Pɔɔl gyuuwɔ Akuila na ɔ wɛɛle gyaŋ Korinto botɔɔ. ³ Te keŋ ŋon na wɔ pou tom yɛɛ dokolonɔ dɔɔ, ɔ kyaawɔ be gyaŋ te be yɛɛ tom bom. Ba tom keŋ bɛɛ yɛɛ yɛna nyi, kanyaŋse te bɛɛ mo yɛɛ denɛɛ yɔɔ. ⁴ Gyudatena keƒɛƒowee kamase nɛ, Pɔɔl ne gyu Gyudatena ɔsom deni man, na ŋon na wɔ ta gyoo Wurubuare nombia ŋan man nideli, na Gyudatena na Girikitena kenyiŋ lɛɛ Wurubuare nombia ŋan di.

⁵ Silase na Timoti ka lee Masedonia kɔŋ na, Pɔɔl te yɛɛ kolo kpu na Kristo nombia ŋan keyako ya. Ɔ na lese ŋe man wola Gyudatena ban nideli nyi Yesu yɛna nyeeleɛre ŋon Wurubuare be yako see nyi waa kɔŋ nɛ. ⁶ Mɔna be bɛɛ Pɔɔl nombia ŋan te ba tee e. Mena dɔɔ ŋon mɔ kpiisi ɔ kegba ayimɛɛ woli wɔ keŋ nawolo nyi ɔ ta lese ɔ nyiŋmaase lee be nombia man te ɔ yako wɔ nyi, “Akpaɛ ɛ yoo Wurubuare gbɛɛman na, ɛmɛɛ gbagba ɛ nombia ŋenan, te yɛɛ me nombia bela ya. Nawolo nyi keŋ kaboena nyi maa yɛɛ yaa me yɛɛwɔ nɛ. Lee gyɛŋ ne gyu dɔɔ, maa gyu kekolosi Wurubuare nombia bo fa ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ.” ⁷ Mena dɔɔ ɔ leewɔ be

gyaŋ gyu kekyaa Tituse Gyustuse ñon ɔ te yεε Gyuda baale e ya te ɔ na som Wurubuare nε dekpajalan man. Ɔ dekpajalan kenan benaa na Gyudatena ɔsom deni keŋ. ⁸ Bɔ ɔsom deni man kegyia ñon bεε baake e nyi Kirispuse nε na ɔ dekpajalanmantena pou lεε de Gbenjyoo Wurubuare nombia ñan di. Korintotena burum mɔ nyii nombia ñan te be lεε ña di, te be sɔɔ wɔ Wurubuare loŋ. ⁹ Wee daale nelim nε, de Gbenjyoo Wurubuare kolosiwɔ fa Pɔɔl ñgba doseε man nε nyi, “Na yee ya, mɔna kolosi Wurubuare nombia ñan deban kamase. Na tina ña keyako yela ya. ¹⁰ Nawolo nyi me kpue na neŋ. Nolo be gyae waa tale yεε neŋ kolo ya, nawolo nyi balan burum kyaa donɔɔ kei man keŋ be yεε me wui.” ¹¹ Mena dɔɔ Pɔɔl kyaawɔ botɔɔ kulutoo dokolon na yaale na ɔ na wola wɔ Wurubuare nombia ñan.

¹² Deban keŋ Galio ba seŋ Romantena gyoo dinaa nawɔɔ man dii gyoori Girikitena dɔɔ nε, te Gyudatena yεε nɔɔ te be kyanja Pɔɔl mo e gyu nombia dedii man. ¹³ Te be yakowɔ nyi “Balee kei na wola balan Wurubuare ɔsom wɔle daale keŋ ne tia da mmaraase.” ¹⁴ Pɔɔl ka mo waa kolosi pε, te Galio yako Gyudatena ban nyi, “Nyi akpaa deŋ yεε nyi nombiikum daale yaa balee kei yεεwɔ na, nafa maa nyin konɔɔ fa ñon. ¹⁵ Mɔna kei dɔɔ, ke yεε nɔɔwoya na yela, na εmεε gbagba ya mmaraase wose man te ε ne wɔŋee dɔɔ, εmεε gbagba ε gyu kedi ε nombia. Nombia keŋa dinɔɔ dɔɔ, man be gyae maa tale di ña ya.” ¹⁶ Te ɔ yela be gegi wɔ lee nombia dedii

man botoo. ¹⁷ Kenje balan ban pou korowo kyan Sositene non o yee som deni ken kegyia e ne, te be tuku e nombia dedii man botoo, mona Galio te tan bua wo ya.

Pool kabese gyu Antioke donoo man

¹⁸ Pool kyaawo Kristotena ban be kyaa Korinto ne gyan kelii deban daale, te o korowo lee botoo mo lon doo gyu Siria teelee man. O ne gyu na te o moo Pirusila na Akuila kpu na o wose. O ke gyu ka gyoo Kenkiria donoo man ne, o gbee o nyee lee ntam ken o be kam fa Wurubuare ne doo. ¹⁹ Be ke gyu ka gyoo Efeso donoo man ne, o tinaa Pirusila na Akuila yela, te waagen gyuu Gyudatena som deni man, te non na wo gyoo Wurubuare nombia nan man. ²⁰ Kenje balan ban yako e nyi nafa waa kyaa be gyan kyomii te o beewo. ²¹ O kee gyu na te o yako wo nyiaa, "Akpa Wurubuare de see na, maa bese kon e gyan." Te o moowo lon doo lee Efeso donoo man lan. ²² O kelii Kaesaria donoo man ne, o leewo botoo gyu Gyerusalem donoo man ka do Kristotena ban noo, te o lanja Antioke. ²³ O dii weeya akalansae botoo, kenan wole ne o teewo Galatia na Firigia teelese man do Kristotena ban kakyen.

²⁴ Deban kenan man na, Gyuda baale non bee baake e nyi Apolo, non boo lola e Alekesanda donoo man ne, te kon o kyaa Efeso donoo man. O yee walan non o gyen kekolosi nideli, te o gyen Wurubuare nombia anmarasen see nan mo nideli. ²⁵ Na be tan wola e de Gbengyoo Yesu nombia nan nideli. O moo o konoo pou yase sia

kolosi te ɔ wola de Gbenɔgyoo Yesu wose man nombia ɲan man nideli, mɔna Gyɔn kesɔ balan Wurubuarɛ lon ken kaagen ɔ wose man nombia te ɔ gyen. ²⁶ ɔ gyoo Gyudatena ɔsom deni man te ɔ gyoo ɔ konoo kolosi Wurubuarɛ nombia ɲan. Pisisila na Akuila kenyii ɔ nombia ɲan ɔ na wolo nɛ, be kaa moo e gyu be dɛɛ te be desinawoo lese Wurubuarɛ nombia ɲan man wola e nideli. ²⁷ Deban ken Apolo be yɛɛ wa agyuen nyi ɔ ne gyu Akaya Girikitena tɛɛle man nɛ, Kristotena ban be kyaa Efeso nɛ doo e kakyen, te be faa e be nyinmaa man tone nyi waa mo gyina Kristotena ban be kyaa botoo nɛ, nyi baa lɛɛ e nideli. ɔ ka gyoo botoo nɛ, ɔ kyoo ban lee Wurubuarɛ berɛɛ ken doo, booo lɛɛ de Gbenɔgyoo Yesu di nɛ nideli. ²⁸ Be gyanee balan man bɛɛ lɛɛ anmaaren lee Wurubuarɛ nombia man na ɔ ne di Gyudatena ban doo, nawolo nyi ɔ na mo Wurubuarɛ nombia anmarasen see ɲan wola wo nyi Yesu yena nyeelɛere ɲon Wurubuarɛ be yako see nyi waa kɔn nɛ.

19

Pɔol kabese gyu Efeso donoo man

¹ Deban ken Apolo kyaa Korinto nɛ, Pɔol besewoo kila menɛɛ kelii Efeso donoo man. Botoo te ɔ ke naa Yesu silala baale, ² te ɔ boose wo nyi, “Deban ken ɛ be lɛɛ Yesu di na, Wurubuarɛ moo ɔ felin ɲon do ɛ man?” Te be tiranoo fa e nyi, “De te nyii ta gba nyi Wurubuarɛ felin daale kyaa ya.” ³ Te Pɔol boose wo bela nyi, “Kenan na Wurubuarɛ lon wonɲi yaa be soo ɲon?” Te

be tiranoo fa e nyiaa, “Gyon Wurubuaere lonkeso te be soo daa.” ⁴ Botoo te Pool yako wo nyi, “Ban boo kyeekee lee be gbeneh kumee man ne, ban te Gyon soo wo Wurubuaere lon. Kente o yako Iseraetena nyi, baa lee non waa kon non Gyon wole ne di. Non yena Yesu.” ⁵ Be ke nyii nombia kenja ne, be yela be soo wo Wurubuaere lon lee de gbengyoo Yesu yele man. ⁶ Pool moo o nyinmaa gyakaa be doo, te Wurubuaere moo o felin do be man. Botoo te be kolosi deise wolee, te Wurubuaere teewo be doo kolosi nombia. ⁷ Na be yee ngba baala kufu bala (12) ne.

⁸ Gyaalanja batooro sooh na, Pool ne gyu Gyudatena osom deni man, na o ne gyoo o konoo kolosi Wurubuaere nombia nan fa wo. Non na wo na gyoo Wurubuaere nombia nan man, te o ne wonee ba agyueh kon Wurubuaere gyoori deedi ken wose man nombia man, na baa nyin lee Yesu di. ⁹ Mona be man baale yee konooyuh te be beewo boo lee Yesu nombia nan di ya, te be yako nombiakumee lee de Gbengyoo Yesu nyeedon gbese ken o ba wolo ne wose man balan nsana. Mena doo Pool moo silala ban kpu na o wose, te ba korowo tina balan ban yela. Wee kamase na be gyanee Tiranuse deni dinaa ken o na wola aboo ne man gyoo Wurubuaere nombia nan man. ¹⁰ O yee kei mene kulutooneh ala mena doo walan kamase non o kyaa Esia teele ken man ne, na ban ba te yee Gyudatenawo ya ne pou nyii de Gbengyoo Yesu nombia nan.

Siifa bia

11 Wurubuare tɛɛwɔ Pɔɔl dɔɔ yɛɛ gyakolonɔ nombia na nombia dinaana. 12 Keŋ nyi balan moo adukuse na kanyaŋsebia ke tina Pɔɔl, na be ta mo ke tina be kaweesetena na ba wose te yɛɛ wɔ don, te ban mɔ felɔŋkumɛɛ doo be man na, ɲɛɛ lee be man.

13 Na Gyudatena baale mɔ dɔŋɛɛ bee kili gegi felɔŋkumɛɛ lee balan wose man. Be gyoo be konɔɔ mo de Gbenɔgyoo Yesu yele nyi baa gegi felɔŋkumɛɛ. Bɛɛ gyae baa gegi felɔŋkumɛɛ lee balan wose man na bɛɛ yako nyi, “Lee Yesu ɲon Pɔɔl ne yako ɔ nombia nɛ yele man, mɛɛ faree ɲon nyi ‘ɛ lee ɔ man.’ ” 14 Na Gyudatena saese kegyia ɲolo ɲon bɛɛ baake e nyi Siifa nɛ bia baala nyetooro baale ne yɛɛ na mena nombia keŋa. 15 Be kɛɛ yɛɛ mena nɛ, wee daale felɔŋkum daale boose wɔ nyi, “Ma gyen Yesu te ma gyen Pɔɔl mɔ, te ɛmɛɛ yɛna bomɔ?” 16 Mena dɔɔ balee ɲon felɔŋkum keŋ doo ɔ man nɛ yeuwɔ gyoo wɔ ketuku. ɔ tuku wɔ tirii ba kegbase, te ba moo fatabose yekii lee dekpajalan keŋ man ditɛŋteli.

17 Te Gyudatena na ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya te be kyaa Efeso donɔɔ man nɛ, nyii nombia keŋa na, gyakolonɔ gyoo wɔ. Mena dɔɔ ba moo obuo fa de Gbenɔgyoo Yesu, te be ta mo ɔ yele do nsendee ya. 18 Te ban boɔ lɛɛ Yesu di nɛ, be man balan burum leewɔ balan nsana tɔlɛɛ be nɔɔwoya lese be nombiakumɛɛ ɲan boɔ yɛɛ nɛ debɔɔ. 19 Be man ɲmeesɛŋtɛna burum mɔ moo ba ɲmeesɛŋ tɔna ɲan bɛɛ ɲmarase ba ɲmeesɛŋ nombia do ɲe man nɛ kɔŋ, te Pɔɔl na ɔ tebia too ɲa balan ban pou siaman. Ba mo tɔna ɲan boɔ too nɛ pou koya bom na, te yɛɛ kɔba nsendee ya.

²⁰ Lee mena dɔɔ de Gbenɔgyoo Yesu nombia njan yaaseewɔ gyu lem te balan lɛɛ na do nideli.

Efeso donɔɔ kesinji

²¹ Nombia kenja pou wɔle nɛ, Pɔɔl yɛɛ wa agyuen nyi waa mo na Masedonia na Giriki tɛɛlese man, na waa gyu Gyerusalem donɔɔ man. Botɔɔ te ɔ yakowɔ nyi, “Akpa me gyu kelii botɔɔ na, kaboena nyi maa gyu Roman donɔɔ man mɔ.” ²² Mena dɔɔ ɔ kpila balan ban bɛɛ kyɔ e nɛ man balan bala, ban yɛna Timoti na Erasituse nyi baa gyu Masedonia, na nɔn Pɔɔl kekyaa Esia tɛɛle man kyomii.

²³ Deban kenan man te anmaarenɔ dinaa daale gyoo Efesotena man lee de Gbenɔgyoo Yesu nyee-donɔ gbɛɛ ken ɔ silala ban na wolo nɛ dɔɔ. ²⁴ Na nyeele wolom luure nolo kyaa nɔn bɛɛ baake e nyi Demetiriyu. ɔ na mo nyeele wolom luu be bane Atemise denɛɛbia yɔɔ. Mena dɔɔ balan ban bɛɛ yɛɛ mena tom kei nɛ nyinɔ kɔba nideli. ²⁵ Kenɛte Demetiriyu nɔn baake ɔ tomyɛɛra, na ban pou bɛɛ yɛɛ mena tom kenan dinɔɔ nɛ te ɔ yako wɔ nyiaa, “Me tebia nɔba ɛ gyen nyi dee nyin kɔba lee da tom kei man. ²⁶ Ɛmɛɛ gbagba ɛ ne naa te ɛ ne nyii mena ken Pɔɔl kei ne wɔlɛɛ balan nyeeɛya, te ɔ na wola balan nyi kpene ken bɛɛ mo nyinmaase yɛɛ nɛ, te yɛɛ kpene ken kaboena nyi baa som ya. Na Efeso kebo kaagenɔ te ɔ ne wɔlɛɛ balan nyeeɛya ya, mɔna ɔ ta mo ɔ nombia nenan kila Esia tɛɛle kei pou. ²⁷ Te yɛɛ nyi da tom kei kaagenɔ ne gyae la ke wɔlɛɛ ya, mɔna de bane alo Atemise deni dinaa ken Esia na tɛɛle kei dɔɔ balan pou ne kaa som nɛ, ye

gyae ke yala te de bane Atemise ηon mo be gyae waa tekaa nyin obuo bela ya.”

²⁸ Balan dikpii ken ke nyii nombia ken na ne, ba gyeηa ban te ba gyoo yeesa kefae nyi, “Daa Efesotena bane Atemise ηon yee bane dinaa e!”

²⁹ Mena doo donoo ken siniiwo, te ba ke kyaηa Gayose na Arisitakuse. Ban yena Masedonia tewulεε bala ban be kpuε na Pool ne, kente be yee noodokolon wonnee wo gyu be deegyanee ken man. ³⁰ Nafɔ Pool gyaewo nyi waa gyu botoo,

mona kaseela ban te fa e gbεε ya. ³¹ Te Esiatena kegyiise ban be yee Pool o gyoonawo ne, kpilawo ka sola Pool nyi o na fa waa gyu ba degyanee ken man ya. ³² Deban kenan na donoo ken te sinii na bee fae yeesa. Baale kpa kei, baale mo

ne yako ηaale kpoo. Be man dikpii dinaa daale mo doo, ban ba gyeη kpene ken be kon doo te boo kaa gyanee botoo ya. ³³ Te Gyudatena ban moo nombia gyakaa Alekesanda doo. Be teeεe e

lee siaman kon balan nsana, mena doo balan ban baale gyuenwo nyi Alekesanda gyae na nombia ηan kon, kente Alekesanda gyinaa o nyinmaa adido nyi waa kolosi lese o noose. ³⁴ Mɔna balan

ban ka gyeη nyi o yee Gyuda baale e ne, ba senawo nombii dokolon doo bee fae yeesa ηgba debanse ala ne nyi, “Daa Efesotena bane Atemise yee bane dinaa e!”

³⁵ Kente donoo ken tone ηmarasere ηon yela balan ban pou tinaa kekolosi yela te o yako wo nyi, “Efesotena, amote kyaa la teeεe kei doo ken nyi o ba gyeη nyi Efeso donoo yena de bane dinaa Atemise deni na o boe ken keε wola o dinoo ken

ba lee adido kaa yala ne nyee ya? ³⁶ Nolo be kyaa ken nyi waa tale lee mena nombia kenja anmaaren ya. Mena doo e nyin konoo, e na barase yee kolo ya. ³⁷ Balan kewo ban e ba mo wo kon ne, te hmeele kolo lee de bane deni man ya. Te ba te yako nombiikum mo tia de bane kei ya. ³⁸ Akpaa Demetiriyu na o tebia na nolo dana nombia na, nombia kedi weeya kyaa te kegyiise ban mo kyaa. Baa tale mo donja gyu botoo. ³⁹ Mona nyi akpaa e dana nombia wolee naale na, kaboena nyi donoo setena gbagba baa di na ngba mena ken da mmaraa ken na wolo ne. ⁴⁰ Akpaa da te kee nideli ya na, dee nyin nombia lee gyen basabasa kei doo. Te akpaa de nyin nombia mo na, doo gyae dee tale tirano lese da wose lee ne man ya, nawolo nyi basabasa kei be tan nyee na nawoo ya." ⁴¹ O kekolosi tan ne, te o yela balan ban pou yaaseewo.

20

Pool kegyu Masedonia na Giriki teelese man

¹ Basabasa ken wole ne, Pool baake Kristotena ban pou yilaa te o kolosiwo fa wo do wo kakyen te o kalaa wo, te o lee botoo lan Masedonia. ² O teewo kila botoo yenan pou, na o ne kolosi do balan ban pou kakyen te o leewo botoo kon Giriki teelese man. ³ O kyaawo botoo gyaalanja batooro. O kee desina o wose waa gyu Siria teelese man na te o naawo nyi Gyudatena ne bake o nyeeman. Mena doo o yee wa agyuen nyi waa bese ka mo na Masedonia teelese man. ⁴ Balan ban bo sila e gyu ne yena Piruse non o ba lee Beria ne bu

Sopata, na Arisitakuse na Sekunduse ban̄ bɔɔ lee Tesalonika nɛ, na Gayose ŋon ɔ ba lee Dɛbi nɛ, na Timoti na Tikikuse na Tirofimuse ban̄ bɔɔ lee Esia tɛɛle man nɛ. ⁵ Mena balan̄ kɛwɔ kyan̄a gbɛɛ te ba ke kyaawɔ Torase donɔɔ man daa daa. ⁶ Gyudatena bodobodo ken̄ tee be doo ke man ya kedi wee dinaa ken̄ wɔle nɛ, da moo degbele dinaa lee Filipi. Weeya anon̄ wɔle nɛ te de ka tun̄a ban̄ bɔɔ kyan̄ gbɛɛ lan̄ nɛ Torase donɔɔ man te de dii weeya nyetooro botɔɔ.

Pɔɔl kegyuusu Yutikuse lee yeŋ man

⁷ Gyudatena keƒɛfowee ken̄ wɔle nɛ de popou kaa gyan̄ɛwɔ dee di weenɛɛ ŋan de Gben̄gyoo Yesu ba wola daa nyi dee di na dɛɛ mo tɔɔse e nɛ. Lee ken̄ tɛɛ de naa na Pɔɔl waa bese dɔɔ, ɔ kolosi Wurubuare nombia ŋan menɛɛ kelii tɛɛ nsana. ⁸ Na kanease burum doo abansoro deni ken̄ man dɔɔ gyan̄ee nɛ. ⁹ Pɔɔl kɛɛ kolosi ken̄ nɛ, na tobaale ŋon bɛɛ baake e nyi Yutikuse ban̄ɛ abansoro deni keban̄ gyakaa atoorote ken̄ nfansere dɔɔ ɔ ne deŋeli. Lee Pɔɔl kekolosi kyare dɔɔ dosoron̄ moo tobaale ŋon, te tira e lee botɔɔ kaa lɔ tɛɛle man. Be gyuuwɔ ke gate e na ɔ ta yem. ¹⁰ Ken̄te Pɔɔl tisiwɔ gyu ke bun̄ tobaale ŋon dɔɔ te ɔ pukaa e te ɔ gyuusu e lee yeŋ man. Ken̄te ɔ yako wɔ nyi, “Ɛ na yeli ɛ wɔe ke lɔ ŋon ya, ɔ delena.” ¹¹ Ken̄te Pɔɔl besewɔ gyu ba dekyae ken̄ man adido botɔɔ te be ke dii weenɛɛ ŋan de Gben̄gyoo Yesu kpa baa di na baa mo tɔɔse e nɛ. ɔ besewɔ kolosi menɛɛ kelii tɛɛ kɛɛ yeɛ maa na te ɔ lan̄awɔ. ¹² Te balan̄ ban̄ moo

tobaale ñon ɔ ba yem te Pɔɔl be gyuusuu e ne, gyuu ɔ dekpajalan man te be popou wɔe fɛɛ wɔ.

Pɔɔl kekalaa Efeso kegyiise ban

¹³ Kenɛte da gyooowɔ degbele dinaa ken man gyuu Asose donɔɔ man, na de kaa mo Pɔɔl kpu na da wose. Nawolo nyi ɔ yako daa nyi waa kyan gbɛɛ na ɔ naawɔ, na de kaa mo e botɔɔ. ¹⁴ ɔ ke kɔn kaa tun daa Asose donɔɔ man ken ne, da moo e kpu na da wose gyuu Mitilene donɔɔ ken man. ¹⁵ Tɛɛ kena ken ne te da moo degbele dinaa ken bela kelii Kiyose tɛɛlebii ken lon be kilisi ke ne yenan. Weeya alate ken na te de gbaawɔ gyuu Samose tɛɛlebii ken lon be kilisi ke ne man, te ka weeya atoorote na, te da gyoo Miletuse donɔɔ man. ¹⁶ Pɔɔl yɛɛ wa agyuen nyi, ɔ be gyae waa sen Efeso donɔɔ man ya, na ɔ be nyin wɔɛɛ deban Esia tɛɛle man ya. Nawolo nyi ɔ ne gyae bilen nyi akpaa ɔ tale na, waa gyuu Gyerusalem donɔɔ man ke tun Gyudatena wee dinaa ken bɛɛ baake ke nyi Pentekosite ne.

¹⁷ ɔ ke kyaa Miletuse na, te ɔ kpilawɔ ka mo Efeso Kristotena ɔsom kegyiise ban. ¹⁸ Ba ke kɔn kaa gyoo ne, ɔ yako wɔ nyi “Ɛmɛɛ gbagba ɛ gyen nyi, leenan wee gyan gbate ken moo kɔn ɛ gyan Esia tɛɛle man ne, daa na ñon kyaawɔ nideli weeya ñenan pou man. ¹⁹ Ɛ gyen mena ken moo yɔkɔse ma wose te moo mo siasaran yɛɛ tom ken nideli ngba de Gben gyoo Wurubuare tobaale ne. Te ɛ naa mena ken Gyudatena ba koro sen me dɔɔ te bɔɔ do man sibiiyam ne. ²⁰ Ɛ gyen nyi deban ken mee kolosi Wurubuare nombia ñan fa ñon balan nsana na ya akpanalanse

man nε, me ta mo kolo weese ηon ya. Ma lese aboo ηan gyae ke kyoo ηon nε pou wola ηon. ²¹ Gyudatena na Girikitenā pou te me fareewoo nyi, baa kyεεkee lee be nombiakumεε man na baa kooη Wurubuarε gyan na baa lεε de Gbenjyoo Yesu di. ²² Te nenεε, mεε gyae maa yεε kpene keη Wurubuarε felin ηon ne gyae doo mee gyu Gyerusalem, mona moo gyen kpene keη gyae ke kooη me doo botoo ya. ²³ Nombii dokolon keη ma gyen yena nyi, Wurubuarε felin ηon ne faree man donoo kamase man nyi, baa naase man diyem na baa kyan man to deni. ²⁴ Mona moo ne keε ma nyeedon nyi ke yεε kolo ke fa man ya. Mεε gyae maa yεε tom keη de Gbenjyoo Yesu be fa man nyi maa yεε nε ke si ko oto. Tom kenan yena nyi, maa yako oo nombia kpaakpaa ηan fa balan nyi Wurubuarε waa mo oo bereε boele wo.”

²⁵ Nenεε ma gyen nyi emεε ban pou moo kili ε doo yako ηon Wurubuarε gyoori keη wose man nombia ηan nε, ε man ηolo be gyae waa tekaa naa man bela ya. ²⁶ Mena doo gyen wee kei mεε yako ηon baa nyi, akpaa ε man ηolo da yoo lee Wurubuarε gbεε man na, me noo be doo ya. ²⁷ Nawolo nyi ma te yako ηon Wurubuarε nyeeman nombia ηan pou. ²⁸ E keε ε wose doo nideli, na ε ke keε balan ban Wurubuarε felin ηon ba mo wo do ε nyinmaa man nε mo doo nideli. E keε Kristotena dikpii keη doo nideli ηgba mena keη wonembu keelere ne keε oo wonembia doo nε. Ban yena ban Wurubuarε be yela oo bu ba yem lεε ba nyeeya nε. ²⁹ Ma gyen nyi ma ke lan wole na, balan kumεε baa kaa

gyoo ε man ηgba mena keη gbougbose na gyoo wonembia man nε, te bɔɔ gyae baa tina ηon yela ya. ³⁰ Te debaη daale gyae kelii nε, baale baa lee εμεε gbagba ε dikpii keη man na baa beo ε tebia Kristotena baη baale sila ba wose. ³¹ Mena dɔɔ ε doo ε wose dɔɔ, na ε ke tɔɔse nyi kulutooneη atooro sɔɔη te me faree ηon na siasaraη nelim na ka weese pou.

³² Te nεnεε mεε mo ηon mεε do Wurubuare nyiηmaa man. Nombia ηan na wola Wurubuare bereε keη ɔ dana fa deniwalaη nε, ne gyae la ke kyɔ ηon na ε ke tale seη nombia ηan ε be lee di nε man nideli. Wurubuare waa mo ɔ nyiηmaa gyakaa εμεε na ɔ balaη akaη baη ɔ ba lese nε pou dɔɔ. ³³ Me sia te yeε ηolo kɔba yayam yaa ɔ kɔba, yaa wa abɔɔ dɔɔ ya. ³⁴ εμεε gbagba ε gyeη nyi ma nyiηmaase keηa te ma moowɔ yeε tom te me nyiηa abɔɔ ηan pou gyae ke hia daa na me tebia nε. ³⁵ Ma wola ηon kpene kamase man nyi, kaboena nyi walaη kamase waa yeε tom nideli mena, na waa nyiη kolo kyɔ baη bɔɔ dana doη ya nε. Na ε ke tɔɔse de Gbeηgyoo Yesu kawola keη nyi, “Kolo kefa dana gyon na wosefεereη kela kolo kenyiη lee ηolo gyaη.”

³⁶ ɔ kekolosi keηa taη nε, be popou tisiwɔ bun ba doona dɔɔ te be fanewɔ. ³⁷ Keηte be man walaη kamase moo kewii pukaa e te be kalaa e. ³⁸ Keη ɔ be yako wɔ nyi bɔɔ gyae baa tekaa naa e bela ya nε, keη yeηa kpene keη be takaa wɔ nideli. Ba moo e ka tee, te ɔ gyoo degbele dinaa keη man laη.

21

Pɔɔl kamo ɔ nyee ban Gyerusalem

¹ Da ke kalaa dɔŋa taŋ ken nɛ, da moowɔ lon ken dɔɔ teen te da toŋawɔ gyu Kosi donɔɔ man. Tɛɛ naawɔ na te de ka gyoo Rodesi donɔɔ man, te da leewɔ botɔɔ gyu Patara donɔɔ man. ² Botɔɔ te de naa degbele dinaa daale na kee gyu Fonisia tɛɛle man te da gyoo ke man lan. ³ De sia ke gyɔ Saiporɔse tɛɛlebii ken lon be kilisi ke nɛ, te de tinaa ke yela te de kpasewɔ mo ka ata yenan gyu ka sen Tae boo nooman Siria tɛɛle ken dɔɔ. Botɔɔ te ba lese kasolɔse ŋan doo degbele dinaa ken man nɛ see. ⁴ Botɔɔ te de naa Kristotena baale te de kyaawɔ be gyan weeya nyetooro. Te Wurubuare felin ŋon tɛɛwɔ be dɔɔ yako Pɔɔl nyi, ɔ na fa waa gyu Gyerusalem ya. ⁵ Mɔna deban ken kelii nyi dɛɛ koro lee be gyan nɛ, te da korowɔ mo de gbɛɛ bela. Kenɛte ban na be wɛɛla na be bia pou gyuuwɔ ka tee daa donɔɔ ken nooman. Te de popou bunawɔ da doona dɔɔ epo ken nooman te de fanewɔ. ⁶ De kalaa dɔŋa te de ka gyoo degbele dinaa ken man te ban mɔɔ besewɔ lan be dɛɛ. ⁷ Da besewɔ mo de gbɛɛ ken dɔɔ lee Tae menɛɛ kelii Pitolemase te da doo Kristotena ban be kya botɔɔ nɛ nɔɔ te de kyaawɔ be gyan wee dokolon. ⁸ Tɛɛ kena na te da korowɔ ka gyoo Kaesaria donɔɔ man, te de ka soo Filipo ŋon ɔ ne tɛɛ kolosi Kristo nombia nɛ. Ŋon Filipo mɔ kpue balan nyetooro ban bɔɔ kyaa lese Gyerusalem nyi baa kee weenɛ kekpeɛɛ dɔɔ nɛ man. ⁹ Na ɔ dana bia alebia banaara ban

ba te yala ta ya, na Wurubuaɛ ne tɛɛ be dɔɔ kolosi.

¹⁰ De ke di weeya akalansɛɛ ɲaale botɔɔ nɛ, te Wurubuaɛ dekpɛɲkpɛɲgyɔɔre ɲolo ɲon bɛɛ baake e nyi Agabuse nɛ, lee Gyudia tɛɛle man kɔɲ. ¹¹ Ɔ kɔɲa de gyaɲ na, te ɔ moo Pɔɔl abɔɔɔ mo baake ɲon gbagba ɔ nawɔɔ na ɔ nyiɲmaase te ɔ yakowɔ nyiaa, “Nnɛ yaa Wurubuaɛ felɲ ɲon ne yako. Nnɛ te Gyudatena baɲ be kyaa Gyerusalem donɔɔ man nɛ, baa bake ɲon ɔ tee abɔɔɔ kei nɛ, na baa lese e fa balan baɲ ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ.” ¹² Debaɲ keɲ dɔɔ nyii mena nombia keɲa nɛ, te daa na balan akan baɲ be kyaa botɔɔ nɛ waase Pɔɔl nyi ɔ na gyu Gyerusalem ya. ¹³ Keɲte Pɔɔl tiranɔɔ fa wɔ nyi, “Weera ɛ ne wii te ɛ ne yeli dekokɔrɔkɔɔ ne kyaɲ maɲ mena? Na me desina ma wose bo fa kebake kaagen Gyerusalem ya, mɔna ma te desina ma wose fa yeɲ mɔ lee de Gbɛɲgyoo Yesu yele man.” ¹⁴ Da te tale kyɛɛkee wa agyueɲ ya, mena dɔɔ de tina e yela te de yakowɔ nyi, “Wurubuaɛ gbagba waa yɛɛ ɔ kegyaebii.”

¹⁵ Da ke kyaa botɔɔ kyomii nɛ, da moo da wose te de laɲa Gyerusalem. ¹⁶ Kristotena baɲ bɔɔ lee Kaesaria nɛ man baale sila daa, te ba moo daa gyu Masɔne ɲon ɔ ba lee Saiporɔse donɔɔ man nɛ dɛɛ. Masɔne kei yɛɛ walaɲ ɲon ɔ be wulaa lɛɛ Kristo di leenaɲ kewalaɲ keɲ.

Pɔɔl kagyoo Gyerusalem donɔɔ man

¹⁷ De ka gyoo Gyerusalem donɔɔ man nɛ, Kristotena baɲ be kyaa botɔɔ nɛ lɛɛ daa nideli.

¹⁸ Ke tɛɛ naa keɲ nɛ, daa na Pɔɔl gyuuwɔ ka do

Gyemisi nɔɔ. De ke gyu keŋ na ɔsom kegyiise ban pou kyaa botɔɔ. ¹⁹ Pɔɔl doo wɔ nɔɔ te ɔ yako wɔ kpene kamase keŋ Wurubuaɛ be tɛɛ ɔ doo yɛɛ balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya man nɛ. ²⁰ Be ke nyii nombia ŋan taŋ nɛ, be popou lese Wurubuaɛ yele. Te be yako e nyi, “Kegyia Pɔɔl, ŋgba n naa mena keŋ Gyudatena burum be lɛɛ Kristo nombia ŋan di, mɔna be sɛɛ be dana Wurubuaɛ mmaraase ŋan ɔ be yeli Mosesi be ŋmarase see nɛ man nideli. ²¹ Be te nyii n nombia nyi, n na wola Gyudatena ban pou be kyaa balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ tɛɛle doo nyi, baa tina Wurubuaɛ mmaraase ŋan ɔ be yeli Mosesi be ŋmarase see nɛ doo kedi yela. Be na kara ba bia baala wose ya, te be na sila de naanaɔ benen nombia ŋan bela ya. ²² Kei na sena yaa dɛɛ yɛɛ baa, de yɛɛ sena baa nyii nyi n te koŋ kebo. ²³ Mena doo yɛɛ kpene keŋ dɛɛ yako neŋ nɛ. Balan banaara baale kyaa de gyan kebo keŋ boɔ kaŋ ntam. ²⁴ Gyu ke kpu na balan banaara kewɔ na ɛ ka gberaa ɛ wose, na n ke to kom keŋ baa gyoo nɛ, na baa nyin tale tisi ba nyeeya. N yɛɛ mena na, walaŋ kamase waa naa nyi nombia ŋan pou boɔ yako lee n wose man nɛ te yɛɛ ampaŋ ya. Mɔna baa naa nyi nyan gbagba mɔ n ne di Wurubuaɛ mmaraase ŋan ɔ be yeli Mosesi be ŋmarase see nɛ doo nideli. ²⁵ Balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya te boɔ lɛɛ Yesu di nɛ doo, da te ŋmarase tɔne yelee wɔ te de yako wɔ kpene keŋ doo bake see nɛ nyi be na di bane dɛɛ weenɛɛ ya. Be na di fatabo ya te be na di wonembu ŋon ba te kara ɔ nyee pete ɔ ba yem nɛ ya. Nɛnɛɛ baa lese ba wose lee kafon nombia

man.” ²⁶ Mena dɔɔ tɛɛ kena keŋ na, te Pɔɔl moo balan banaara ban, te be gyuuwɔ kegberaa ba wose. Te ɔ gyuu Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man ka see wee keŋ ba wose kegberaa keŋ gyae ke tan, na wee keŋ be man walaŋ kamase waa fa Wurubuarɛ kedi.

Ba kekyaŋ Pɔɔl

²⁷ Weeya nyetooro ŋan kɛɛ benaa keŋ nɛ, Gyudatena baale ban bɔɔ lee Esia tɛele man nɛ naa Pɔɔl Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man. Te be feefuwɔ do balan dikpii keŋ bɔɔ gyanɛe botɔɔ nɛ te be kyaŋa e, ²⁸ te be fae yeesa nyi, “Iseraetena ɛ kaa kyɔ daa, balee kei yena walaŋ ŋon ɔ dɔŋ yenaŋ kamase ɔ na wola balan pou nombia tia de balan na Wurubuarɛ mmaraase ŋan ɔ be yeli Mosesi be ŋmarase see fa daa nɛ, na Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ. Lee kenan wole koran na, ɔ ta mo balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ kɔŋ Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man mo ayimɛɛ kaa buraa ke.” ²⁹ Keŋ dɔɔ bɔɔ yako mena yena nyi, na be wulaa naa Efeso baale ŋon bɛɛ baake e nyi Tirofimuse nɛ, na Pɔɔl dɔŋɛɛ donɔɔ keŋ man, mena dɔɔ na ban gyen nyi Pɔɔl ta mo e gyu Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man.

³⁰ Botɔɔ te donɔɔ keŋ pou sinjiwɔ te balan yeuwɔ lee yenaŋ kamase kɔŋ kaa kyaŋ Pɔɔl te be wɔŋɛe e lee Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa keŋ man. Karatetee dokolon te be kyaŋa ka asima ŋan pou tɔ. ³¹ Be kɛɛ gyae baa ko e nɛ, te tiila ke tunja Romantena yoonɔotena siamante ŋon nyi, Gyerusalem donɔɔ keŋ pou te sinji.

³² Debokenaŋ man te ɔ moo yoonɔɔtena kegyiise na yoonɔɔtena baale, te be yeuwɔ gyuu balan dikpii kenŋ gyan. Balan ban kena siamante ŋon na yoonɔɔtena ban ne, te be tinaa Pɔɔl ketuku yela. ³³ Be siamante ŋon gyuu Pɔɔl gyan te ɔ ke kyaŋa e te ɔ yakowɔ nyi baa mo agbaraagbaraase ala bake e. Kenŋte ɔ boose wɔ nyi, “Amɔte yena balee kei, te wonŋ yaa ɔ yɛwɔ?” ³⁴ Balan ban baale ne yako nombii dokolonŋ na baale mo ne yako ŋaale kpoo. Botɔɔ kee wosi dɔɔ, yoonɔɔtena siamante ŋon ta gyenŋ nombia ŋan nyee na ŋe nawɔɔ ya, mena dɔɔ ɔ yako ɔ tewulɛɛ banŋ nyi baa mo e gyuu ba dekyae man. ³⁵ Be ka mo e kelii botɔɔ kenŋ beɛ mo gyenŋ gyoo deni kenŋ man ne, balan ban sia keyɛɛ dɔɔ yoonɔɔtena banŋ gate Pɔɔl seele adido. ³⁶ Na balan ban be silana wɔ ne, ne fae yeesa nyii, “E ko e.”

³⁷ Be keɛ gyae baa mo Pɔɔl gyoo yoonɔɔtena banŋ dekyae kenŋ man ne, ɔ yako yoonɔɔtena siamante ŋon nyi, “Mɛɛ gyae maa yako nenŋ nombii daale.” Te ɔ boose Pɔɔl nyi, “N ne nyii Giriki dei?” ³⁸ “Na nyanŋ yena Igyipite baale ŋon n be kyaa koro senŋ tia kegyiise te n ba mo awudiina kakponŋe banaara (4,000) sila n wose gyuu kefula man ne yee?” ³⁹ Te Pɔɔl tiranɔɔ fa e nyi, “Koa, me yɛɛ Gyuda baale e te ba lola manŋ bo Silisia tɛɛle man. Ma lee Tasuse donɔɔ kenŋ ke dana yele ne man. Waaseda, fa manŋ gbɛɛ na maa kolosi fa balan banŋ.” ⁴⁰ Te yoonɔɔtena siamante ŋon faa e gbɛɛ nyi waa kolosi. Mena dɔɔ Pɔɔl senawɔ botɔɔ kenŋ beɛ mo gyenŋ gyoo deni kenŋ man ne, te ɔ gyinaa ɔ nyinŋmaa adido nyi baa wu

be nɔɔ na baa tei e. Balan̄ ban̄ ke wu be nɔɔse nɛ, te Pɔɔl kolosiwɔ Hiburu dei man fa wɔ.

22

¹ Ken̄te Pɔɔl kolosiwɔ lese ɔ nɔɔse nyiaa, “Me tebia na me kyaa, ε tei man̄.” ² Be ken̄yii ɔ kekolosi na wɔ Hiburu dei man nɛ, be wuu be nɔɔse te botɔɔ yɛwɔ diin̄. Te Pɔɔl yakowɔ nyi, ³ “Me yɛɛ Gyuda baale e te ba lola man̄ bo Tasuse Silisia tɛele dɔɔ mɔna be kɛele man̄ bo Gyerusalem donɔɔ man̄ kɛbo, Na me yɛɛ Gamaleli tobaale e. ɔ kɛele man̄ nideli de naanaɔ ɔsom amanberɛ gbɛɛ man te me yase me sia mo ma wose lɔ Wurubuarɛ dɔɔ n̄gba mena ken̄ ε man walañ kamase ne yɛɛ gyen̄ nɛ. ⁴ Me naase ban̄ be dɔñ de Gben̄gyoo Yesu nyeedon̄ gbɛɛ kei dɔɔ nɛ diyem nideli ken̄ nyi be baale koran̄ yekeewɔ, te me kyaña be man ala na baala pou ketɔ deni. ⁵ Sae kegyia na nombiadiira kegyiise baa di adansɛɛ nyi kpene ken̄ mɛɛ yako nɛ yɛɛ anokoare. Nawolo nyi me lɛɛ tɔna koran̄ lee be gyan̄, n̄an bɔɔ n̄marase fa be tebia Gyudatena ban̄ be kyaa Damasekuse nɛ, te me gyuuwɔ me kaa kyan̄ Kristotena ban̄ be kyaa botɔɔ nɛ, na maa do wɔ akyakaase kɔñ Gyerusalem na baa wɔñ ba den̄ela.

Pɔɔl kekolosi lee ɔ kekyɛɛkee wose man

⁶ Ken̄te Pɔɔl yakowɔ nyi, ma keta gyu ka benaa Damasekuse donɔɔ ken̄ na weese ta sen̄ dɛɛ. Karatetee dokolon̄ te ken̄man̄ee dinaa daale lee adido kaa n̄maale pole kilisi man̄. ⁷ Kara man̄ lɔ tɛele man te me nyii nɔɔwoya n̄aale ne bɔɔse

man nyi, 'Sool! Sool! Weera te n ne naase man diyem?' ⁸ Te me boose e nyi, 'Nyan amote nonan me Gbenjyoo?' Te o tiranoo nyi 'Man Yesu Nasarete baale non n ne naase diyem ne.' ⁹ Balan ban daa na wo donene ne naa kenmanee ken, mona be te nyii noowoya nan be kolosi na man ne man ya. ¹⁰ Me boosewo nyi, 'Won te maa yee me Gbenjyoo?' Te de Gbenjyoo yako man nyi, 'Koro gyu Damasekuse. Botoo te baa yako nen kpene kamase ken Wurubuarɛ ne gyae nyi n ke yee.' ¹¹ Kenmanee dinaa ken yela me sia yeleewo, mena doo balan ban daa na wo don ne, kyan na man me nyinmaa man gyu ka gyoo Damasekuse donoo man.

¹² Balee nolo non bee baake e nyi Ananiase ne konawo kaa kee man. O yee walan non o ne yee Wurubuarɛ, te o ne di Wurubuarɛ mmaraase nan doo nideli, te Gyudatena ban pou be kyaa Damasekuse ne ne bu e nideli. ¹³ O konawo kaa sen me gyan te o yakowo nyi, 'Me doo Sool, gyusu n sia na n kena.' Debokenan man te me sia gyusuwo te me naa e. ¹⁴ Te Ananiase yako man nyi, 'De naanao Wurubuarɛ lese na nen nyi nya gyen kpene ken o ne gyae nyi nya yee, na n kena o walan non o gbene nen tenɛ Wurubuarɛ siaman ne, na n ke nyii o noowoya. ¹⁵ Nawolo nyi nyan ne gyae la n ke di o wose man adanse fa balan pou lee kpene ken n be naa, na kpene ken n be nyii lee o wose man ne. ¹⁶ Nene won yaa n ne daa? Koro sen na n ke yela baa so nen Wurubuarɛ lon na n ke fane de Gbenjyoo Yesu yele man, na Wurubuarɛ ke gberaa nya ayimee lee n wose man.'

*Pɔɔl yako Wurubuarɛ nombia balan ban ba te
yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ man*

¹⁷ Kenɛte Pɔɔl besewɔ gyina ɔ kekolosi dɔɔ nyi, deban ken mɔɔ bese gyu Gyerusalem te mɔɔ gyu Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa ken man me kaa fane nɛ, me naa kolo na me sia nɔgba doseɛ man nɛ. ¹⁸ Keman te me naa de Gbenɔgyoo Yesu te ɔ yako man nyi, ‘Yɛɛ bilen na n ka lee Gyerusalem debokeiman! Nawolo nyi, balan kɛwɔ be gyae baa lɛɛ nya adanseɛ ken n ne dii lee ma wose man nɛ di ya.’ ¹⁹ Kenɛte me tiranɔɔ nyi, ‘Me Gbenɔgyoo, balan kɛwɔ gyen nyi me gyuu Gyudatena ɔsom denɛɛ man donɔɔ kamase man, ke kyanɛe balan ban bɛɛ lɛɛ nen di nɛ, te me tuku wɔ. ²⁰ Te deban ken bɛɛ ko Sitifin nɔn ɔ be di n wose man adanseɛ nideli nɛ, na ma senɛɛ botɔɔ mɛɛ do wɔ kakyen, te man koran kɛɛ na ba kegbase dɔɔ.’ ²¹ Te de Gbenɔgyoo yako man nyi, ‘Ta! Maa kpila nen lemlem, balan ban ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ gyan.’ ”

²² Balan ban tei e kelii deban ken ɔ be kolosi nombia kenja pou tan nɛ. Botɔɔ te be fae yeesa nyi, “ɛ ko e! ɛ ko e! ɔ tekaboena nyi waa kyaa tɛɛle kei dɔɔ ya.” ²³ Na bɛɛ fae yeesa, te ba kpee ba kegbase na bee fili na adido na be funji anasa gyu adido. ²⁴ Mena dɔɔ yoonɔɔtɛna siamante nɔn faree ɔ tewulɛɛ ban nyi, baa mo Pɔɔl gyu yoonɔɔtɛna dekyae ken man na baa kebii e dambiise na baa boɔse e kpene ken dɔɔ balan ne fae yeesa ɔ dɔɔ mena. ²⁵ Ba ke bake e baa tuku e nɛ te Pɔɔl boɔse yoonɔɔtɛna kegyia nɔn ɔ senɛɛ botɔɔ nɛ nyi, “Gbɛɛ doo nyi ya tuku

Roman bu dalolasa ñon ε te di ɔ nombia na ε ke bu e fɔɔ yee?"

²⁶ Yoonɔɔtena kegyia ñon ke nyii nombia keña ne, ɔ korowɔ gyu yoonɔɔtena siamante ñon gyan ke yako e nyi, "Won yaa ε ne gyae ε ke yεε ne? Balee kei yεε Roman bu dalolasa e o!"

²⁷ Yoonɔɔtena siamante ñon gyuu Pɔɔl gyan ke bɔɔse e nyi, "Yako man, n yεε Roman bu dalolasa e?" Keñte Pɔɔl tiranɔɔ nyi, "Ayi me yεε Roman bu dalolasa e."

²⁸ Botɔɔ te yoonɔɔtena siamante ñon yakowɔ nyi, "Man tɔɔ kom dinaa pɛte ma bese Roman baale." Te Pɔɔl mɔ yako e nyi, "Man dɔɔ me yεε Roman bu dalolasa e."

²⁹ Mena dɔɔ ban nafɔ bɔɔ yeli baa bɔɔse e nombia ne, tuuwɔ lee ɔ gyan bilen. Deban keñ yoonɔɔtena siamante ñon gbagba be naa nyi Pɔɔl yεε Roman bu dalolasa e te bɔɔ do e akyakaase ne, gyakolon gyoo e.

Be kamo Pɔɔl gyu donɔɔ kegyiise siaman

³⁰ Yoonɔɔtena siamante ñon gyaewɔ waa gyan kpene keñ kitii dɔɔ Gyudatena ne kara Pɔɔl nɔɔse ne nideli, mena dɔɔ tεε kena ne ɔ yela ba lese Pɔɔl akyakaase ñan, te ɔ yela Wurubuare saese kegyiise na donɔɔ kegyiise pou gyanɛewɔ, te ɔ moo Pɔɔl kaa señ be siaman.

23

¹ Pɔɔl kεε kegyiise ban bɔɔ gyanɛe ne sia gbεε te ɔ yakowɔ nyi, "Me tebia Iseraetena, me konɔɔ bee bu man fɔɔ gbεε kamase man ya, nawolo nyi me kyaawɔ nideli Wurubuare siaman kaa lii nan gyen." ² Botɔɔ te Wurubuare sae kegyia

Ananiase faewo do ban ba senɛɛ benaa na Pɔɔl nɛ nyi, baa gyɔ e ɔ nɔɔ gbɛɛ. ³ Kenɛte Pɔɔl mɔ yako e nyi, “Wurubuare waa gyɔ nyan mɔ. Kɛɛ ɔ ke kyaa botɔɔ nɔɔba deni dekyan ken bɔɔ gyilaa ke wɔle wolom nɛ. N kyaa botɔɔ n na mo mmaraa di me nombia, mɔna nyan gbagba mɔ n ta fom Wurubuare mmaraa, nɔɔba n be fae do wɔ nyi baa gyɔ man nɛ.” ⁴ Botɔɔ te balan ban ba senɛɛ benaa na Pɔɔl nɛ yakowo nyi, “Wurubuare sae kegyia yaa n na tee nɛ!” ⁵ Kenɛte Pɔɔl tiranɔɔ nyi, “O me tebia, me ta gye nyi nɔn yena Wurubuare sae kegyia nɔn ya. Nawolo nyi Wurubuare nombia anmarasen see ne yako nyi, ‘E na kolosi walan nɔn ɔ ne di balan dɔɔ nɛ wose man nombiikum ya.’ ”

⁶ Te Pɔɔl kena nyi balan ban baale yɛɛ Saduki-itenawo te baale mɔ yɛɛ Farasiitenawo nɛ ɔ fae yeesa nyi, “Me tebia, me yɛɛ Farasii baale e, te me kya mɔ yɛɛ Farasii baale e. Ken dɔɔ bee di me nombia yena nyi, me sia gyakaa nyi ban bɔɔ yem nɛ baa fon lee yen man.” ⁷ ɔ ke yako mena nɛ, kale gyoo Sadukiitena na Farasiitena ban man te dikpii ken kpasewo akpen ala. ⁸ Nawolo nyi Sadukiitena ne yako nyi yen wɔle kefon be kyaa bela ya, yaa Wurubuare kpilala na felinkumɛɛ be kyaa ya, mɔna Farasiitena ne lɛɛ kenja pou di nyi ne kyaa. ⁹ Kale dinaa daale gyoo wɔ, kenɛte Gyudatena mmaraa wolala ban be yɛɛ Farasiitenawo nɛ, man baale korowo sen kenken nyi, “Da te naa dukum ken balee kei be yɛɛ ya! Mberem Wurubuare felin yaa Wurubuare kpilale nɔlo kolosila na e.” ¹⁰ Kale ken nɔɔ ke

yεε don nε, yoonootena siamante non yeewo nyi mberem baa tirii Pool kpetekpetekpete. Mena doo o faewo do o yoonootena ban nyi baa leo Pool don man lee balan ban gyan, na baa mo e gyu ba dekyae man.

¹¹ Wee kenan nelim nε, de Gbenjyoo Yesu konawo kaa sen Pool gyan yako e nyi, “Nyin konoo! Na yee ya! Mena ken n be di ma wose man adanseε Gyerusalem kebo nε, mena mo te kaboena nyi nya di ma wose man adanseε Roman donoo man.”

Ba kebake Pool nyee man apam

¹² Tεε kena nebo nε, Gyudatena baale gyanewo mo agyuen. Be kana ntam nyi be noo be gyae ke daa weenε yaa lon ya kelii deban ken baa ko Pool. ¹³ Balan ban boo mo Pool wose man agyuen kum kei kela balan sonola (40). ¹⁴ Te be gyuu Wurubuare saese kegyiise na donoo kegyiise ban gyan ke yako wo nyi, “Da te kan ntam nyi, de noo be gyae ke daa kolo ya, kelii deban ken dεε ko Pool. ¹⁵ Mena doo emε na nombiadiira ban ε kpila gyu Romantena yoonootena siamante non gyan ka sola e na waa mo Pool kon ε gyan. ε gyu ka beo e nyi ε ne gyae ε ka gyoo Pool nombia nan man nideli, mona nyi o fa gbεε nyi baa mo e kon na, da te desina da wose nyi dεε koe e gbεεnaa man.”

¹⁶ Pool wa agbelebii nyii nombii kei na, te o korowo gyu yoonootena ban dekyae man ke bo Pool amandεε. ¹⁷ Kenε Pool baake yoonootena ban man kegyia nolo te o yako e nyi, “Mo tobaalebii kei gyu yoonootena siamante non gyan, nawolo

nyi ɔ dana nombii daale waa yako e.” 18 Te ɔ moo tobaalebii ñon gyu yoonɔotena siamante ñon gyan te yoonɔotena kegyia ñon yako e nyi, “Pɔɔl ñon ɔ doo deni man ne kpila la baake man te ɔ yako man nyi maa mo tobaalebii kei kɔn n gyan, nawolo nyi ɔ dana nombii daale waa yako neñ.” 19 Yoonɔotena siamante ñon kyanja bu ñon nyinmaa man te ɔ mo e lee yenan boose e nyi, “Won te n dana n ke yako man?” 20 Ken te bu ñon tiranɔ nyiaa, “Gyudatena kegyiise te ye nɔɔdokolon nyi baa sola neñ na n ke yela Pɔɔl ke gyu kena wɔ kyoo. Baa beo neñ nyi be gyae baa gyoo ɔ nombia ñan man nideli. 21 Na see ya nawolo nyi balan kela sɔnola ken ba yoe gbɛnaa man be daa Pɔɔl. Ba te kan ntam nyi be nɔɔse be gyae ke daa kolo ya kelii deban ken baa ko Pɔɔl. Ban tan desina ba wose tan, nyan yaa bee gyeki.” 22 Te yoonɔotena siamante ñon lo tobaalebii ñon gbɛ te ɔ faree e nyi, “Na yeli ñolo ke nyii nyi, n te kaa yako man mena nombia kenja ya.”

Be kalese Pɔɔl gyu Kaesaria donɔɔ man

23 Mena doo yoonɔotena siamante ñon baake ɔ yoonɔotena kegyiise ban man balan bala te ɔ yako wɔ nyi, “E gyae yoonɔotena sɔnonon akpen ala (200) na yoonɔotena ban be kyaa deekyonse ne sɔnotooro na kufu (70), na yoonɔotena ban be mo apiase yokii ne sɔnonon akpen ala (200). Baa desina ba wose na baa koro nelim deban kadaalete man gyu Kaesaria. 24 E gyae deekyon fa Pɔɔl na e ka mo e ka do gyoo Felisi ñon ɔ ne kee botɔ tɛele doo ne nyinmaa man wosefɛren

man.” ²⁵ Te yoonɔotena siamante ñon ñmarase tone fa wɔ nyi.

²⁶ “Mañ Klaudiuse Lisiase ne ñmarasena tone kei mee yelee nyan gyoo kpaakpaa Felisi. Mɛɛ do nen nɔɔ. ²⁷ Gyudatena kyanana balee kei nyi baa ko e, te ma moo me yoonɔotena te de gyuuwɔ ke lɛɛ e, nawolo nyi me naawɔ nyi ɔ yɛɛ Roman bu dalolasa e. ²⁸ Me gyaewɔ maa gyeñ kpene keñ dɔɔ bɔɔ mo nombiakumɛɛ gyakaa ɔ dɔɔ, mena dɔɔ ma moo e gyu ban gbagba be kegyiise siaman. ²⁹ Botɔɔ te me naawɔ nyi, nombia ñan bɔɔ mo gyakaa ɔ dɔɔ nɛ, yɛɛ ba mmaraase nombia ña, mɔna ma te naa kpene keñ ɔ be yɛɛ keñ kaboena nyi baa ko e yaa baa kyan e tɔ deni ya. ³⁰ Te ba ke yako man nyi Gyudatena baale te bake ɔ nyee man nyi baa ko e nɛ, debokenañ man te me yɛɛ ma agyueñ nyi maa mo e kɔñ n gyan. Te me yako ban ban na e dana nombia nɛ nyi baa mo be nombia kɔñ n gyan na be kaa gyoo ñe man. Me nɔɔ te si.”

³¹ Mena dɔɔ yoonɔotena ban yɛɛwɔ ñgba mena keñ be kegyia ñon be faree wɔ nyi baa yɛɛ nɛ. Ba moo Pɔɔl nelim kenañ menɛɛ te be keliwɔ Antipatirise donɔɔ man. ³² Tɛɛ kena nɛ, yoonɔotena ban be dɔñ na be nawɔɔ nɛ, besewɔ gyu be dalee man, te ban bɛɛ kyaa dɛɛkyɔñse nɛ moo e lan. ³³ Be ka gyoo Kaesaria donɔɔ man nɛ, ba moo tone keñ fa gyoo Felisi te ba moo Pɔɔl do ɔ nyinmaa man. ³⁴ Gyoo ñon kala tone keñ te ɔ bɔɔse Pɔɔl nyi, tɛɛle kei yenañ wonɗi man yaa n leewɔ. Gyoo ñon ke nyii nyi ɔ lee Silisia tɛɛle man nɛ, ³⁵ ɔ yakowɔ nyi, “Deban keñ balan ban

εμεε na wɔ be nyiη nombia de kɔη ne, na maa nyii n nɔwɔya.” Te ɔ yakowɔ nyi baa mo Pɔɔl gyu gyoo Herode dekpanalan dinaa ken man na baa gyee e.

24

Be kedi Pɔɔl nombia gyoo Felisi gyan

¹ Weeya anɔη wɔle ne, Wurubuare sae kegyia Ananiase na donɔɔ kegyiise baale na Lɔya ηon bεε baake e Tɛtulɔse ne gyuu Kaesaria ke tɔlεε be nɔwɔya fa gyoo Felisi lee Pɔɔl wose man.

² Botɔɔ te be baake Pɔɔl kɔη. Kenɛte Tɛtulɔse tɔlεε ɔ nɔwɔya lee Pɔɔl wose man nyi, Gyoo kpaakpaa, de te nyiη wosefεeren kyare n gyoori kedi kei man. Nawolo nyi nyansa ken n ba mo di gyoori ne, te desina abɔɔ burum de tεele kei dɔɔ.

³ Gyoo kpaakpaa Felisi, yenan kamase na gbεε kamase man na, de sia ta gye abɔɔ nya ayεen fa daa kenɔ dɔɔ, mena dɔɔ dεε do nen nɔɔ nideli.

⁴ Mɔna me bεε gyae maa wɔlεε n deban bela ya, mena dɔɔ mεε sola nen bo, nyiη konɔɔ na n ke tei daa kyomii. ⁵ “Da gyeη nyi balee kei yeε tεele yeleere e. ɔ te loo nombia do Gyudatena ban be kyaa tεele kei dɔɔ pou ne, te ɔ yeε Nasaretana ɔsom siamante mɔ e. ⁶⁻⁷ Nafɔ ɔ gyaewɔ waa mo ayimεε tina Wurubuare ɔsom deni dinaa ken mɔ, te de kyanɔ e. Daa gyaewɔ nyi nafɔ dee di ɔ nombia daa gbagba da mmaraa gbεε, mɔna yoonɔɔtena kegyia Lisia kaa lεo e don man lee de nyinmaa man, te ɔ yako daa nyi daa ban daa na Pɔɔl dana nombia ne, dεε mo kɔη n gyan.

⁸ Akpaa n bɔɔse e ɔ nɔwɔya na, nyan gbagba n

kena nyi njan pou dɔɔ yako lee ɔ wose man ne, doo na ke gbɛɛ.” ⁹ Te Gyudatena mɔ moo be nɔɔ do nyi mena nombia njan dɔɔ yako lee ɔ wose man ne, doo na ne gbɛɛ.

Pɔɔl kekolosi lese ɔ nɔɔse

¹⁰ Gyoo Felisi ke fa Pɔɔl gbɛɛ nyi waa kolosi ne, Pɔɔl tɔlee ɔ nɔɔwoya nyi, “Ma gyen nyi n ne di nombia tɛele kei dɔɔ te yɛɛ gyen ya. Mena dɔɔ dana man gyon nɔɔba mɛɛ kolosi maa lese me nɔɔse fa nen ne. ¹¹ Nyan gbagba n gyoo ke man na, n kena nyi weeya kufu ala yaa nɔɔba mɔɔ gyu Gyerusalem me kaa som ne. ¹² Te balan ban daa na wɔ be nyim ne, te naa daa na nɔlo ke lee anmaaren Wurubuarɛ ɔsom deni dinaa ken man ya. Ba te naa man nyi maa loo nombia do balan Gyudatena ɔsom deni man, yaa yenan daale ya. ¹³ Te bɔɔ gyae baa tale gyɔ be konɔɔ na baa sen kolo dɔɔ wola nyi nombia njan bɛɛ mo gyakaa me dɔɔ ne yɛɛ ampan ya. ¹⁴ Mɔna ma te sɛɛ nyi, mɛɛ som de naanaɔ Wurubuarɛ lee de Gbenɔgyoo Yesu gbɛɛ ken ban ne yako nyi ke yɛɛ ɔsom kum ke ne man. Te mɛɛ lee kpene kamase ken bɔɔ nmarase do Wurubuarɛ mmaraase njan ɔ be yeli Mosesi be nmarase see ne, na Wurubuarɛ akpenkpenɔgyɔɔra tɔna man ne di. ¹⁵ Me loo gyakaa Wurubuarɛ nombii dokolon kei dɔɔ nyi, yen wɔle na, balan kpaakpaa na balan kumɛɛ pou baa fon lee yen man nɔɔba mena ken ban mɔ loo gyakaa ne. ¹⁶ Mena dɔɔ mɛɛ yɛɛ kakyen wee kamase na maa yɛɛ kpene ken me konɔɔ be gyae ke bu man fɔɔ Wurubuarɛ na balan siaman ya.

17 Me ka lee Gyerusalem donoo man kulu-tooneŋ burum wole ne, ma besewo koŋ botoo te ma moo koba na aboo kona me tebia Gyudatena ban na baa mo fa ayematena, te me faa Wurubuaɛ mo kedi. 18 Deban kei man te be naa maŋ Wurubuaɛ osom deni dinaa keŋ man na ma te gberaa ma wose taŋ, na balan dikpii mo be kpue na maŋ ya, te gidigidi mo te koŋ botoo ya. 19 Mona Gyudatena baale ban boo lee Esia teele doo ne koŋawo botoo. Ban te nafa kaboena nyi baa koŋ n siaman kebo, na nombii keŋ doo na dee gyoo ke man. 20 Te n gyae mo na, yela ban ba seŋee kebo ne ke yako dukum keŋ boo naa lee ma wose man deban keŋ boo kyan maŋ gyu donoo kegyiise ban gyan ne. 21 Nombii dokolon keŋ moo gyoo me konoo yako be siaman yena nyi, ban boo yem ne baa bese foŋ lee yeŋ man bela. Mena nombii kei doo te bee di me nombia gyen ne.”

22 Botoo te Felisi non o wulaa o gyen de Gbengyoo Yesu nyeedon gbɛɛ keŋ wose man nombia nideli ne, tuu nombia kedi wee keŋ see wee wole. Keŋte o yakowo nyi, “Wee keŋ yoonootena kegyia Lisiase non de koŋ na, maa di n nombia keŋa.” 23 Keŋte o yako yoonootena kegyia non boo mo Pool do o nyinmaa man ne nyi waa keɛ o doo nideli, be naa seŋ o doo bein ya. Mona waa fa o tebia gbɛɛ baa fa e kpene kamase keŋ ne hia e.

24 Ke di weeya ala naale ne, Felisi na o weele Durusila non o yee Gyuda alo e ne koŋawo botoo. Keŋte Felisi yela Pool koŋawo kaa kolosi fa wo, te Pool kolosiwo lee Kristo Yesu keleeɛdi wose man.

²⁵ Pɔɔl ke gyakaa ɔ ne kolosi lee abɔɔ ŋan tenɛɛ na deeli keyɛɛ, na wose dɔɔ kedi na mena ken Yesu waa di balan pou nombia wee daale nɛ, gyakolon gyoo Felisi te ɔ yakowɔ nyi, “Tekaboe mena ta pɛ, me nyin ma wose na maa baake nenj bela.” ²⁶ Na ɔ sia gyakaa nyi Pɔɔl waa fa e kɔba na waa tina e yela mena dɔɔ ɔ kyaa ɔ kyaa na, ɔ te baake Pɔɔl kolosi na e. ²⁷ Kulutoonɛnse ala wɔle nɛ, Pokiuse Fesituse kaa dii gyoori gyoo Felisi nawɔɔ man. Mɔna ken Felisi ne gyae waa yɛɛ Gyudatena deeli dɔɔ, ɔ ta lese Pɔɔl lee deni man ya.

25

Gyoo Fesituse kedi Pɔɔl nombia

¹ Fesituse ke kɔn tɛɛle ken dɔɔ ɔ ne di gyoori nɛ, ka weeya atooro wɔle na ɔ leewɔ Kaesaria gyu Gyerusalem. ² Botɔɔ te Wurubuare saese kegyiise na Gyudatena ɔsom kegyiise moo Pɔɔl nombia ŋan ban kpa ɔ be yɛɛ nɛ kaa see ɔ siaman. ³ Ba sola Fesituse nyi waa wii wɔ na waa yela baa lese Pɔɔl kɔn Gyerusalem nawolo nyi, na ba te bake ba nyeeman nyi de kɔn mena na baa yo gbɛɛnaa man na baa deke e ko. ⁴ Kenje Fesituse tiranɔɔ nyi, “Pɔɔl waa doo deni man Kaesaria botɔɔ, nawolo nyi man gbagba maa gyu botɔɔ weeya ala kenja man. ⁵ Akpaa nyi ɔ te yɛɛ nombiikum daale na ɛ yela ɛ kegyiise baale ke sila man gyu Kaesaria na be kaa wola dukum ken ɔ be yɛɛ.”

⁶ ɔ ke kyaa be gyanj weeya gyanaara yaa kufu nɛ, ɔ korowɔ gyu Kaesaria. Ke tɛɛ kena nɛ,

ɔ baake nombia ɲan te ɔ yela ba moo Pɔɔl kɔŋ be siaman. ⁷ Pɔɔl ka betaa bɛɛ lee pɛ, te Gyudatena ban bɔɔ lee Gyerusalem nɛ kaa senawɔ kilisi e te be fiaseɛ bɛɛ mo nombiakumɛɛ dinaana gyakaa ɔ dɔɔ, mɔna be te nyiŋ nombii keŋ baa sen ke dɔɔ wola nyi ɲe yɛɛ ampaŋ ya. ⁸ Pɔɔl kolosiwɔ lese ɔ nɔɔse nyi, “Ma te yɛɛ nombiikum kamase tia Gyudatena mmaraase yaa Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ ya. Ma te yɛɛ nombiikum tia Romantena gyoo dinaa mɔ ya.” ⁹ Fesituse gyaewɔ waa yɛɛ Gyudatena deeli mena dɔɔ, ɔ bɔɔse Pɔɔl nyi, “N ne gyae n ke sila maŋ gyu Gyerusalem na me kaa di n nombia ɲan botɔɔ?” ¹⁰ Keŋte Pɔɔl tiranɔɔ nyi, “Gyoo dinaa Kaesa nombia dedii dekpaŋalaŋ man yaa ma senɛɛ nɛ. Mena dɔɔ kebo te kaboena nyi baa di me nombia. Nyaŋ gbagba n gyen nideli nyi ma te yɛɛ Gyudatena dukum kamase ya. ¹¹ Akpaa ma te yɛɛ dukum keŋ kaboena nyi baa ko man na, baa tale ko maŋ, mɔɔ ne bɛɛ ya. Mɔna akpaa nyi nombia ɲan bɛɛ mo gyakaa me dɔɔ yɛɛ akereɛ ɲa na, ɲolo be gyae waa tale mo maŋ do be nyiŋmaa man nyi baa ko man ya. Akpaa nne te doo na mɛɛ sola neŋ bo, mo maŋ gyu Roman gyoo dinaa ɲon gyaŋ.” ¹² Gyoo Fesituse na ɔ kegyiise ban ka lee yenaŋ kolosi na dɔŋa taŋ nɛ ɔ kaa tiranɔɔ nyiaa, “Gyoo dinaa Kaesaria gyaŋ te n ne gyae baa di n nombia, mena dɔɔ ɔ gyaŋ te n ke gyu.”

Fesituse kekolosi na gyoo Agiripa

¹³ Ke di weeya ala nɛ, gyoo Agiripa na ɔ deesi Bɛɛnise kɔŋawɔ Kaesaria kaa do Fesituse nɔɔ. ¹⁴ Be ke di weeya ala ɲaale botɔɔ nɛ, te

Fesituse moo Pɔɔl nombia ɲan see gyoo Agiripa siaman e nyiaa, “Tobaale ɲolo kyaa kebo kei ɲon gyoo Felisi be yeli ɔ be dɔɔ deni man, ¹⁵ te debaɲ keɲ mɔɔ gyu Gyerusalem ne, Wurubuare saese kegyiise na Gyudatena ɔsom kegyiise moo nombia gyakaa ɔ dɔɔ te be yako maɲ nyi maa bu e fɔɔ. ¹⁶ Mɔna me yako wɔ nyi, daa Romantena kee yeɛ yena nyi, akpaa balan bala de nyiɲ nombia te da te gyaɲee ta wɔ na baa lese be nɔɔse ya na, de bee bu fɔɔ ya. ¹⁷ Te daa na wɔ ke kɔɲ kebo ne, ma te kyaa nombia ɲan dɔɔ kyare ya, mɔna tee kena ne, me baake nombia ɲan te me yela ba lese balee ɲon kɔɲ. ¹⁸ Te balan baɲ ɲon na wɔ be nyim ne korowɔ tɔlee be nɔɔwoya. Nombiakumee ɲan maɲ ba gyueɲ nyi nafa baa yako lee ɔ wose man ne, na ɲan gba te be yakowɔ ya. ¹⁹ Mɔna baɲ na Pɔɔl lee dɔɲa aɲmaareɲ bo lee be Wurubuare ɔsom wose man, na balee ɲon bee baake e nyi Yesu ɲon ɔ ba yem te Pɔɔl ne gyɔ ɔ konɔɔ yako nyi ɔ delena ne wose man. ²⁰ Na mɔɔ gyeɲ mena keɲ maa gyoo nombia keɲa dinɔɔ man ya, mena dɔɔ me boɔse Pɔɔl nyi waa see gyu Gyerusalem na be kaa di ɔ nombia botɔɔ? ²¹ Mɔna Pɔɔl solawɔ nyi baa yela waa doo be nyiɲmaa man na gyoo dinaa Kaesa kedi ɔ nombia. Mena dɔɔ me yela be gyee e kelii debaɲ keɲ maa kaa mo e gyina gyoo dinaa ɲon.” ²² Keɲte gyoo Agiripa yako Fesituse nyi, “Maɲ gbagba ne gyae nyi maa nyii balee kei nɔɔwoya.” Te Fesituse tiranɔɔ fa e nyi, “Nyaɲ ke nyii ɔ nɔɔwoya kyoo.”

²³ Ke tee kena ne, gyoo Agiripa na Beɲise desinaa ba wose te yoonɔtɔna kegyiise na donɔɔ

kegyiise sila wɔ kaa gyoo deni ken man bɛɛ gyanɛɛ nɛ. Be kee gyu na nɔɔnɛn na suya silana wɔ. Te Fesituse yela ba moo Pɔɔl kɔn. ²⁴ Te Fesituse yakowɔ nyi, “Gyoo Agiripa na ban pou e be yilaa kɛbo, ɛ ne naa balee kei. Gyudatena ban be kyaa Gyerusalem na Kaesaria kɛbo kaa wiiwɔ fa man nyi kaboena nyi baa ko e. ²⁵ Man te naa dukum ken ɔ be yɛɛ ken kaboena nyi baa koe ya. Mɔna ɔ ka sola nyi Roman gyoo dinaa waa di ɔ nombia nɛ, mena dɔɔ te me yɛɛ ma gyuen nyi maa mo e yelee e.

²⁶ Mɔna mɔɔ tan kolo kitii maa nmarase yelee gyoo dinaa lee ɔ wose man ya. Mena dɔɔ te ma moo e kɔn ɛ popou siaman tuturu na, nyan gyoo Agiripa gyan nyi n gyoo ɔ nombia nyan man na, maa nyin kolo nmarase lee ɔ wose man yelee gyoo dinaa nɔn. ²⁷ Nawolo nyi me naawɔ ma agyuen man nyi, tekaboena nyi maa mo walan nɔn ɔ doo deni man nɛ yelee gyoo dinaa ken nyi, mɔɔ tale wola nombiikum ken ɔ be yɛɛ ya.”

26

Pɔɔl kekolosi lese ɔ nɔɔse gyoo Agiripa siaman

¹ Gyoo Agiripa yako Pɔɔl nyi, “Nɛnɛɛ gbɛɛ doo, nyan gbagba tɔlɛɛ n nɔɔwoya.” Te Pɔɔl gyinaa ɔ nyinmaa adido te ɔ kolosiwɔ lese ɔ nɔɔse nyi, ² “Gyoo Agiripa, ma te yɛɛ nyeebam nɔnba gyen wee kei ma senɛɛ n siaman mɛɛ lese me nɔɔse lee nombia nyan pou Gyudatena ba moo yakaa me dɔɔ nɛ. ³ Gbagbaagba na te yɛɛ man gyon nideli nawolo nyi n gyen Gyudatena mmaraase na kewɔnɛɛ ken doo nɛ man nɛ pou.

Mena dɔɔ mɛɛ sola neŋ nyi, nya nyiŋ konɔɔ na n ke tei man. ⁴ Gyudatena pou gyeŋ mena keŋ mɔɔ kyaa lee me biatɛɛ. Ba gyeŋ mena keŋ mɔɔ kyaa maŋ gbagba me balan man na Gyerusalem donɔɔ man. ⁵ Ba gyeŋ maŋ te yeɛ gyeŋ ya, te akpaa nyi baa seɛ yako nombii na ke gbɛɛ na, baa tale di adanseɛ nyi me kyaŋa dɔ ɔsom mmaraase ŋan nyiŋmaase ala ŋgba Farasii baale nɛ. ⁶ Keŋ dɔɔ gyeŋ ma seŋɛɛ kebo bee di me nombia yɛna nyi, me sia gyakaa kpene keŋ de Gbenɣyoo Wurubuare be yako see nyi waa yeɛ fa de naanaɔ nɛ dɔɔ. ⁷ Mena nombii kei dɔɔ te daa Gyudatena akpaŋalan kufu ala ŋan pou sia gyakaa nyi Wurubuare waa yeɛ fa daa. Mena dɔɔ te dɛɛ som Wurubuare na sibiiyam debaŋ kamase. Gyoo kpaakpaa, me sia gyakaa mena nombii kei dɔɔ nyi Wurubuare waa yeɛ fa daa, keŋ dɔɔ te Gyudatena moo nombia gyakaa me dɔɔ. ⁸ Weera te dana doŋ fa ŋon nyi ya lee di nyi Wurubuare waa gyuuusu baŋ bɔɔ yem nɛ?

⁹ Maŋ gbagba me lee wɔ di me konɔɔ man nyi, kaboena nyi maa mo gbɛɛ kamase man na maa wɔlee Yesu ŋon ɔ ba lee Nasarete nɛ yele. ¹⁰ Mena mɔ te me yeɛ wɔ Gyerusalem donɔɔ man. Saese kegyiise faa maŋ gbɛɛ te me kyaŋa Kristotena burum tɔ deni, te akpaa beɛ gyae baa ko wɔ mɔ na, mɛɛ seŋ be wole nyi ke gbɛɛ kenan, baa ko wɔ. ¹¹ Debaŋ kamase na me doŋɛɛ Gyudatena ɔsom denɛɛ man mɛɛ naase Kristotena diyem, na baa nyiŋ tina ba kelɛɛdi keŋ yela. Me baŋ ka koro be dɔɔ nideli nɛ, me sila wɔ gyu tɛɛlese wɔlee dɔɔ ke naase wɔ diyem nideli.

*Pɔɔl keyako ɔ kekyεεkee wose man nombia
Kpilala 9:1-19; 22:6-16*

¹² Lee kei dɔɔ te Wurubuare saese kegyiise faa man be nyinmaa man tɔne ken ne fa man don, te ma moo ma nyee ban Damasekuse gbεε. ¹³ Gyoo kpaakpaa, weesetenɛn me ka koro mee gyu ken nε, karatetee dokolon te kenmanee daale ken ne naa kela weese nε, leewɔ adido kaa nmaale kilisi daa na me tebia ban de dɔnεε nε. ¹⁴ De popou leewɔ yala tεεle man te me nyii nɔɔwoya njaale yako man Hiburu dei man nyi, ‘Sɔɔl, Sɔɔl, weera te n ne naase man diyem? N ne naase n wose diyem bo nɔgba mena ken bεε wɔnɛe wonembu te nɔn mɔ ne wɔnɛe ɔ wose lee wole naase ɔ wose diyem nε.’ ¹⁵ Te me bɔɔsewɔ nyi, ‘Nyan amɔte nɔnan me Gbenɔgyoo?’ Te de Gbenɔgyoo tiranɔɔ nyi, ‘Man yena Yesu nɔn n ne naase diyem nε. ¹⁶ Mɔna koro sen ma lese ma wose baa wola nen, na maa mo nen yεε me tobaale na n ke di adansεε lee kpene ken n be naa lee ma wose man na njan maa kaa wola nen nε. ¹⁷ Maa lεε nen lee nyan gbagba n balan, na ban ba te yεε Gyudatenawɔ ya te mee kpila nen be gyan nε nyinmaa man. ¹⁸ Mee kpila nen baa na n kaa gyusu be sia, na baa tale lee ditinɛε man kɔn kenmanee man, na baa tale lee ɔbɔnsam nyinmaa man kɔn Wurubuare gyan. Na baa lεε man di na Wurubuare ka mo be nombiakumεε kyεε wɔ na baa nyin dekyae kpu na ban Wurubuare ba lese see fa ɔ wose nε.’

Pɔɔl kekolosi lee ɔ tom keyεε wose man

19 Mena dɔɔ gyoo Agiripa, ma te yɛɛ denjele donj lee kpene keŋ Wurubuare ba lese wola maŋ lee adido, te mɔɔ naa ke na me sia ŋgba dosɛɛ man nɛ ya. 20 Me taŋgbɛɛwɔ yako Wurubuare nombia Damasekuse te me gyuu Gyerusalem na Gyudia tɛɛle dɔɔ pou. Kenanj wɔle te me kaa kolosi ŋa fa banj ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Me yako wɔ nyi baa kyɛɛkee lee be gbɛɛnenj kumɛɛ man na baa kɔŋ Wurubuare gyanj, na baa yɛɛ abɔɔ ŋan gyae kawola nyi ba te kyɛɛkee lee be gbɛɛnenj kumɛɛ man kɔŋ Wurubuare gyanj nɛ. 21 Kei dɔɔ te Gyudatena kyanja maŋ Wurubuare ɔsom deni dinaa keŋ man te bɛɛ gyae gbɛɛ baa ko maŋ nɛ. 22 Mɔna Wurubuare ta senj me wɔle kaa lii gyɛŋ, mena dɔɔ te me talewɔ senj kebo keŋkeŋ mɛɛ di nombia keŋa adansɛɛ fa bia na kegyiise pou nyi, kpene keŋ mɛɛ yako nɛ na keŋ Wurubuare akpenj kpenjgyɔɔra na Mosesi be yako see nyi gyae ke kɔŋ nɛ, yɛɛ dokolonj. 23 Nombii keŋ bɔɔ yako see yɛna nyi, nyeeɛɛɛɛ ŋon Wurubuare be yako see nyi waa kɔŋ nɛ, waa naa diyem te ŋon ne gyaela waa taŋgbɛɛ foŋ lee yenj man, na waa wola ɔ balan Gyudatena na banj ba te yɛɛ Gyudatenawɔ ya nɛ pou nyi, kenmanjee keŋ man baa ta na baa nyiŋ nyeedonj nɛ te kɔŋ.” 24 Botɔɔ te gyoo Fesituse gyɔɔ Pɔɔl nɔɔ dɔɔ fae e nyi, “Pɔɔl, n nyee ne wɔlɛɛ do? N tɔne kagyenj bein na doo na nenj ditenj nɛ.” 25 Kenje Pɔɔl tiranɔɔ nyi, “Gyoo kpaakpaa! Ma nyee bɛɛ wɔlɛɛ ya, me sia ala kaenj. Nombia ŋan mee kolosi nɛ yɛɛ nombia kpaakpaa ŋa, te ŋe doo na ŋe gbɛɛ mɔ. 26 Gyoo Agiripa, n gyenj nombia keŋa pou man mena dɔɔ maa tale gyɔ me konɔɔ kolosi na

nenj lee me konoo man. Mee lee di nyi n gyen nombia kenja man ken dokolon koranj te lam n doo ya, nawolo nyi ba te yee na weese ya. ²⁷ Gyoo Agiripa, n ne lee Wurubuaee akpenkpengyooora ban noowoya di? Ma gyen nyi n ne lee na di.” ²⁸ Kenje gyoo Agiripa mo boose Pool nyi, “N gyen nyi nyanj ke tale yela maa bese Kristobaale debokeiman?” ²⁹ Te Pool tiranoo nyi, “Gyen bo o kyoo bo o, manj ne fane bo nyi Wurubuaee waa yela emee na balan akanj ban pou e be tei manj gyenj wee kei ne, e ka bese Kristotena ngba manj Pool ne. Mona be na do non akyakaase bo ya!”

³⁰ Kenje gyoo Agiripa na Fesituse non o senee Romantena gyoo dinaa nawoo man ne, na Beense na balan akanj ban korowo lee deni kenj man. ³¹ Be ka koro ne be kolosiwo na doja nyiaa, “Balee kei te yee dukum kenj kaboena nyi baa ko e yaa baa do e deni ya.” ³² Kenje gyoo Agiripa yako Fesituse nyi, “Nyi balee kei denj te yako nyi dee mo o nombia gyina gyoo dinaa Kaesa ya na, nafa dee tale tina e yela.”

27

Be kamo Pool lan Roman

¹ Kenje be bakewo see nyi dee mo degbele dinaa na dee gyu Romantena gyoo dinaa non gyanj Itali teele man. Te ba moo Pool na balan ban bo kyam to deni ne baale do yoonootena kegyia non bee baake e Gyulioose ne nyinmaa man. Gyulioose yee Roman gyoo dinaa non yoonootena kegyia nolo e. ² Te da gyoo degbele dinaa kenj koo lee Adaramitium donoo man kee

gyu Esia yenan donɔɔse ɲan ɲe kya boo nooman nɛ, te de kuluwɔ lan. Na Arisitakuse ɲon ɔ ba lee Tesalonika donɔɔ ken ke kyaa Masedonia tɛele man nɛ doo de man. ³ Tɛɛ kena ken nɛ, de gyuuwɔ ka gyoo Sidon donɔɔ man, botɔɔ te Gyuliose naa Pɔɔl waranase te ɔ faa e gbɛɛ te ɔ gyuu ɔ tebia gyan na baa fa e kpene ken ne hia e. ⁴ De ka koro lee botɔɔ dee gyu ken nɛ, na felin ne gyɔɔ kɔn de gyan mena dɔɔ da moowɔ na Saiporɔse tɛelebii ken lon be kilisi ke nɛ yenan, nawolo nyi na felin bɛɛ gyɔɔ kɔn botɔɔ ya. ⁵ Da moowɔ epo dɔɔ ke lan Silisia na Pamfilia tɛelese yenan te de ka gyoo Mira donɔɔ ken ke kyaa Lisiase tɛele dɔɔ nɛ. ⁶ Botɔɔ te yoonɔɔtena kegyia ɲon naa degbele dinaa daale na ke ta lee Alekesanda kee gyu Itali te ɔ lese daa do ke man. ⁷ Degbele ken moo daa dɛɛdɛɛ te de naa diyem mɔ nideli weeya burum pɛte de ka benaa donɔɔ ken bɛɛ baake ke Kiniduse nɛ. Felin ken te fa daa gbɛɛ dɛɛ mo da nyee ban botɔɔ ken nafa dee gyu nɛ ya, mena dɔɔ de gyuuwɔ ka mo na Kreti tɛele ken lon be kilisi ke nɛ, ata ata kelii Salimone donɔɔ yenan dɔɔ, nawolo nyi na felin ken bɛɛ gyɔɔ kɔn botɔɔ yenan ya. ⁸ Da moowɔ na epo nɔɔ nɔɔ, te de kaawɔ mɔ nideli pɛte de kaa lii botɔɔ ken bɛɛ baake nyi Agbelese dasenae kpaakpaa, ken benaa na donɔɔ ken bɛɛ baake nyi Lasea nɛ.

⁹ De wɔlɛɛ deban boo ken dɔɔ ampan ampan, te wee ken Gyudatena ne fa Wurubuare kedi na waa mo ba dukum kyɛɛ wɔ nɛ kaa lanawɔ. Mena deban kenan na felin ne yeli lon dɔɔ keta ne yɛɛ gyakolon nideli. Mena dɔɔ Pɔɔl kolosiwɔ

fa wɔ nyi, ¹⁰ “Me tebia, ma te naa nyi dɛɛ naa diyem nideli na dee di gyerebi de gbɛɛ kei man. Na degbele dinaa kei na kasolɔse ɲan ɲaagen ne gyae la ke wɔɛɛ ya, mɔna balan mɔ baa yekee. Mena dɔɔ ɛ yela dɛɛ kyaa kebo.” ¹¹ Mɔna yoonɔɔtɛna kegyia ɲon bɛɛ Pɔɔl nɔɔwoya bo, te ɔ moo degbele dinaa keɲ gbɛɲgyoo na saare ɲon wui. ¹² Keɲte be kpa agbelese dɛɛseɲaɛ kenan be dei na kekyaa kyɛɲgbelelee deban kenan man ya. Mena dɔɔ be man dekpɛɲ dinaa gyaewɔ nyi baa kyan ba wose na be kaa lii donɔɔ keɲ bɛɛ baake ke nyi Fonisi nɛ, na baa kyaa botɔɔ kyɛɲgbelelee deban kenan man. Fonisi yɛɛ agbelese dɛɛseɲaɛ keɲ ke kyaa Kreti tɛɛle man te ke sia tee bo weese dɛɛlee na weese dɛɛyalae nsana.

Feliɲkum kegyɔ epo keɲ dɔɔ

¹³ Feliɲbii daale kɛɛ gyɔɔ lee ata yenan nɛ, balan ban gyuenwɔ nyi baa nyiɲ gbɛɛ ta ba kegyaebii, mena dɔɔ be wɔɲee nyeele keɲ ne kyan degbele dinaa seɲ debodokolon dekenken dɔɔ nɛ, kaa do degbele dinaa keɲ man te be kuluwɔ ta na Kreti epo nɔɔ nɔɔ. ¹⁴ Te kyare ya te feliɲ dinaa daale gyɔɔwɔ lee weese dɛɛlee man demena dɔɔ, lee Kreti tɛɛlebii keɲ lon be kilisi ke nɛ yenan kɔɲ. ¹⁵ Feliɲ keɲ gyɔɔwɔ gyanee na degbele dinaa keɲ mena dɔɔ ka te tale gyu ke siaman bela ya. Mena dɔɔ de yela feliɲ keɲ wɔɲee daa gyu botɔɔ keɲ kɛɛ gyae. ¹⁶ Te de gyuuwɔ ka mo na Kauda tɛɛlebii keɲ lon be kilisi ke nɛ yenan, na feliɲ bɛɛ gyɔɔ botɔɔ nideli ya, mɔna de kaawɔ pɛte de talewɔ lese degbele bii

kenj bɛɛ mo lɛɛ balan nyeeya nɛ lee degbele dinaa kenj man. ¹⁷ Balan ban wɔɔɛ degbelebii kenj do degbele dinaa kenj man te ba moo nmeesen bake degbele dinaa kenj na felin be nyin gyɔ ke tekerii ya. Be yeewɔ nyi degbele dinaa kenj kaa ta doo Libia boo noo anasa man ya, mena doo be tisinaa degbele dinaa kenj kanyanɛse te be tinaa degbele kenj yela, te felin moo ke ke doɔ dɛɛ dɛɛ. ¹⁸ Felinkum kenj moo daa kyengben kyengben boo kenj doo, mena doo tɛɛ kena nɛ te be fiasɛɛ bɛɛ lese kasolɔse lee degbele dinaa kenj man do lonj man. ¹⁹ Ke tɛɛ kena nɛ, ba lese degbele kenj gbagba aboo nan naale funjii leki do epo man. ²⁰ Dii weeya burum na de bɛɛ tekaa naa weese yaa kyolobiise ya, na felin kenj mo gyakaa ne gyɔo akpanyanɔnyan man, mena doo de ta teka gyakaa loo nyi dee nyin nyeedonj bela ya.

²¹ Balan ban kyaawɔ weeya burum kenj be bee di weenɛɛ ya, kɛntɛ Pɔɔl korowɔ senj be siaman yako wɔ nyi, “Me tebia, nyi yenj nyii kpene kenj moɔ yako non nyi ɛ na kulu degbele dinaa kenj lee Kreti ya nɛ, nafa denj te naa diyem kei na dee di gyerebi kei mo ya. ²² Nɛnɛɛ mɛɛ sola non bo nyi ɛ nyin konoo, ɛ man nolo be gyae waa yenj ya mona degbele dinaa kenj kaagenj ne gyae la ke wolɛɛ. ²³ Nawolo nyi dana nelim me Wurubuare non me yɛɛ o wui te mɛɛ som e nɛ, kpila o kpilale konj me gyanj, ²⁴ kaa yako man nyi, ‘Pɔɔl na yee ya, kaboena nyi nya gyu ka senj gyoo dinaa Kaesa siaman, na baa di n nombia nan. Lee nyanj doo, Wurubuare waa gyee ban pou be doo degbele dinaa kenj man nɛ.’ ²⁵ Mena

doo me tebia, ε nyiη konoo, nawolo nyi mee lee di nyi ηan pou Wurubuare be yako ne gyae ke kon ηgba mena ken o be yako man ne. ²⁶ Mona dee kaa lee teelebii daale ken lon be kilisi ne doo.”

Degbele dinaa ken kewole

²⁷ Weeya kufu anaarate ken man nelim ne, na felinkum ken see kee wonee daa Aderia epo doo. Tee nsana ne, ban bee saa degbele dinaa ken ne naawo nyi be ta benaa teelebii daale. ²⁸ Te ba moo kpene ken bee mo maa lon siilin ne mo do lon ken man te be naawo nyi ke siilin man yee nawoo toose sohonon na sao(120). Be ke gyu be siaman kyomii ne, ba besewo maa lon ken te be naawo nyi yee nawoo toose sohonaara na kufu (90). ²⁹ Be yeewo nyi degbele dinaa ken gyae ka too na boe, mena doo ba lese nyeela anaara ηan ne kyan agbelese sen debodokolon ne do lon man degbele ken wole. Te be fanewo nyi tee dee naa bilen. ³⁰ Ban bee saa degbele dinaa ken ne yela baa yeu tina daa yela, mena doo ba lese degbelebii ken ke gyakaa degbele dinaa ken doo ne gyakaa lon doo. Te ba beowo yee ηgba bee gyu be kaa fun nyeela ηan ne kyan degbele dinaa sen debodokolon ne do lon man degbele ken siaman. ³¹ Te Pool yako yoonootena kegyia ηon na yoonootena ban nyi, “Akpa balan kewo te kyaa degbele dinaa kei man ya na, ε be gyae ε ke nyiη nyeedon ya.” ³² Mena doo yoonootena ban tirii ηmeesen ηan boo mo kpan na degbelebii ken ne te lon wonee ke lan.

³³ Tee kee ηmanee maa ken ne, Pool doo wo kakyen nyi baa di weenee. Te o yako wo nyi,

“Gyey weeya kpaakpaa kufu anaara yaa ηgba ε wε ne lo ηon, te ε nɔɔ mo te daa ta kolo ya. ³⁴ Mena dɔɔ mεε waase ηon bo nyi yaa di na ε ke nyiη nyiη nyeedon, nawolo nyi kolo na kolo be kyaa keη gyae ke yεε ε man ηolo ya.” ³⁵ ɔ kekolosi nɔɔwoya keηa taη ne, ɔ moo bodobodo te ɔ fanewɔ fa Wurubuare karan be popou siaman, te ɔ kara ke te ɔ diiwɔ. ³⁶ Botɔɔ te be popou wε fεε wɔ te ba moo weenεε do be nɔɔman. ³⁷ Daa ban pou de doo degbele dinaa keη man ne, yεε balan sɔηonon akpeη ala na sɔηotooro na kufu looro (276). ³⁸ Be popou kedi baa ne, ba lese weenεε ηan doo degbele keη man ne fuη do epo man, na debgele dinaa keη ke nyiη koro yuη.

³⁹ Tεε keε naa keη ne, be naawɔ ηgba epo keη yenaη daale te sɔɔ gyoo tεεle daale man, na anasa doo botɔɔ mɔna be ta gyey tεεle dokolon kenan ya. Mena dɔɔ be yεε ba gyuen nyi akpaa baa tale na, baa besena degbele dinaa keη gyu ka seη botɔɔ. ⁴⁰ Te be keεε ηmeeseη ηan bɔɔ mo kpan na nyeela ηan ne kyan degbele dinaa seη debodokolon ne do lon man, te be booli ηmeeseη ηan bɔɔ mo bake na woni keη ne kii degbele dinaa ne. Te be gyinaa degbele dinaa keη kanyan adido degbele keη siaman te felin gyɔɔwɔ, te tuu degbele dinaa keη sia tee dekenken dɔɔ gbεε. ⁴¹ Mɔna degbele dinaa keη siagbεε gyuuwɔ ka gyoo anasa man te ke dɔɔwɔ debodokolon, te ka ateta keη ηerewɔ gyoo anasa ηan man te ke dɔɔwɔ keη ke bee wosi gba ya. Te felin dinaa keη ne gyɔɔ ne yela epo lon keη gyɔɔ degbele dinaa

kenj wole gbεε agunj kpetekpetekpete.

⁴² Yoonɔɔtena banj yeε ba agyuenj nyi baa ko balan banj bɔɔ kyam do deni ne pou, na be man nolo be nyinj yeεε tonj yeu ya. ⁴³ Mɔna yoonɔɔtena kegyia non gyaewɔ waa leε Pɔɔl nyee mena dɔɔ ɔ tɔɔ wɔ nyi be na yeε ngba mena kenj bɔɔ bake see ne ya. Mena dɔɔ ɔ yako balan banj pou nyi banj baa tale yeεε na, baa tangbεε tonj gyoo lonj man na baa yeεε tonj gyu dekenkenj dɔɔ. ⁴⁴ Te banj bɔɔ kaa ne baa gɔtaa degbele dinaa kenj be yeεε ne daase pampasanse nan be kyakaree ne, na baa tonj gyu dekenkenj dɔɔ. Nne te de popou yeewɔ tonj gyu dekenkenj dɔɔ kenj nolo te dɔɔ ya.

28

Maleta dekenkenj dɔɔ

¹ De ka lee epo man kaa senj dekenkenj dɔɔ ne te balan banj be kyaa botɔɔ tεεlebii kei kenj lonj be kilisi ke ne dɔɔ yako daa nyi, bεε baake botɔɔ nyi Maleta. ² Donɔɔsetena benanj keε de dɔɔ nideli. Na ɔga te fiasεε ɔ ne nεε, mena dɔɔ ba doo boalanj fa daa nyi dee woli nawolo nyi, na waare kyaa. ³ Pɔɔl ke kuu daase njaale waa do boalanj kenj man ne, te boalanj ogyefelinj kenj yela dom kenjentente nolo leewɔ daase nan man kaa milii ɔ nyinjmaa. ⁴ Donɔɔsetena banj kena mena ne be yako donja nyi, “Balee kei waa yeε awudiini e. Nawolo nyi, nyi ɔ yeε nyeebam ngba ɔ te dɔɔ epo man koranj ya ne, ɔ nombiakumεε be gyae ke yela waa nyinj nyeedonj ya.” ⁵ Mɔna Pɔɔl njmanyanj dom non do boalanj man, kenj kolo te

yεε e ya. ⁶ Balan ban gyuenwɔ nyi waa bokee, yaa gyae ke kara e lɔ karatetee dokolon na waa yen. Mɔna ba ke daa gyu siaman te ba kena nyi kolo te yεε e ya nε, be kyεεkee ba agyuen nyi balee kei waa yεε bane ɲolo e.

⁷ Botɔɔ gyoo yele yɛna Pubiliyuse. Na ɔ tεεle benaa na botɔɔ ken de kyaa nε. ɔ kεε de dɔɔ nideli te de kyaawɔ ɔ dεε weeya kpaakpaa atooro. ⁸ Gyoo Pubiliyuse ɲonan ɔ kya kaa wee kpanalan, na ɔ na kyeree. Kenɛte Pɔɔl gyuuwɔ ka mo ɔ nyinmaa gyakaa ɔ dɔɔ fane fa Wurubuare fa e, te ɔ kyɔɔ e kawee. ⁹ Ke kɔɲ mena nε, kaweesetena akan ban pou be kyaa Maleta tεεle ken dɔɔ nε kɔɲawɔ, te Pɔɔl kyɔɔ wɔ be kawees pou. ¹⁰ Balan benan moo obuɔ dinaa fa daa, te be fa daa abɔɔ burum, te de ka koro lee botɔɔ dee gyuu nε, be fa daa abɔɔ ɲan gyae ke hia daa gbεɛnaa man nε.

Pɔɔl ka lee Maleta gyu Roman donɔɔ man

¹¹ De dii gyaalanɲa batooro tεεlebii ken dɔɔ pεte da leewɔ botɔɔ. Kenɛte da moo degbele dinaa ken kɔɔ lee Alekesanda donɔɔ man kaa sen botɔɔ dugbutu tεε nε. Ba te yεε banεε atawaase gyakaa degbele dinaa ken dɔɔ, te da gyoo ke lan.

¹² De gyuuwɔ ka gyoo Sirakuse donɔɔ man, te de kyaawɔ botɔɔ weeya atooro. ¹³ Da leewɔ botɔɔ ka gyoo Regium donɔɔ man. Tεε kena ken nε, felin daale lee ata yenan kaa gyɔ, mena dɔɔ ka weeya alate man te de gyuuwɔ ka gyoo Puteyoli donɔɔ man. ¹⁴ Botɔɔ te de naa Kristotena baale te ba sola daa nyi dee di weeya gyanaara be gyan. Nnε te de tεεwɔ menεε ka gyoo Roman donɔɔ

man. ¹⁵ Kristotena ban be kyaa Roman kenyii da nkanj ne, be man baale konjawo kaa gyanee na daa nan Apiuse donoo man, te baale mo kaa gyanee na daa njola deesoee denee atooro nan man. Poo! kena wo ne, doo e kakyenj te o faa Wurubuaree karanj. ¹⁶ De ka gyoo Roman donoo man ne, yoonootena kegyia non faa Poo! gbeye nyi waa gyu ke kyaa botoo kenj dei fa e ne, te ba lese yoonooto njolo nyi waa gyee e.

Poo! kekolosi Roman donoo man

¹⁷ Weeya atooro wole ne, Poo! baake Gyudatena kegyiise ban be kyaa donoo kenan man ne gyanee. Ba ke gyanee kenj ne te o yako wo nyi, “Me tebia Iseraetena, ma te yee kolo kum tia de tebia yaa tia amanberese nan de naanao ba wola daa koranj ya, mona be kyana manj Gyerusalem donoo man te ba moo manj do Romantena nyinjmaa man. ¹⁸ Ba korowo gyoo me nombia man na, be yela baa tina manj yela, nawolo nyi ba te naa nombiikum kenj moo yee kenj kaboena nyi baa ko man ya. ¹⁹ Mona kenj Gyudatena be bee doo, yela ma solawo nyi maa mo me nombia konj gyoo dinaa gyanj, mona manj doo ma gyenj nyi daa na me tebia betanj daale ya. ²⁰ Kei doo te me baake non na maa nyinj lese nombia nan man wola non. Walanj non Iseraetena sia gyakaa o doo nyi waa konj ne doo te me doo akyakaase kenja man ne.” ²¹ Kenj kegyiise banj tiranoo fa e nyi, “Da te lee n wose man tone lee Gyudia teele man ya. Te de walanj njolo mo ta lee botoo konj kaa yako daa kolo kum lee n wose man ya. ²² Mona dee gyae dee

gyeŋ nya agyueŋ nawolo nyi da gyeŋ nyi yenan kamase na balan ne kolosi tia dikpii keŋ man n doo ne.”

²³ Te balan baŋ na Pɔɔl see wee keŋ baa gyaŋee. Wee kenan kelii ne, be man balan burum koŋawɔ botɔɔ keŋ Pɔɔl kyaa ne. Lee nebo kelii balinɔɔ ne, ɔ kolosi Wurubuaɛ gyoori keŋ wose man nombia. ɔ moo Wurubuaɛ mmaraase ŋan ɔ be yeli Mosesi be ŋmarase see ne, na Wurubuaɛ akpenkpenɣyɔɔra noɔwoya aŋmaraseŋ see kolosi de Gbeŋgyoo Yesu wose man nombia fa wɔ na baa nyiŋ lee e di. ²⁴ Be man baale lee ɔ nombia ŋan di mona baale doo ba te lee ŋa di ya. ²⁵ Mona, pena Pɔɔl noo ke si na, nombii dokolon te ɔ yakowɔ te aŋmaareŋ gyoo wɔ, te be popou korowɔ yaasee. Nombii keŋ ɔ be yako wɔ yena nyi, “Nombii keŋ Wurubuaɛ felin be tee Wurubuaɛ dekpɛkpenɣyɔɔre Yesaya doo yako fa e naanao ne, doo na ke gbɛɛ. ɔ yako wɔ nyi,

²⁶ ‘Gyu ke yako balan kewɔ nyi,
 ɛ ke tei, na e ke tei,
 mona e be gyae e ke nyii nombia ŋenan man
 ya.

ɛ ke keo, na e ke keo,
 mona e be gyae e kena kolo ya.

²⁷ Nawolo nyi balan kewɔ agyueŋ ta yem.

Ba te to ba deŋela te be wuu be sia,
 na mena ya na nafa be sia gyae kena,
 na ba deŋela ke nyii,
 na baa nyii nombia ŋan man,
 na baa bese koŋ me gyaŋ,
 na maa kyɔ wɔ be kaweeɛ.’ ”

²⁸ Te Pɔɔl kolosiwɔ tɔ nɔɔ nyi, “Lee mena dɔɔ mɛɛ gyae ε ka gyen nyi, Wurubuarɛ te yeli be ta mo nyeedon nombia njan gyina ban ba te yeɛ Gyudatenawɔ ya nɛ. Ban dɔɔ baa tei na.” ²⁹ Pɔɔl ke yako nombia kenɛ na nɛ, te baagen baagen moo anmaaren koro yaasee.

³⁰ Kulutoonen ala sɔɔn na Pɔɔl kyaa botɔ ken ɔ be hare deni ɔ kyaa nɛ, na ɔ ne lɛɛ ban pou bɛɛ kɔn ɔ gyan nɛ nideli. ³¹ ɔ gyɔɔ ɔ konɔɔ kolosi Wurubuarɛ gyoori ken na de Gbenɔgyoo Yesu wose man nombia njan fa balan ken nolo te tɔ e gbɛɛ ya.

**WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE
Delo: WURUBURE NOMBIA KPAAKPAA
NŌŌKEBAKESEE WŌLE New Testament**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Delo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

80e9f745-c10c-5e3f-94bb-9d65aa1a1b11